اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

یکشنبه
• ۱۹ شهریور ۱۴۰۲
• ۲۴ صفر ۱۴۴۵
• ۱۰ سپتامبر ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۷۱۹ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۴۰۱ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

یکجانبه‌گرایی محیط‌زیست را به‌خطر می‌اندازد

رئیس‌جمهوری گفت: طبیعت در اختیار انسان‌هاست، اما برای بهره‌برداری از مواهب آن، باید قوانین و قواعد حاکم بر طبیعت رعایت شود، چراکه اگر قوانین حاکم بر دریاها، جنگل‌ها و کلیت طبیعت نادیده گرفته شود، خطرات ناشی از آن، همه موجودات و طبیعت را دربرمی‌گیرد. سیدابراهیم رئیسی در «اجلاس بین‌المللی مقابله با توفان‌های ماسه و گردوغبار» گفت: امروز حفاظت از محیط‌زیست، مسئله و دغدغه‌ای عمومی و نه‌تنها مربوط به یک کشور و منطقه خاص است و تهدیدهای ناشی از آسیب به محیط‌زیست برای جان انسان‌ها و امنیت غذایی همه کشورها دغدغه‌مندان را به همفکری و همکاری واداشته است. رئیسی تاکید کرد: در مناسبات جهانی امروز یکجانبه‌گرایی، نگاه نابرابر و غیرعادلانه محیط‌زیست را در معرض خطر قرار داده است. ۲

بررسی صمت از تاثیر عدم پیوستن به FATF بر تجارت جهانی ایران

خطر حذف در کمین است

پیوستن ایران به پیمان‌های قدرتمند جهانی مانند بریکس یا سازمان همکاری شانگهای در شرایط تحریم، می‌تواند در زمره خبرهای خوب جای بگیرد. بعد از رسمیت یافتن عضویت ایران در بریکس بسیاری از فعالان اقتصادی از این موضوع استقبال کردند، چراکه این پیمان‌ها علاوه بر پیامدهای سیاسی می‌تواند زمینه‌های توسعه همکاری‌های اقتصادی را به‌وجود بیاورد. اما پرسش اساسی و قابل‌طرح در این میان این است که آیا باوجود تحریم‌ها و نپیوستن ایران به FATF، الحاق به این گونه پیمان‌ها، می‌تواند دستاوردهایی چون رونق کسب‌وکار و رشد اقتصادی داشته باشد؟ یا تنها وجه سیاسی پیوستن به این دست از پیمان‌ها موردنظر سیاستمداران کشور است؟ در این میان برخی بر این باورند که با ایجاد نظام پرداخت خاص در بریکس ممکن است، حل نشدن برجام و عدم عضویت در FATF اختلالی در فرآیند تجارت ما ایجاد نکند و در مقابل برخی دیگر از تحلیلگران بر این باورند که اگر مشکل FATF حل نشود، ایران حتی نمی‌تواند با اعضای بریکس هم همکاری اقتصادی داشته باشد و تجارت همچنان اما و اگرهایی را پیش روی خود دارد. حتی برخی معتقدند عدم پیوستن ایران به FATF می‌تواند خطر حذف از تجارت جهانی را برای ما به‌دنبال داشته باشد. ۱۴

صمت دلایل تاخیر در اعلام رسمی قیمت‌های جدید خودرو را بررسی کرد

سیگنال منفی شورای رقابت به بازار خودرو

۴

عکس: صمت

سرمقاله

اگر مدیریت نکنیم جنگ آب در پیش است ۲

یادداشت‌های امروز

باز هم داستان قیمت‌گذاری دستوری خودرو ۴

سایه سنگین ناترازی برق بر اقتصاد ۹

تغییر؛ از بانکداری سنتی تا نئوبانک ۱۴

گفت‌وگوها

به داد طلای سرخ ایران برسید ۸

سرنا را نباید از سر گشاد زد ۱۲

گزارش‌های روز

صنعت برق از قطار توسعه جا ماند ۹

این راه یکطرفه نیست ۱۲

جناب آقای مهندس سعید نادری
سرپرست محترم گمرک استان قزوین

حسن انتصاب جنابعالی به‌عنوان سرپرست گمرک استان قزوین که بیانگر مراتب تعهد، درایت و شایستگی شما در عرصه‌های مدیریتی می‌باشد را صمیمانه تبریک عرض نموده و رجای واثق داریم با مدیریت خردورزانه و مقتدرانه جنابعالی شاهد رشد و اعتلای این بخش در استان باشیم؛ توفیق و بهروزی جنابعالی را از درگاه باری تعالی مسئلت داریم.

شرکت رزیتان

«آگهی تجدید مناقصه عمومی»
معدن کار باختر

شرکت معدن کار باختر در نظر دارد عملیات خرید و نصب سوله‌های تجهیز کارگاه در سایت معدن مس جانجا واقع در(استان سیستان و بلوچستان، شهرستان نیمروز، آقای سامانی ۰۹۱۲۸۱۸۷۷۰۱) از طریق مناقصه عمومی به پیمانکاران واجد شرایط واگذار نماید. از متقاضیان محترم دعوت به عمل می‌آید پس از بازدید محل و دریافت اسناد مناقصه از سایت madankarbakhtar.ir و تحویل پاکت‌ها حداکثر تا ۵ روز کاری به واحد پشتیبانی ۰۸۱۳۸۳۷۰۲۳۵ - ۰۹۱۸۳۱۸۹۸۲۳ (همدان- خیابان مهدیه، جنب بانک صادرات، کوچه توحید، بن‌بست کیانیان، درب اول از سمت راست) یا دفتر تهران(سعادت‌آباد، نرسیده به خروجی نیایش شرق، خیابان ۲۶(حق‌طلب غربی)پلاک ۴۹ ساختمان صبانور- خانم نادر) اقدام فرمایند.

شرکت معدن کار باختر (سهامی خاص)

www.Gostaresh.news

با ما
سبک زندگی اقتصادی را گسترش دهید

آخرین اخبار و تازه ترین تحلیل ها را در پایگاه خبری «گسترش نیوز» دنبال کنید

پرداخت وجه چک‌های مشتریان شما
پیش از سررسید در قالب عقد خرید دین

زمان خریدنی ست

بانک پارسیان
www.parsian-bank.ir
مرکز تماس و صدای پارسیان: ۸۱۱۵۱۰۰۰

سرمقاله

اگر مدیریت نکنیم جنگ آب در پیش است

منوچهر محمدشمیرانی
کارشناس ارتباطات

بدون شک، هر کسی و با هر فکری، قبول دارد که آب، مایه حیات است و اگر روزی فرابرسد که آبی نباشد، به‌یقین، دیگر هیچ موجود زنده‌ای هم روی زمین وجود نخواهد داشت.

کشور ما، در یکی از نواحی خشک جهان قرار گرفته، پس اگر مدیریت درست مصرف آب وجود نداشته باشد و سازمان‌های مربوطه، اقدام‌های لازم و پیشگیرانه انجام ندهند، تشنگی انسان‌ها، ترک خوردن زمین‌ها و بروز جنگ آب، پدیده دور از انتظاری نخواهد بود.

به‌صرفه نبودن محصولات آب‌بر

زمانی که یک لیوان از شیر می‌نوشید، بدانید ۲۰۰ لیتر آب مصرف شده تا بتوانید این لیوان شیر را بنوشید یا اگر خواستید در وعده صبحانه، نان و پنیر بخورید، به یاد داشته باشید برای هر کیلوگرم گندم هزار و ۳۰۰لیتر و برای تهیه نیم کیلو پنیر، ۲هزار و ۵۰۰ لیتر آب استفاده شده است. شاید هم بدتان نیاید به‌همراه نان و پنیر، هندوانه‌ای هم نوش‌جان بفرمایید. برای تولید هر کیلوگرم هندوانه نیز بیش از ۵۰۰ لیتر آب، مصرف شده است.

حتما با خواندن این آمار، اشتهای‌تان را از دست داده و سوئیچ خودرو را برداشته‌اید تا به محل کارتان بروید،اما بدانید و به‌خاطر بسپرید که برای تولید یک دستگاه خودرو، بیش از ۸۰۰هزار لیتر آب مصرف شده است تا شما بتوانید سوار بر آن شده و به سوی مقصد بروید.

آمارهای اشاره‌شده، تنها بخشی از آمارهایی است که میزان بلعیدن آب باقیمانده در کشورمان را نشان می‌دهد و ابعاد مشکل آب در کشور ما، سال‌هاست از مرحله بحران گذشته و با سرعت زیادی، به مرحله فاجعه بی‌آبی نزدیک می‌شود.

باوجود آنکه، وزرا و مسئولان مربوطه، هرازگاهی، اشاره‌ای به مشکلات موجود می‌کنند،اما بیشتر از آنچه می‌بایست براساس وظایف تعریف‌شده انجام دهند و با اتخاذ راهکارها و تمهیدات لازم، از بحرانی‌تر شدن شرایط جلوگیری کنند؛ همواره مردم و مصرف‌کنندگان را، هدف سخنان قرار داده و از آنها می‌خواهند تا کمتر بخورند و کمتر بنوشند و کمتر نفس بکشند.

به‌نظر می‌رسد برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران، فراموش کرده‌اند که برخی از صنایع آب‌بر مانند صنایع فولاد را، باید به‌جای استان‌های میانی کشور، در استان‌های مجاور دریا احداث می‌کردند یا زمانی که برای تولید یک دستگاه خودرو، بیش از ۸۰۰ هزار لیتر آب مصرف می‌شود چه لزومی دارد برای کشور ایران ـ با آب‌وهوای نیمه‌خشک آن ـ این همه کارخانه خودروسازی احداث شود یا زمانی که برای هر کیلوگرم هندوانه، بیش از ۵۰۰ لیتر آب مصرف می‌شود، چه دلیلی دارد سالانه بیش از ۱۰۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی، به کشت هندوانه اختصاص یابد تا بتوانیم بالغ بر ۲ میلیون تن هندوانه به عراق، ترکیه، امارات، کویت و بحرین صادر کنیم. در حالی که کارشناسان عقیده دارند اگر آب مصرفی تولید هندوانه، خربزه، سیب‌زمینی و گوجه‌فرنگی را به‌صورت خام صادر کنیم، سود بیشتری عاید کشور خواهد شد.

در مجموع، نظر کارشناسان بر این است که در جهان امروز، هر کشوری باتوجه به شرایط اقلیمی و آب‌وهوایی خویش، تولید محصولات کشاورزی و صنعتی را دنبال می‌کند. در جهان امروز و باتوجه به ارتباطات فراوان بین کشورها، قرار نیست هر کشوری، تمامی محصولات موردنیاز خود را تولید کند. هر کشوری، باتوجه به امکانات و مناسب بودن شرایط تولید و فراوانی مواد اولیه موردنیاز، تعدادی از محصولات و کالاها را تولید می‌کند و با فروش مازاد تولید خود، محصولات و کالاهای موردنیاز خویش را به‌دست می‌آورد؛ شیوه‌ای که در نهایت، نرخ تمام‌شده و خریدوفروش محصولات و کالاها، برای همگان مناسب‌تر خواهد بود. در حالی که براساس آمار سازمان جهانی خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو)، ایران دارای مقام سوم تولید هندوانه و خیار بوده که بیشتر باید این آمار را نگران‌کننده دانست، چراکه نشان می‌دهد رویه تولیدات و صادرات کشاورزی ما، به‌سمت ارزان‌ترین و آب‌برترین محصولات حرکت می‌کند و صادرات این نوع محصولات، خوشحال‌کننده نیست و مزیتی برای کشور محسوب نمی‌شود.آمارهای اعلام‌شده، حاکی از آن است که متوسط سالانه بارش در ایران، حدود ۴۰۰ میلیارد مترمکعب است که به‌طورمتوسط ۲۷۰ میلیارد مترمکعب آن، به‌دلیل تبخیر شدن تلف می‌شود و از حدود ۱۳۰ میلیارد مترمکعب باقیمانده، میزان ۹۲ میلیارد مترمکعب به آب‌های سطحی می‌پیوندد و ۳۸ میلیارد مترمکعب نیز به آبخوان‌ها نفوذ می‌کند. ابعاد نگران‌کننده کمبود آب در ایران، آنجا نمایان‌تر است که ببینیم متوسط سالانه آب شیرین قابل‌دسترس برای هر ایرانی در سال ۱۳۳۵، حدود ۷ هزار مترمکعب بوده است. در سال ۱۳۸۰، این رقم به هزار و ۸۰۰مترمکعب کاهش یافته و در سال ۱۴۰۰، سرانه آب شیرین قابل‌دسترس برای هر نفر، عدد هزار و ۳۰۰ مترمکعب را نشان می‌دهد. خیلی واضح است که از سال ۱۳۳۵ تاکنون، آب شیرین قابل‌دسترس برای هر ایرانی، بیش از ۵ برابر کاهش داشته است. جدا از کوتاهی‌ها و بی‌توجهی‌های مدیریتی، تغییرات اقلیمی را هم می‌توان یکی از علل اصلی تشدید کم‌آبی در کشور دانست. کاهش ۹ درصدی متوسط بارش در کشور، حفر ده‌ها هزار چاه آب که درصد زیادی از ذخیره آب‌های زیرزمینی را بلعیده و موجب فرونشست مناطق وسیعی از کشور شده است، سدسازی‌های غیراصولی و غیرکارشناسی و... را نیز می‌توان از دلایل مشخص کم‌آبی کشور دانست. باتوجه به موارد اشاره‌شده، می‌بینیم که میزان مصرف آب بخش کشاورزی ایران، در مقایسه با سایر کشورها، بسیار بالاتر از استانداردهای جهانی است، در حالی که مصرف خانگی ۶ درصد و مصرف صنعت ۲ درصد از میزان مصرف آب کشور را به خود اختصاص داده است، ۹۲ درصد منابع آب کشور، در بخش کشاورزی مصرف می‌شود.

ایران در زمینه بهره‌وری از آب، در بین ۱۲۳ کشور، رتبه ۱۰۲ را دارد. کارآیی آب، خلاف کشورهای پیشرفته که بیشتر از ۳ کیلوگرم بر مترمکعب (تولید ۳ کیلوگرم محصول کشاورزی از هر مترمکعب آب) است، این رقم، در ایران به یک کیلوگرم بر مترمکعب هم نمی‌رسد.

به‌نظر می‌رسد هرچه زودتر باید مسیر حرکت فعلی تغییر کرده و با بکارگیری راه‌ها و شیوه‌های نوین، ضمن پیشگیری از هدررفت منابع آب، از کاشت محصولات آب‌بر جلوگیری کرد. درباره دیگر محصولات نیز، با استفاده از روش‌های مکانیزه، میزان تولید را افزایش و میزان مصرف آب را کاهش دهند.

به هر روی، تا چشم بر هم بگذاریم ته‌مانده منابع آب کشور نیز به‌پایان می‌رسد و به‌همراه بسته شدن ورودی آب دریای خزر، دریاچه هیرمند و... وقوع فاجعه بی‌آبی و بروز جنگ آب در گوشه‌وکنار کشور را باید انتظار کشید.

آغاز بررسی لایحه برنامه هفتم در مجلس

عضو هیات‌رئیسه مجلس شورای اسلامی گفت: قرار است از یکشنبه هفته آینده، بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه در صحن مجلس آغاز شود.

حجت‌الاسلام علیرضا سلیمی در گفت‌وگو با مهر، درباره زمان بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه در صحن مجلس گفت: نمایندگان مجلس شورای اسلامی از ۱۳ تا ۲۳ شهریور و به مدت ۱۰ روز فرصت دارند تا پیشنهادات خود درباره لایحه برنامه هفتم توسعه را ثبت کنند.

عضو هیات‌رئیسه مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: قرار است بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه از یکشنبه هفته آینده (۲۶ شهریور) در صحن مجلس آغاز شود و جلسات مجلس در ایام بررسی این لایحه در ۲ شیفت صبح و عصر خواهد بود.

برنامه هفتم توسعه برنامه پنج‌ساله (۱۴۰۲ تا ۱۴۰۶) توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران است. این برنامه در قالب یک لایحه تدوین شده و شامل ۲۲ فصل و ۷ بخش مختلف است که بخش‌های اقتصادی، زیربنایی، فرهنگی، اجتماعی، علمی، فناوری و آموزشی، سیاست خارجی، دفاعی و امنیتی، اداری، حقوقی و قضایی را شامل می‌شود.

از جمله اهداف اقتصادی این برنامه هفتم می‌توان به رشد اقتصادی ۸ درصدی، متوسط رشد صادرات نفتی ۱۲.۴ درصدی، متوسط رشد صادرات غیرنفتی ۲۲.۶ درصدی و متوسط رشد نقدینگی ۲۰.۴ درصدی و در سال پایانی برنامه رشد ۱۳.۸ درصدی اشاره کرد. براساس این برنامه، برای افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز طبیعی و محصولات پتروشیمی و حفظ ظرفیت فعلی، نیاز به سرمایه‌گذاری حدود ۲۵۰ میلیارد دلاری وجود دارد.

رئیسی در «اجلاس بین‌المللی مقابله با توفان‌های ماسه و گردوغبار»:

یکجانبه‌گرایی محیط‌زیست را به‌خطر می‌اندازد

رئیس‌جمهوری با تاکید بر اینکه «خداوند طبیعت را بر محور قوانین و قواعدی خلق کرده است که نقض آنها باعث آسیب به محیط‌زیست می‌شود» گفت: طبیعت در اختیار انسان‌هاست، اما برای بهره‌برداری از مواهب آن، باید قوانین و قواعد حاکم بر طبیعت رعایت شود؛ چراکه اگر قوانین حاکم بر دریاها، جنگل‌ها و کلیت طبیعت نادیده گرفته شود، خطرات ناشی از آن، همه موجودات و طبیعت را دربرمی‌گیرد.

به‌گزارش ایسنا، سید ابراهیم رئیسی در «اجلاس بین‌المللی مقابله با توفان‌های ماسه و گردوغبار» ضمن ابراز امیدواری نسبت به اینکه این نشست برای همفکری، هم‌اندیشی و تدبیر مشترک درباره موضوع مهم حفاظت از محیط‌زیست مبارک باشد، گفت: امروز حفاظت از محیط‌زیست، مسئله و دغدغه‌ای عمومی و نه‌تنها مربوط یک کشور و منطقه خاص است و تهدیدهای ناشی از آسیب به محیط‌زیست برای جان انسان‌ها و امنیت غذایی همه کشورها؛ دغدغه‌مندان را به همفکری و همکاری واداشته است.

وی افزود: انسان‌ها و همه دولت‌ها، سازمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و نیز دغدغه‌مندان حفاظت از محیط‌زیست موظف به شناخت و تلاش برای رعایت بیشتر قوانین و قواعد حاکم بر طبیعت هستند.

مدیریت منابع آبی

رئیس‌جمهور در ادامه مدیریت منابع آبی و مدیریت مصرف برای کاهش خشکسالی را به‌عنوان یکی از عوامل اصلی جلوگیری از ایجاد گردوغبار و مهم و حائزاهمیت دانست و گفت: بدون تردید استفاده نادرست و ناعادلانه منابع آبی در پیدایش توفان‌های ماسه و گردوغبار نقش دارد و این مسئله مستلزم توجه ویژه به مدیریت منابع آبی و مصرف آن است.

وی توسعه‌یافتگی بدون توجه به مسائل زیست‌محیطی را رویه‌ای غلط و مردود از جانب برخی کشورهای توسعه‌یافته دانست و اظهار کرد: کشورهای سلطه‌گر بدون توجه به مسائل محیط‌زیستی و تنها با نگاه به منافع اقتصادی و توسعه صنعتی و نظامی خود، مشکلات بسیاری را متوجه جوامع بشری کرده‌اند و با تهدید دریاها، جنگل‌ها و زمین‌ها به دیگر انسان‌ها ظلم می‌کنند.

درمان معضل مشترک

وی همفکری و همگرایی برای یافتن درمان معضل مشترک توفان‌های شن و ماسه و گردوغبار را از جمله راهکارهای موثر در مقابله با این پدیده مخرب زیست‌محیطی دانست و گفت: در سال‌های اخیر، قطعنامه‌هایی از سوی سازمان ملل و همچنین سازمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای برای مقابله با این پدیده‌ها صادر شده که باید نسبت به آنها قدردان بود، اما اینکه کشورهای توسعه‌یافته سلطه‌گر تا چه میزان به این قطعنامه‌ها پایبندی دارند، ناشی از عدم‌ضمانت اجرایی این نوع قطعنامه‌ها است.

ضمانت اجرایی قطعنامه‌ها

رئیسی تصریح کرد: از نکاتی که باید برای آن چاره‌ای اساسی اندیشید، ضمانت اجرایی قطعنامه‌های سازمان‌های بین‌المللی در زمینه حفاظت از محیط‌زیست است تا برخی کشورها با پشتوانه قدرت و ثروت نتوانند آنها را نقض کنند. وی حضور قریب به ۵۰ کشور و ۱۵ سازمان بین‌المللی در این اجلاس را نشان‌دهنده احساس مشترک برای حفظ محیط‌زیست و شایسته قدردانی دانست و افزود: این همگرایی باعث خواهد شد تا کشورهای در حال توسعه،تنها با نگاه اقتصادی به مسائل نگاه نکنند و حفظ محیط‌زیست را نیز در نظر داشته باشند.

پرهیز از دخالت دادن مسائل سیاسی در محیط‌زیست

وی با تاکید بر لزوم پرهیز از دخالت مسائل سیاسی و تعارفات دیپلماتیک در تصمیمات محیط‌زیستی، افزود: حفظ محیط‌زیست به‌هیچ‌وجه نباید تحت‌تاثیر مسائل سیاسی و تعارفات معمول دیپلماتیک باشد و تصمیمات اتخاذشده در این زمینه، باید به‌عنوان یک موضوع مهم خارج از این چارچوب‌ها دنبال شود.

به‌خطر انداختن محیط‌زیست هرگز

رئیس‌جمهوری با بیان اینکه «در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هرگونه توسعه‌یافتگی فرع بر محیط‌زیست تعریف شده است»، خاطرنشان کرد: در راهبرد جمهوری اسلامی ایران «توسعه آری به‌خطر انداختن محیط‌زیست هرگز» همواره موردتوجه بوده است و در کنار سازمان حفاظت از محیط‌زیست که به موضوع مهم تولید توجه دارد، کارآفرینان و صنعتگران ما نیز به این قانون و راهبرد اساسی توجه داشته و دارند.

وی در این اجلاس «استفاده از ظرفیت‌های مراکز علمی و تحقیقاتی»، «ایجاد صندوق مالی» و «تهیه پیوست‌های فرهنگی و رسانه‌ای» را به‌عنوان ۳ پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران برای مقابله موثر با توفان‌های شن و ماسه و گردوغبار عنوان کرد و افزود: بسیاری از مراکز علمی ما در این زمینه تحقیقات و پژوهش‌های مفیدی انجام داده‌اند که می‌تواند به‌عنوان پشتوانه مهمی در تصمیم‌سازی‌ها موردتوجه قرار گیرد و ما نیز آماده انتقال تجربیات خود در این راستا هستیم. همچنین، پشتیبانی مالی یکی از ملزومات موفقیت تصمیمات این اجلاس است که در این راستا تشکیل صندوق مالی با مشارکت کشورهای درگیر این پدیده مخرب محیط‌زیستی پیشنهاد می‌شود تا اجرای تصمیمات اتخاذشده به‌دلیل مشکلات مالی دچار وقفه نشود.

اقدامات ترویجی و تبیینی

وی اقدامات ترویجی و تبیینی را از ملزومات حفظ محیط‌زیست دانست و اظهار کرد: هر اقدامی نیازمند پیوست رسانه‌ای و فرهنگی برای مشارکت دادن آحاد مردم است و در این راستا پیشنهاد می‌شود تصمیمات اتخاذشده همراه با پیوست رسانه‌ای و فرهنگی باشد.

ضرورت همگرایی و هم‌اندیشی کشورها

رئیسی با بیان اینکه «در مناسبات جهانی امروز یکجانبه‌گرایی، نگاه نابرابر و غیرعادلانه محیط‌زیست را در معرض خطر قرار داده است»، تصریح کرد: همگرایی و هم‌اندیشی کشورها در زمینه حفظ محیط‌زیست و همین‌طور همکاری سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه سازمان ملل اگر متوقف به فشار قدرت‌های سلطه‌گر نباشد، به‌طورقطع می‌تواند برای مقابله با این پدیده مفید و موثر باشد.

وی ابراز امیدواری کرد که این اجلاس و تصمیمات اتخاذشده در آن، منشأ برکات برای حفظ محیط‌زیست، گامی مهم برای مدیریت منابع آبی، ابزاری کارآمد برای احترام به قوانین حاکم بر طبیعت و مانعی جدی در مقابل کشورهای توسعه‌یافته سلطه‌گر در نقض قوانین محیط‌زیستی باشد.

حذف دلار از مبادلات سیاحتی با کشورهای منطقه

رئیس کل بانک مرکزی، جایگزینی عرضه و تحویل دینار به زائران اربعین حسینی را که برای نخستین‌بار با موفقیت انجام شد، تجربه عملی «حذف دلار از مبادلات غیرتجاری و سیاحتی» اعلام کرد و گفت: تعمیم تجربه رضایت‌بخش اربعین حسینی به سایر کشورهای منطقه در حال بررسی کارشناسی و برنامه‌ریزی عملیاتی است و به‌زودی شاهد اجرای آن خواهیم بود.به‌گزارش ایرنا، محمدرضا فرزین در پیامی ضمن تشکر از همه دست‌اندرکاران و برگزارکنندگان اربعین حسینی و تقدیر ویژه از مدیریت مدبرانه مسئولان ارزی بانک مرکزی، مدیران بانک‌های عامل فروش ارز اربعین، وزارت کشور و تمام ارگان‌ها تصریح کرد: خدمات ارز اربعین در امسال با چند تفاوت اساسی با سال‌های قبل توسط شبکه بانکی کشور انجام گرفت. رئیس کل بانک مرکزی عرضه ارز اربعین توسط ۶ بانک بزرگ کشور در قالب ۱۷۹۰ شعبه شهری و روستایی را اقدامی مهم برشمرد و گفت: امسال برای نخستین‌بار، مراحل دریافت ارز اربعین، ساده‌تر بود و تلاش شد که سهم بیشتری از خدمات توسط سامانه‌های غیرحضوری انجام گیرد. فرزین تصریح کرد: از ماه‌ها قبل، منابع دیناری عرضه ارز اربعین زائران ایرانی در بزرگ‌ترین گردهمایی جهان فراهم و برای نخستین‌بار نیز به‌جای ارزهای دلار و یورو، از ارز کشور مقصد استفاده شد.طبق اعلام بانک مرکزی، رئیس کل این بانک اظهار کرد: مسئولان این بانک از ماه‌ها قبل، برآورد دقیقی از منابع دیناری موردنیاز تا پایان سفر اربعین حسینی را پیش‌بینی کردند و با برنامه‌ریزی دقیق، خدمات عرضه ارز اربعین با نرخ یکسان و بدون هیچ کمبودی در تمام شعب و در طول روزهای هفته ارائه شد. در طول ایام اربعین حسینی نیز همگان شاهد بودند که این اقدام هوشمندانه، باعث کاهش نرخ دینار در بازار غیررسمی شد. فرزین تاکید کرد: الگوی به‌کارگرفته‌شده را که موردرضایت زوار اربعین حسینی و مقامات مختلف کشور نیز قرار گرفته است، می‌توان برای سایر کشورهای منطقه نیز به کار برد. وی‌افزود: در حال حاضر، معاملات کالایی کشورمان با سایر کشورها عموما با ارزهای یورو، درهم، یوآن، روبل، روپیه و دینار انجام می‌گیرد، اما درباره معاملات سیاحتی و غیرتجاری، همچنان ارزهای غالب، یورو و دلار است که تجربه عملی «حذف دلار از مبادلات غیرتجاری و سیاحتی» در ایام اربعین امسال، برای نخستین‌بار در کشور اتفاق افتاد. وی خاطرنشان کرد: بر این اساس، تعمیم تجربه رضایت‌بخش استفاده از ارز محلی در اربعین حسینی امسال به سایر کشورهای منطقه، موضوعی است که در حال بررسی کارشناسی و برنامه‌ریزی عملیاتی است و به‌زودی شاهد اجرای آن خواهید بود.

ایجاد اقتصاد جدید جهانی با اقتصادهای نوظهور

مشاور رئیس‌جمهوری و دبیر شورای‌عالی مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و ویژه اقتصادی گفت: معتقدیم در آینده نزدیک، کشورها و اقتصادهای نوظهور، اقتصاد جدید جهانی را ایجاد خواهند کرد. به‌گزارش دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، حجت‌الله عبدالملکی در نخستین روز از برپایی نمایشگاه سرمایه‌گذاری و تجارت (CIFIT) چین در نشست خبری که با حضور خبرنگاران رسانه‌های چینی برگزار شد، در پاسخ به پرسش یکی از خبرنگاران مبنی بر اینکه باتوجه به عضویت ایران در «بریکس»، این کشور تمایل به چه همکاری‌هایی با اعضای گروه اقتصادهای نوظهور جهانی دارد، اظهار کرد: ایران در سال‌های اخیر وارد اتحادیه‌های بزرگ اقتصادی از جمله «شانگهای» و بریکس شده است، ما معتقدیم در آینده نزدیک کشورها و اقتصادهای نوظهور، اقتصاد جدید جهانی را ایجاد خواهند کرد که اقتصادی عاری از فشار و بحران، خلاف نظام اقتصادی است که امریکایی‌ها بر جهان حاکم کرده‌اند. این مقام مسئول با بیان اینکه در ایران ۱۵منطقه آزاد و ۳۳ منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد، گفت: در این نمایشگاه، ۸۵۰ بسته سرمایه‌گذاری به ارزش ۱۵میلیارد یورو مربوط به این ۴۸ منطقه را ارائه خواهیم کرد. مشاور رئیس‌جمهوری در توضیح بسته‌های سرمایه‌گذاری ارائه‌شده در نمایشگاه، توضیح‌داد: بسته سرمایه‌گذاری شامل ۳ بخش است؛ بخش نخست، مطالعات امکان‌سنجی اقتصادی که نشان می‌دهد هرکدام از این پروژه‌ها به چه میزان سودآور هستند؛ بخش دوم، شامل زمین و امکانات زیربنایی مثل آب، برق و جاده است که برای همه این پروژه‌ها تامین شده و بخش سوم، مجوزهای قانونی بی‌نامی است که برای تک به تک این پروژه‌ها صادر شده و هر سرمایه‌گذاری که علاقه‌مند باشد، بسته سرمایه‌گذاری و مجوز بی‌نام به نامش زده می‌شود و در کمترین زمان، می‌تواند شروع به کار کند. وی با تاکید بر این مهم که در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ایران معافیت‌های بلندمدت مالیاتی و دائمی گمرکی وجود دارد، اظهار کرد: در این مناطق، هزینه مواد اولیه و انرژی بسیار پایین است. به‌عنوان‌مثال، هزینه انرژی در این مناطق، کمابیش یک‌دهم هزینه انرژی در سطح جهانی و هزینه نیروی کار به‌طورتقریبی یک‌پنجم متوسط جهانی است که همین باعث می‌شود مناطق آزاد ایران، بهشت سرمایه‌گذاری باشند. دبیر شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی افزود: بیش از ۲۰۰ هزار نوع کالا از نفت و گاز تولید می‌شود که ایران و چین می‌توانند در تولید این محصولات با یکدیگر همکاری داشته باشند؛ علاوه بر این، در بخش‌هایی مثل کشاورزی، خودروسازی و فناوری‌اطلاعات، امکان همکاری میان ۲ کشور وجود دارد. عبدالملکی بااشاره به اینکه در بخش‌هایی که به فناوری پیشرفته نیاز است، امکان همکاری دوجانبه نیز وجود دارد، خاطرنشان کرد: چین سالانه بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار در بخش تحقیق و توسعه و بخش فناوری پیشرفته قادر به سرمایه‌گذاری است و ایران نیز در سال‌های گذشته یکی از بالاترین نرخ‌های رشد فناوری در دنیا را داشته؛ بر همین اساس، حوزه فناوری‌های پیشرفته می‌تواند یکی از جنبه‌های همکاری‌های مشترک ۲ کشور باشد.

ویژه‌تر از خبر

آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده نهایی می‌شود

نخستین اجلاس بین‌المللی مقابله با توفان‌های ماسه و گرد و غبار — عکس: ایرنا

یک عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی تاکید کرد: براساس اطلاعات واصله، یکشنبه آینده کمیسیون مربوطه در دولت آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده را بررسی می‌کند و انتظار می‌رود ظرف ۲ هفته آتی این آیین‌نامه نهایی و برای اجرا ابلاغ شود. لطف‌الله سیاهکلی در گفت‌وگو با ایسنا بااشاره به آخرین وضعیت تدوین آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده، بیان کرد: آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده در وزارت صمت نهایی شده و به دولت ارسال شده، دولت نیز در حال بررسی آن است. تاکنون چندین جلسه کارشناسی برای بررسی این آیین‌نامه در دولت برگزار شده است و هنوز هم کار کارشناسی لازم دارد. وی در ادامه اظهار کرد: بنده فکر می‌کنم روز یکشنبه آینده، کمیسیون اصلی امور زیربنایی در دولت تشکیل خواهد شد و درباره آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده تصمیم نهایی اتخاذ و به‌زودی این آیین‌نامه مصوب و ابلاغ خواهد شد.نماینده مردم قزوین در مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: انتظار می‌رود صرف یک تا ۲ هفته آینده، آیین‌نامه واردات خودروهای کارکرده ابلاغ شود. هنوز صحبت کردن درباره جزییات این آیین‌نامه زود است. بحث‌های متعددی در حال انجام است. ما نیز نقطه‌نظرات خود را ارائه کردیم. تلاش ما بر این است که آیین‌نامه اجرایی که نوشته می‌شود، اهداف قانون‌گذار را نیز تامین کند. وی در ادامه تاکید کرد: گروه‌ها و افرادی نیز مخالفت‌هایی نسبت به این موضوع دارند و مطالبی را مطرح می‌کنند که موردتایید ما نیستند. ما در تلاش هستیم که آیین‌نامه نهایی قانون نوشته‌شده را به‌درستی پوشش دهد. همچنین به گزارش ایلنا، سازمان ملی استاندارد ایران دستورالعمل واردات خودروهای دست دوم را با تصویب اولیه در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۴۰۲ منتشر کرد که هدف از تدوین این دستورالعمل، تعیین رویه برای ارزیابی و صدور تاییدیه وسایل نقلیه دست دوم وارداتی بر اساس الزام‌ها و ضوابط فنی است.

مسئولیت اجرا و اطلاع این دستورالعمل بر عهده اداره‌های کل استانی و دفتر ارزیابی کیفیت کالاهای صادراتی و وارداتی و مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل نیز بر عهده هیات نظارت است. طبق این دستورالعمل، وسایل نقلیه دست دوم وارداتی با یکی از شرایط زیر قابلیت ارزیابی و صدور تأیید شده پیدا خواهند کرد.

الف) هر دستگاه خودرو دارای گواهی صحه‌گذاری تأیید نوع صادره از سازمان طی پنج سال گذشته باشد.

ب) از نمانام‌های معتبر کشورهای عضو اتحادیه اروپا، انگلیس، ژاپن و کره جنوبی ذکر شده در کاربرگ «نمانام‌های معتبر کشورهای عضو اتحادیه اروپا، انگلیس ژاپن یا کره جنوبی» به شماره مدرک ۴-۲۶۹/۱۵۲/ د استفاده شده باشد.

ج) هر دستگاه خودرو وارداتی دارای شماره تأیید نوع کلی خودرو (WVTA) مندرج بر روی پلاک شناسایی باشد.

د) هر دستگاه دارای گواهی سازنده مبنی بر انطباق خودرو با ایمارک (COC)، گواهی GCC ارگان تأییدکننده خودرویی کشورهای حوزه خلیج‌فارس (GSO) و گواهینامه تأییدیه کشور چین CCC و گواهی تأییدیه کشورهای اتحادیه اوراسیا EAC باشد.

تایید افزایش ۳۵ تا ۳۸ درصدی قیمت خودرو از سوی سازمان حمایت

چرا شورای رقابت تعلل می‌کند؟

عکس: صمت

پس از گذشت بیش از ۳ ماه از آخرین قیمت‌گذاری خودروهای داخلی، حالا سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با بررسی صورت‌های مالی سال ۱۴۰۱ خودروسازان، افزایش ۳۵ تا ۳۸ درصدی بهای محصولات خودرویی را تایید و برای قیمت‌گذاری جدید به شورای رقابت ارسال کرده است. طبق گفته دبیر انجمن خودروسازان، بیش از یک هفته است که قیمت‌های پیشنهادی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در اختیار شورای رقابت قرار داده شده است. افزایش نرخ احتمالی براساس صورت‌های مالی سال ۱۴۰۱ خودروسازان است. طبق دستورالعمل شورای رقابت، این شورا می‌تواند هر سه ماه یک‌بار نسبت به قیمت‌گذاری جدید محصولات خودرویی اقدام کند.

اردیبهشت‌ماه امسال بود که پس از ۱۸ ماه فریز قیمتی خودرو، در نهایت شورای رقابت بهای جدید کارخانه محصولات خودروسازان داخلی را اعلام کرد. براساس دستورالعمل این شورا در اردیبهشت‌ماه، افزایش نرخ رخ‌داده بین ۱۰ تا ۴۹ درصد بود؛ این در شرایطی است که بازه رشد نرخ محقق‌شده به هیچ عنوان موردرضایت خودروسازان واقع نشد. البته موضوع به مذاکرات پیش از اعلام قیمت‌ها بازمی‌گشت. تنها کمی پیش از اعلام قیمت‌ها یک مقام انجمن قطعه‌سازان اعلام کرد سازمان حمایت، شورای رقابت و خودروسازان روی رشد ۷۰ درصدی نرخ کارخانه‌ای خودرو توافق کرده‌اند. موضوع چندان عجیب هم به نظر نمی‌رسید، چراکه از آذرماه ۱۴۰۰، یعنی ۱۸ ماه پیش از آن، هیچ تغییری در نرخ کارخانه‌ای خودرو اتفاق نیفتاده بود، در حالی‌که در همین بازه زمانی تورم سالانه حدود ۵۰ درصد بود. اما در نهایت پیش از آنکه قیمت‌ها اعلام شود، یعنی اواخر فروردین‌ماه، محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهوری، در اقدامی عجیب قیمت‌های مطرح‌شده در شورای رقابت را وتو کرد. معاون اول رئیس‌جمهوری در نامه‌ای خطاب به رئیس شورا و مرکز ملی رقابت، خواستار تجدیدنظر در قیمت‌گذاری خودرو شد. مخبر در این نامه قیمت‌های پایه ارائه‌شده در جلسه شورای رقابت را افزایشی غیرمتعارف دانست که آثار تورمی دارد. البته مخبر در نامه خود با «اصلاح یک‌باره» قیمت‌ها مخالفت کرده بود و نه اصل آن. وی در بخشی از نامه خود با اشاره به اینکه اصلاح یک‌باره قیمت‌ها در شرایط موجود مناسب نیست، از شورای رقابت خواست تا در تعامل با وزارت صمت به‌فوریت نسبت به تجدیدنظر در قیمت‌گذاری مذکور اقدام کند. در نهایت وتوی مخبر موجب شد نرخ کارخانه‌ای خودرو بین ۱۰ تا ۴۹ درصد افزایش پیدا کند.

با این وجود همان‌طور که اشاره شد خودروسازان از رشد نرخ محقق‌شده راضی نبوده و همچنان مدعی بودند که با این قیمت‌ها زیانده خواهند بود؛ موضوعی که گویا با گذشت ۳ ماه از قیمت‌گذاری جدید کاملا مشهود شده است. حالا اما اخبار منتشره حاکی از آن است که سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با بررسی صورت‌های مالی سال ۱۴۰۱ خودروسازان، رشد ۳۵ تا ۳۸ درصدی نرخ محصولات آنها را تایید کرده است.

با توجه به اینکه ۳ ماه از آخرین قیمت‌گذاری می‌گذرد و در دستورالعمل شورای رقابت نیز تاکید شده بود که هر ۳ ماه یک‌بار قیمت‌ها اعلام می‌شود، رشد نرخ مورد بررسی محتمل و کاملا قانونی است. گویا رشد قیمتی که در اردیبهشت‌ماه اتفاق افتاده بود براساس صورت‌های مالی سال ۱۴۰۰ بوده که اعتراض خودروسازان را هم به همراه داشته است. حالا شورای رقابت باید تصمیم بگیرد و در صورت موافقت این شورا همین بازه رشد نرخ اعلام خواهد شد. البته با توجه به اینکه پیش از این مقامات ارشد دولت در این زمینه ورود کرده بودند، باید دید که آیا این‌بار نیز سعی در وتوی قیمتی خودرو خواهند داشت یا خیر. البته با توجه به اینکه بار قبل هم مخالفت با اصلاح یک‌باره بود، احتمال چنین اتفاقی کم به نظر می‌رسد.

گرچه بیش از یک هفته از اعلام پیشنهاد قیمتی سازمان حمایت به شورای رقابت درباره قیمت‌های جدید خودرو می‌گذرد و این سازمان رشد ۳۸ درصدی هزینه‌های خودروسازان را تایید کرده، اما نمی‌توان به‌قطعیت گفت که شورای رقابت این میزان رشد نرخ خودرو را اعمال خواهد کرد. در آخرین افزایش نرخ رخ‌داده در اردیبهشت‌ماه شاهد نوعی پاسکاری در اعلام قیمت‌ها بودیم.

در آن زمان، نه شورای رقابت و نه سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان زیر بار اعلام قیمت‌ها نمی‌رفتند تا به‌نوعی از اینکه سیبل انتقادات قرار بگیرند، جلوگیری کنند. در نهایت نیز قیمت‌ها توسط خبرگزاری‌ها اعلام شد و هیچ‌یک از این نهادها زیر بار مسئولیت آن نرفتند. حالا با گذشت سه ماه از آخرین قیمت‌گذاری، گرچه طبق دستورالعمل شورای رقابت، دقیقا زمان اعلام قیمت‌های جدید فرارسیده، با این‌حال شورای یادشده ظاهرا باز هم نمی‌خواهد مسئولیت افزایش نرخ را بپذیرد. بنابراین می‌توان دو سناریو را درباره شیوه افزایش نرخ مطرح کرد. سناریو اول این است که این شورا دیگر دست به اعلام علنی قیمت‌ها نزند و رشد قیمت‌ها توسط خودروسازها و تحت پوشش افزایش آپشن انجام شود؛ یعنی خودروسازان اعلام کنند که به علت تعریف آپشن‌های جدید برای محصولات، نرخ خودروها افزایش پیدا کرده است. در این روش دیگر شورای رقابت یا سازمان حمایت تحت فشار افکار عمومی قرار نمی‌گیرند، اما به‌هرحال شفافیت این روش بسیار کم است و در ادامه می‌تواند ایجاد مشکل کند. از سویی هم به‌طور مداوم به مصرف‌کنندگان اعلام می‌شود که در صورت رویت رشد نرخ تاییدنشده برای شکایت اقدام کنند. روز گذشته نیز سازمان حمایت در اطلاعیه‌ای شیوه‌نامه بررسی این شکایات را منتشر کرد؛ بنابراین پیگیری این سناریو از طرف سیاست‌گذار می‌تواند به ایجاد چالش‌های بی‌نتیجه بین تولیدکننده و مصرف‌کننده خودرو دامن بزند.

سناریو دوم نیز این است که به منوال گذشته درصد افزایش نرخ توسط شورای رقابت اعلام شود. البته اعلام ۳۸ درصد رشد قیمتی بعد از گذشت فقط ۳ ماه از افزایش ۱۰ تا ۴۹ درصدی نرخ خودرو می‌تواند این شورا را در مظان اتهام افکار عمومی قرار دهد. گرچه در دستورالعمل این شورا نیز آمده بود که هر سه ماه یک‌بار نرخ خودروها مورد بازبینی قرار می‌گیرد و احتمال افزایش نرخ نیز داده می‌شد، اما انتظار رشد ۳۸ درصدی نمی‌رفت. حتی در بدنه وزارت صمت نیز چنین انتظاری وجود نداشت.

متناسب با تغییرات بازار

پیش از این، منوچهر منطقی، معاون صنایع حمل‌ونقل وزارت صمت، در پاسخ به پرسشی درباره احتمال افزایش نرخ محصولات داخلی به دنیای اقتصاد گفته بود: «تغییرات دیگر به صورت رادیکال نخواهد بود و متناسب با تغییرات بازار است. این تغییرات را هم همه حس خواهند کرد و مثلا می‌گویند با توجه به تغییرات، باید ۵ درصد به نرخ اضافه شود.» اگر رشد بهای ۱۰ تا ۴۹ درصدی خودرو که در اردیبهشت‌ماه محقق شد از نظر منطقی رادیکال محسوب می‌شود؛ بنابراین می‌توان گفت که ۳۸ درصد رشد نرخ نیز می‌تواند عنوان رادیکال را یدک بکشد. اما سمت دیگر ماجرا، کار را برای تصمیم‌گیری شورای رقابت سخت کرده است. خودروسازان با صورت‌های مالی که به سازمان حمایت تحویل داده‌اند، ثابت کرده‌اند که هزینه‌های آنها رشد ۳۸ درصدی داشته و همچنان در حال تولید زیان هستند. بنابراین شاید چاره‌ای برای شورای رقابت باقی نماند جز اینکه جام زهر را سر کشیده و با رشد ۳۵ تا ۳۸ درصدی نرخ خودرو موافقت کند.

خودروسازان همچنان در انتظار

درباره این موضوع دبیر انجمن خودروسازان ایران نیز به خبر خودرو گفت: باوجود محاسبه و اعلام سازمان حمایت مبنی بر افزایش ۳۵ تا ۳۸ درصدی نرخ خودروها به شورای رقابت، شورای یادشده به وظیفه قانونی خود عمل نکرده و در اعلام قیمت‌های جدید تعلل می‌کند.

احمد نعمت‌بخش گفت: باوجود محاسبه و اعلام سازمان حمایت مبنی بر افزایش ۳۵ تا ۳۸ درصدی نرخ خودروها به شورای رقابت، شورای یادشده به وظیفه قانونی خود عمل نکرده و در اعلام قیمت‌های جدید تعلل می‌کند.

نعمت‌بخش ادامه داد: مطابق دستورالعمل شورای رقابت، این شورا باید براساس صورت‌های مالی خودروسازان نرخ خودرو را هر سه ماه یک‌بار تغییر دهد، اما متاسفانه این شورا به وظیفه قانونی خود عمل نکرده و در اعلام قیمت‌های جدید محصولات خودروسازان که موردتایید سازمان حمایت نیز است، تعلل می‌کند.

وی ادامه داد: براساس گزارش صورت‌های مالی سال ۱۴۰۱ خودروسازان در تیرماه امسال و همچنین اسناد و مدارکی که سازمان حمایت از شرکت‌های خودروساز دریافت کرده، محصولات سایپا ۳۵ درصد و محصولات ایران خودرو ۳۸ درصد باید افزایش پیدا کند، اما متاسفانه شورای رقابت به دلیل وتو افزایش قیمت‌ها از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری در اردیبهشت ماه امسال حاضر به اعلام قیمت‌های جدید خودرو نیست.

تحمیل زیان ۹ هزار میلیارد تومانی

دبیر انجمن خودروسازان ایران با اشاره به اینکه مخالفت معاون اول رئیس‌جمهوری با افزایش ۷۰ درصدی نرخ خودرو در اردیبهشت ماه امسال نیز موجب تحمیل ۹ هزار میلیارد تومان زیان به ایران خودرو در سه ماهه ابتدایی امسال شد، گفت: براساس محاسبات سازمان حمایت در سال ۱۴۰۰ نرخ محصولات ایران خودرو و سایپا باید در اردیبهشت ماه امسال حدود ۷۰ درصد افزایش پیدا می‌کرد که متاسفانه با دخالت نابجای آقای مخبر، افزایش میانگین ۲۹ درصدی برای محصولات خودروسازان اعمال شد.

نعمت‌بخش تصریح کرد: آقای مخبر با این دستور، خود را مدیون ۴۰ میلیون سهامدار ایران خودرو و سایپا کرده و باید پاسخگوی زیان تحمیل‌شده به سهامداران شرکت‌ها و حق‌الناسی که بر گردن دارند، باشند.

وی این تصمیم را خلاف فرمایشات رهبر معظم انقلاب دانست و تاکید کرد: رهبر معظم انقلاب نیز صرف نام‌گذاری سال با عنوان مهار تورم راضی به زیان ۴۰ میلیون سهامدار ایران خودرو و سایپا نیستند.

دبیر انجمن خودروسازان ایران در ادامه بیان کرد: شورای رقابت در حالی صنعت خودرو سواری را انحصاری اعلام کرده و مجوز افزایش نرخ نمی‌دهد که ۱۲ تولیدکننده خودرو سواری در حال تولید در شرایط رقابتی هستند و واردات خودروهای نو و کارکرده به کشور نیز آزاد شده است.

نعمت‌بخش تاکید کرد: از شورای رقابت انتظار می‌رود به وظیفه قانونی خود عمل کرده و با قیمت‌های پیشنهادی سازمان حمایت که البته در فرمول این سازمان نیز بخشی از هزینه‌های تولید نادیده گرفته شده، موافقت کنند و در صورت وتو قیمت‌ها از سوی دولت، انجمن خودروسازان ایران نیز نسبت به اقناع وتوکننده به‌منظور افزایش قیمت‌ها اقدام خواهد کرد.

وی خطاب به وزیر صمت اظهار کرد: درخواست ما از وزیر صمت این است که با دریافت مجوز لازم از دولت زمینه افزایش نرخ خودرو و خروج خودروسازان از زیاندهی را فراهم کنند، چراکه در هیچ جای دنیا ورودی آزاد مواد اولیه و در مقابل اعمال سیاست‌های دستوری در رابطه با محصول نهایی سابقه نداشته و با توجه به رشد نرخ مواد اولیه و هزینه‌های تولید خودرو در کشور نرخ محصول نهایی نیز باید افزایش پیدا کند.

قیمت، پاشنه آشیل صنعت خودرو

دبیر انجمن خودروسازان ایران با بیان اینکه نرخ خودرو امروز به پاشنه آشیل صنعت خودرو تبدیل شده، عنوان کرد: در شرایطی که خودروساز با زیان تولید می‌کند و قادر به پرداخت مطالبات زنجیره تامین خود نیست و قطعه‌ساز نیز به دلیل کمبود نقدینگی توان نوسازی ماشین‌آلات تولید خود را ندارد، قاعدتا نمی‌توان از خودروساز توقع تولید خودرو باکیفیت داشت.

نعمت‌بخش با اشاره به اینکه تمامی خودروسازان دنیا بخش قابل‌توجهی از درآمد خود را صرف رشد تحقیق و توسعه، بهبود کیفیت و نوآوری در تولید می‌کنند، افزود: اگر تولید و فروش خودرو با سودآوری برای خودروساز همراه باشد قطعا ضمن هزینه کردن در تحقیق و توسعه، مطالبات زنجیره تامین نیز به‌موقع پرداخت شده و قطعه‌سازان انگیزه بیشتری برای نوسازی تجهیزات تولید خود خواهند داشت.

وی یادآور شد: اکنون که با آزادسازی واردات خودرو، بازار عقب‌نشینی کرده و با کاهش اختلاف نرخ کارخانه و بازار برخی خودروها بسیاری از متقاضیان از خرید خودرو در سامانه یکپارچه منصرف شده‌اند، وقت آن است که سامانه یکپارچه فروش خودرو که با پیشنهاد شورای رقابت به وزارت صمت راه‌اندازی شد، حذف و اختیارات تولید، فروش و قیمت‌گذاری خودرو که اکنون از خودروسازان سلب شده، براساس قانون تجارت به هیات‌مدیره شرکت‌های خودروسازی واگذار شود.

دبیر انجمن خودروسازان ایران در پایان خاطرنشان کرد: از آقای وزیر که معتقد به آزادسازی قیمت‌ها هستند، تقاضا داریم از طریق رایزنی با مقامات رده‌بالای دولتی زمینه حذف قیمت‌گذاری دستوری که به نفع مردم نیز است را فراهم کنند، چراکه با آزادسازی قیمت‌ها مصرف‌کننده نیز حق انتخاب داشته و خودروسازان دولتی و خصوصی نیز با در نظر گرفتن امتیازاتی مانند افزایش زمان گارانتی، طرح‌های فروش اقساطی و... اقدام به تولید در شرایط رقابتی خواهند کرد.

سخن پایانی

بنا بر این گزارش، پاشنه‌آشیل صنعت خودرو کشور که به‌معنای واقعی این صنعت را دچار چالش‌های فراوان کرده، قیمت‌گذاری دستوری است. از این‌رو انتظار می‌رود این امر که در نهایت به ضرر مصرف‌کنندگان نهایی است، یک‌بار برای همیشه در یک سازکار درست مورد بررسی دقیق قرار گرفته و برطرف شود.

گپ و گفت

عضو مجمع کارآفرینان:

با قیمت گذاری دستوری مخالفم

موضوع قیمت‌گذاری دستوری همچنان به‌عنوان یک آفت اقتصادی بسیاری از تولیدکنندگان را درگیر خود کرده است. تعیین دستوری قیمت‌ها مربوط به سال‌های اخیر نیست. تاریخچه اجرای این سیاست در کشور به بیش از ۴ دهه قبل برمی‌گردد و هربار با مخالفت سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان همراه بوده است. به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران اقتصادی این سیاست نتیجه‌ای جز کاهش تولید، کاهش سرمایه‌گذاری، افزایش ورود کالاهای قاچاق و در نهایت زیان مصرف‌کننده به همراه ندارد.

در همین رابطه، محمدباقر سوزنچی‌کاشانی، عضو مجمع کارآفرینان ایران در گفت‌وگو با صمت با بیان اینکه به سیاست قیمت‌گذاری دستوری معترض هستیم، اظهار کرد: گمان می‌کنم دولت ناگزیر از انجام سیاست دستوری نرخ است. بحث این است که در کشور ما یک رانت بزرگ به‌نام رانت انرژی وجود دارد.

دولت وقتی نرخ انرژی را مشخص می‌کند، خود را مجاز می‌داند که درباره قیمت‌ها نیز تصمیم‌گیری کند. نمونه آن این است که وقتی بنزین سهمیه‌بندی می‌شد نرخ کرایه را دستوری تعیین می‌کردند و به نظر می‌رسد در بسیاری از شئون دیگر این شرایط وجود دارد.

این عضو مجمع کارآفرینان ایران در ادامه تاکید کرد: قطعا به سیاست قیمت‌گذاری دستوری معترض هستیم، اما در این بین رانتی قانونی که وجود دارد، دولت را ناچار می‌کند قیمت‌گذاری دستوری اعمال شود. کمااینکه بزرگ‌ترین آفت تولید و اقتصاد است. سوزنچی‌کاشانی در ادامه بیان کرد: در تولید محصولاتی که مصرف انرژی چنان وجود ندارد و فرآیند تولید دانش‌بنیان است و دولت دخالتی ندارد و لزومی هم نیست که دخالتی داشته باشد، چراکه ارزش‌افزوده از دانش به وجود می‌آید، نه از فرآیند؛ بنابراین وقتی ارزش‌افزوده از فرآیند به وجود آید و نرخ نهادهای فرآیند از بازار متفاوت باشد، دولت این حق را به خود می‌دهد که قیمت‌ها را دستوری تعیین کند. اما در محصولات دانش‌بنیان که نهادهای آن از هیچ امتیاز دولتی و ملی برخوردار نیستند، دولت دخالتی نداشته و نخواهد داشت؛ بنابراین به نظر می‌رسد قیمت‌گذاری یکی از موضوعاتی است که به بن‌بست رسیده و هیچ راه و چاره‌ای وجود ندارد.

به اعتقاد من هر دوطرف این مسئله حق دارند.

وی با بیان اینکه تنها راه خروج از وضعیت موجود، تقویت اقتصاد دانش‌بنیان است، اظهار کرد: اقتصاد دانش‌بنیان با بازار تقویت می‌شود. این موضوع نیازمند یک فرهنگ‌سازی بلندمدت است. به‌طور مثال، اگر به برندهای معروف جهانی توجه کنید، آنها تعیین‌کننده نرخ هستند و حتی می‌توان گفت به‌جای مصرف‌کننده تصمیم‌گیری می‌کنند؛ بنابراین اگر بتوانیم در داخل کشور این چنین فرآیندی را ایجاد و از ابتدا روی صنایع ماشین‌ساز و تجهیزات‌ساز و در ادامه بر محصولات دیگر فرهنگ‌سازی کنیم، می‌توان به نتیجه رسید. در غیر این صورت، فقط با دستور روی دستور مواجه می‌شویم که به هیچ نتیجه مثبتی نیز ختم نخواهد شد.

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۲۶۰۳۰۱۰۷۹۰۰۰۰۴۴ مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۱ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک تهرانپارس در خصوص پرونده کلاسه ۱۴۰۰۱۱۴۴۰۱۰۷۹۰۰۰۱۰۴ تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای امین غلامی به شناسنامه شماره ۴ کدملی ۶۱۷۹۷۱۴۵۴۱ متولد ۱۳۵۲ صادره اراک فرزند قنبرعلی در ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی به مساحت ۱۳۵/۱۶ متر مربع از پلاک ثبتی شماره ۱۶۲۳ فرعی از ۹۲ اصلی واقع در تهران بخش ۱۱ حوزه ثبت ملک تهرانپارس خریداری از مالک رسمی (ستاد اجرائی فرمان امام (ره) محرز گردیده است لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی میشود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. (شناسه آگهی : ۱۵۵۳۵۶۱) ۳
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۶/۴ تاریخ انتشار نوبت دوم : ۱۴۰۲/۶/۱۹
۱۲۷۶۸/ م الف رضا النچری ـ رئیس ثبت اسناد و املاک تهرانپارس

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی زراعی، باغات و ساختمانهای فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۲۶۰۳۰۱۱۴۷۰۰۱۳۱۶ مورخ ۱۴۰۲/۵/۸ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی زراعی، باغات و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در اداره ثبت اسناد و املاک زیبادشت تهران تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خانم منصوره حاجیان فرزند مرتضی به شماره ملی ۰۰۳۷۴۸۸۴۶۵ ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی در آن به مساحت ۱۷۴/۷۲ مترمربع قسمتی از پلاک ۲۳۲ اصلی واقع در بخش ۱۰ تهران حوزه ثبت زیبا دشت خریداری از مالک رسمی مشدی حسین طاهری محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند میتوانند از تاریخ انتشار آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس ازاخذ رسید ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. (شناسه آگهی : ۱۵۵۳۵۶۹) ۳
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۶/۴ تاریخ انتشار نوبت دوم : ۱۴۰۲/۶/۱۹
۱۲۷۷۰/ م الف افشین رسولی ـ کفیل واحد ثبتی حوزه ثبت ملک زیبادشت تهران

یادداشت

باز هم داستان قیمت‌گذاری دستوری خودرو

رضا آریاراد- کارشناس و پژوهشگر صنعت خودرو

این‌روزهـا یکی از مواردی کـه به‌طور جدی درباره صنعت خودرو موردبحث و بررسـی قرار دارد و درباره آن اظهارنظرهـای گوناگونـی مطرح می‌شـود، بحث قیمت‌گذاری دستوری خودرو است.

شـاید بهتر باشـد ابتدا به آغاز این رویکرد اشـاره کنیم و اینکه چه عامل یا عواملی زمینه‌سـاز آن شد تا در نهایت قیمت‌گذاری دستوری در صنعت خودرو به رویکرد به‌ظاهر طبیعی و شـاید گریزناپذیر تبدیل شود که آثار بسیار مخربی هم بر این صنعت گذاشت.

شروع قیمت‌گذاری خودرو به سال ۱۳۹۱ و جهش ارزی و متعاقب آن، افزایش نرخ خودروها برمی‌گردد کـه شـورای رقابت وفق مـاده ۵۸ اصـل ۴۴ قانون اساسی، دسـتورالعمل قیمت‌گذاری خودرو را تدوین و اجرایی کرد؛ هرچند از سال ۱۳۹۱ تاکنون چندین بار مسـئولیت قیمت‌گذاری بین سـتاد تنظیم بازار و شـورای رقابـت در گردش بوده، اما به نظر می‌رسـد ایـن نوع سیاسـت‌گذاری طی یک دهـه اخیر علاوه بر ایجاد زیان سـنگین برای شـرکت‌های خودروساز موجـب اختـلاف بهـای کارخانـه و بـازار و لاجرم سرازیرشـدن رانت سـالانه هزاران میلیارد تومانی به جیب واسـطه‌گران، دلالان اقتصـادی که منافع خود را در سرمایه‌گذاری‌های کاذب و غیرمولد جست‌وجو می‌کنند، شده است.

در گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شـورای اسـلامی درباره مسئله قیمت‌گذاری دستوری خودرو در ایران، این مرکز، ۳ عامل اعمال تحریم، ناکارآمدی مدیریتـی و قیمت‌گذاری دسـتوری را از اصلی‌ترین موارد زیانده شـدن صنعت خودرو طی یک دهه اخیر می‌داند.

در این گزارش همچنین اصلی‌ترین ایراد واردشـده بـه دسـتورالعمل قیمت‌گذاری شـورای رقابت، مبنا گرفتن آنالیز نرخ سـال ۱۳۹۱ به‌عنوان نرخ پایه و در نظر گرفته شدن همان محاسبه و افزایش نرخ خودرو صرفا به‌صورت سـالانه با شـاخص تورم تولیدکننده خودرو عنوان‌شده است.

عـلاوه بر ایـن، یکـی دیگـر از ایـرادات وارده به قیمت‌گذاری شـورای رقابت که مرکـز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی عنوان کرده به شیوه محاسبات آن برمی‌گـردد. در ایـن قیمت‌گـذاری محاسـبات براسـاس معیارهای کیفیت و بهره‌وری تعدیلی انجام نشـده که نمی‌توان آن را نادیده گرفت، این در حالی اسـت که سـاختار هزینه‌های خودروسـازان پس از ۱۰ سال دچار تغییر شـده و همچنین شاخص تورم تولیدکننـده نیز نمی‌تواند بازتـاب دقیقی از افزایش هزینه‌های تولیدکنندگان طی این سال‌ها باشد.

ازاین‌رو، در این زمینه ۴ پیشنهاد مطرح شده که در زیر مطرح می‌شود:

۱. اعمـال نرخ تمام‌شـده براسـاس تجزیه‌وتحلیل (آنالیز) هزینه به‌صورت حداقل سالی یک‌بار با در نظر گرفتن هزینه‌های تحقیق و توسعه و هزینه‌های مالی مرتبط با فعالیت تولیدی و با تایید حسابرس

۲. لحاظ میزان سـود برای شرکت‌های تولیدکننده خودرو مانند فعالیت‌های صنعتی دیگر

۳. بروزرسانی نرخ تمام‌شده در طول سال با استفاده از شـاخص «تورم تولیدکننده خودرو» حداکثر هر ۳ ماه یک‌بار

۴. تغییر معیـار کیفیت و بهـره‌وری و به‌جای آن، شـورای رقابـت از وزارت صمـت درخواسـت ارائـه آیین‌نامه‌ای برای ارتقای کیفیت و ایمنی خودروسازان کند و مشخص کردن معیاری برای تشویق یا جریمه خودروسازان براساس آن آیین‌نامه.

هرچند در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسـلامی، برای اصلاح قیمت‌گذاری پیشنهاداتی ذکر شـده، اما همین گزارش با ارائه جدول مقایسـه‌ای از سـال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد طی این سال‌ها کمترین رشـد قیمتی بین سـایر صنایع فعال کشور از آن صنعـت خودرو بوده و ایـن موضوع حکایت از آن دارد که این شـیوه از قیمت‌گـذاری اثر حمایتی خود را به‌عنوان ابـزار حمایت از مصرف‌کننده واقعی از دسـت‌داده و تاجایـی پیـش رفتـه که بـه زیان خودروسـازان و سـرازیر شدن رانت شـفاف هزاران میلیارد تومانی به جیب دلالان شده است.

در واقع، واسـطه‌گر بدون آنکـه خود را در قیدوبند شـخص حقوقی و دارای تکالیـف قانونی ببیند یا در کار مولد و اشـتغال مولد مشـارکت کرده باشد و در چارچوب عدالت مالیاتی، خود را مقید به پاسخگویی بداند، از این راه به سودهای سرشار دست می‌یابد.

حال سوال این است که سیاست‌گذار برای حمایت جدی از صنعت در راستای حفظ منافع ملی و کنترل ثروت‌آفرینی ناشـی از شـغل‌های کاذب و همچنین سوق سـرمایه‌های سـرگردان به سـمت تولید و در مسیر افزایش رشـد ناخالص داخلی و رشد اقتصادی (پیش‌بینی رشد اقتصادی ۸.۵ درصدی بخش صنعت در برنامـه هفتم توسـعه) چـه راهکارهـای موثر و کارآمدی را در نظر گرفته است؟

انتظار می‌رود متولیان امر به این پرسـش پاسـخ دهند؛ شـاید گامی باشد در راستای کمک به صنعت خودرو و رهایی آن از شرایط کنونی.

صمت دلایل تاخیر در اعلام رسمی قیمت‌های جدید خودرو را بررسی کرد

سیگنال منفی شورای رقابت به بازار خودرو

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

براسـاس دسـتورالعمل جدیـد شـورای رقابت، این شـورا می‌توانـد هر ۳ ماه یک‌بار براسـاس صورت‌هـای مالی و لیسـت جدید هزینه شـرکت‌های خودروساز، قیمت جدید محصـولات خودروسـاز را حسـاب و مجوز افزایـش قیمت‌هـا را صـادر کنـد. در حال حاضر بیش از یک هفته است که صورت‌های مالـی خودروسـازان بررسـی و هزینه‌هـای سـال ۱۴۰۱ محاسـبه شـده و قیمت‌هـای پیشنهادی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکننـدگان در اختیار شـورای رقابت قرار داده شـده، اما تعلل شورای رقابت برای اعلام رسـمی قیمت‌های جدیـد ادامه دارد. فعالان بـازار معتقدند این موضوع برای بازار خـودرو که بـه کوچک‌ترین خبـری واکنش نشـان می‌دهـد، سـیگنال خوبی نیسـت و انتظار می‌رود در این زمینه هر چه سـریع‌تر شفاف‌سازی شود.

در ایـن گـزارش علـت ایـن امـر را از کارشناسان و تحلیلگران حوزه خودرو جویا شده‌ایم که در ادامه می‌آید.

تعدد متولی صنعت خودرو را زمین می‌زند

سـعید مدنی، تحلیلگر حوزه خودرو درباره علل به نتیجه نرسیدن مذاکرات خودروسازان و شـورای رقابت درباره قیمت‌گذاری خودرو به صمت گفت: متاسـفانه همیشه شاهد تعلل شـورای رقابت برای بروزرسـانی قیمت‌ها در دوره‌های مشـخص بوده‌ایم. از سال ۱۴۰۰ تغییر قیمت خودروها به‌دلایل گوناگون انجام نشـده بود و سرانجام بعد از یک‌سال و نیم، سال گذشته تا حدودی نرخ خودروها را واقعی کردند. البته باید افزایـش قیمت‌ها یکجا اتفاق می‌افتاد که این‌گونه نشـد و در نهایت اعمال افزایش ۴۰ تا ۷۰ درصدی نرخ خودروها که ازسوی شـورا ابلاغ شد با ممانعت معاون اول رئیس‌جمهوری مواجه شـد. دو عامل تورم و اینکه یک سـال و نیم قیمت‌ها بالا نرفته بود، این افزایش قیمت‌ها را معقول نشـان می‌داد، اما متاسفانه دخالت‌ها باعث شـد به‌طور میانگین نرخ خودروهای تولیـد داخل حدود ۳۵ درصد افزایش یابد.

مدنی با اشاره به اینکه تعدد متولیان بلای جان صنعت خودرو شده، ادامه داد: باتوجه به آنچه در صنعت خودرو شاهد آن هستیم می‌توان گفت هیچ هماهنگی به هیچ شـکلی بیـن نهادهای گوناگون وجود ندارد. تعدد متولیان بدون هماهنگی باعث سردرگمی‌هایی در صنعت خودرو و زیان خودروسـازان شـده اسـت. تعلل در ابلاغ قیمت‌های جدیـد زیان بیشـتر خودروسـاز را به‌دنبـال دارد. عدم‌هماهنگی و اظهارنظرات بعضا نامربوط ازسـوی افـراد و متولیان گوناگون مانند مجلس، شورای رقابت، ستاد تنظیم بازار، سازمان حمایت و... که در نهایت هم هیچ‌کس تصمیم‌گیرنده نیست، نشان از نبود برنامه‌ریزی در اقتصاد دارد که در این میان، صنعت خودرو به‌عنوان یک صنعت کلان هم بیشترین آسیب را خواهد دید.

به نفع مافیای پنهان

این کارشـناس حوزه خودرو افزود: در دهه ۷۰ و ۸۰ و حتی ۹۰، یک مدیـر کل خودرو در وزارت صنایع با خودروسـاز درباره میزان افزایش نرخ خودروها، تخصیص ارز، صادرات و... تصمیم می‌گرفتند؛ یعنی متولی مشخص بود. در دهه ۸۰ حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد افزایش تولید خودرو داشتیم و در سال ۹۰، تولید سالانه خودرو از ۲۰۰ هزار به یک میلیون و ۶۰۰ هزار خودرو رسـید. در حال حاضر مشـخص نیسـت وزارت صمت، شورای رقابت، سـازمان حمایت و... چقدر در تصمیمات مربوط به صنعت خودرو دخیل هسـتند و شاهد دخالت معاون اول رئیس‌جمهوری نیز هستیم.

وی در ادامه گفت: در این شرایط هیچ‌کاری به‌موقع انجام نمی‌شود و اقداماتی هم که انجام می‌شـوند، چون پشتوانه کارشناسی ندارند، اغلب به نتیجه نمی‌رسند. اینکه در مدت کوتاهی برای عرضه خودرو از سـامانه فروش به سـامانه متمرکز و بعد بورس و حالا هم شورای رقابت رسـیدیم، نشـان‌دهنده بی‌برنامگی بزرگی اسـت که شـاید خواسته عده‌ای منفعت‌طلب و مافیای پنهان نیز باشد، چراکه سود و منفعت آنها در این نابسامانی است.

تا پریشان نشود کار بسامان نرسد

مدنی در پاسـخ به این پرسـش که در نهایت داستان بین شورای رقابت و خودروسـاز به کجا ختم خواهد شد، اظهار کرد: «تا پریشان نشـود کار بسـامان نرسد»؛ در شـرایطی که خودروسـازان با زیان انباشـته مواجهند، فعالیت آنها بار سـنگینی بر دوش دولت خواهد بـود؛ بنابراین باید تکلیـف واگذاری خودروسـازان و خریداران آنها هرچه زودتر مشـخص شـود، چون زیان انباشـته صنعت خودرو را از پـا می‌اندازد. البته با این شـرایط بعیـد می‌دانم بخش خصوصی نسبت به خرید خودروسـازی‌ها اقدام کند. اگر هم خریداری شوند، به ثمن‌بخس خریداری می‌شـوند، چراکه میزان بدهی خودروسازان رقم‌های بسـیاری سنگینی اسـت و خریدار باید این بدهی‌ها را هم پرداخت کند.

ایـن کارشـناس صنعت خودرو با اشـاره به اینکـه وزارت صمت، متولی صنعت خودرو اسـت، ادامه داد: شاخه اجرایی وزارت صمت، سـازمان گسترش و نوسازی صنایع اسـت. طبق قانون تجارت باید نسبت به انجام مجامع عمومی اقدام شود، مدیران باسابقه و باتجربه شـرکت‌های خودروسـازی را اداره کنند و برنامه داشته باشند و در راستای سیاست‌های کلان کشور که در سازمان برنامه‌وبودجه تدوین می‌شود، تصمیم بگیرند و فرد دیگری در این روند دخالت نکند. اگر قرار اسـت معـاون اول یا فلان وزیر و نماینـده مجلس برای صنایع بزرگ توصیه‌هایی داشـته باشـند، این بنگاه‌های بـزرگ اقتصادی همچنان این وضعیت آشـفته را خواهند داشت. صنعت خودرو باید یک متولی داشته باشـد تا به‌نیابت از وزارت صمت تصمیم‌هایی در راستای منافع ملی کشـور بگیرد. نه‌تنها در صنعت خودرو، بلکه در هیچ صنعتی تا متولی مشـخص نباشد، امکان سامان دادن آن وجود ندارد.

رانت، ریشه تمام نابسامانی‌ها

مدنی با اشاره به اینکه ریشه تمام این نابسامانی‌ها رانت و فسادی اسـت که در اقتصاد ما نهادینه شـده و پنهان‌کردنی نیسـت، افزود: تـا زمانی که قانون تعارض منافع در مملکت اجرا نشـود و کسـانی که قانون‌گذار هسـتند در آن قوانین ذی‌نفع باشند، این مشکلات را خواهیم داشت. با تمام اینها اصل مهم این است که هر صنعتی متولی مشخصی داشته باشد. کشوری که سازمان برنامه‌وبودجه ندارد، قطعا در تعیین متولیان صنعت هم مشـکل خواهد داشـت. در دولت نهم و دهم عملا سـازمان برنامه‌وبودجه به مدت ۸ سـال تعطیل شـد و بودجه‌ها در اختیار اسـتانداری‌ها قرار گرفت و بیشتر بودجه‌ها صرف امور سیاسـی شد تا عمرانی و توسـعه. در دولت یازدهم و دوازدهم سـازمان برنامه‌وبودجه بازگشایی شـد؛ امـا زمانـی که بسـیاری از کارشناسـان آن بازنشسته بودند و مدیر باتجربـه‌ای هم در رأس این سـازمان نبـود. یعنی حـدود ۱۶ سال سازمان برنامه‌وبودجه تعطیل بود. در دولت سـیزدهم هم مدیران رده بالای این سـازمان به‌دنبال جراحی‌های عمیق بودند تا مهار تورم، یارانه‌ها، واقعی کردن قیمت‌ها و... را که باید ظرف ۱۶ سال و به‌تدریج انجام می‌شد، بدون توجه به ابعاد گوناگون آنها یکدفعه و در مدت ۳ تا ۴ سـال محقق کنند که نتیجه آن مشکلات اقتصادی و تورم بسیار سنگین بود.

تاکیـد می‌کنـم نبـود برنامه‌ریـزی در سـطح کلان عامل اصلی نابسامانی‌هاست. وقتی در سطح کلان سازمان برنامه‌ریزی قدرتمندی نداریم، به‌طبع در رده‌های پایین مدیریتی هم مشخص نیست که چه کسـی متولی چه کاری اسـت. باید متولی قیمت‌گذاری و برگزاری مجامع و ویژگی‌های موردقبول برای انتخاب مدیران، مشخص باشد. بنگاه اقتصادی کلانی مانند صنعت خودرو که می‌تواند ۴ تا ۵ درصد تولیـد ناخالص ملی را به خـود اختصاص دهد و تاثیرات معنی‌داری در روابط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و حتی بورس داشته باشد، ارزش برنامه‌ریزی کلان و دقیق را دارد.

این کارشناس صنعت خودرو در پایان با اشاره به اینکه برنامه‌ریزی درست می‌تواند صنعت خودرو را نجات دهد، اظهار کرد: باید کسانی که ذی‌نفع هسـتند به وضعیت کنونی صنعت خـودرو بدون برنامه بـودن و در عیـن حال زیانده بودن آن واکنش نشـان دهند و از آن دفاع کنند و در این راستا اقدامات قانونی انجام دهند. به‌عنوان نمونه انتظار می‌رود قطعه‌سـازان که ۶۰ تا ۷۰ ارزش‌افزوده خودرو دسـت آنهاسـت، نسبت به شرایط نابسـامان صنعت خودرو واکنش شدید نشان دهند.

براسـاس سند چشـم‌انداز در سـال ۱۴۰۴ باید ۳ میلیون خودرو تولید کنیم و امسـال طبق برنامه باید حدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار خـودرو تولید می‌کردیم، اما تازه بـه تولید یک میلیون و ۲۰۰ هزار خودرو رسیده‌ایم. تنوع، صادرات، اسقاط فرسوده‌ها و... همه در برنامه چشـم‌انداز ۱۴۰ ۴ دیده شـده و حتی ۴ سال پیش مرکز تحقیق و تفحص مجلس ایرادات صنعت خودرو را در گزارشـی اعلام کرد که منطقـی و بجا هم بـود، اما از نمایندگان مجلـس گرفته تا متولیان و مسـئولان صنعت خودرو، کسـی نیم‌نگاهی هم به این برنامه‌ها و گزارش‌هـا ندارد. وقتی در سـال ۹۱ حدود یک میلیون و ۶۰۰ هزار خودرو تولید شده، حالا تولید یک میلیون و ۲۰۰ هزار خودرو افتخار ندارد و افزایش تولید به‌شمار نمی‌رود.

> کسانی‌که ذی‌نفع هستند باید به وضعیت کنونی صنعت خودرو یعنی بدون برنامه و در عین حال زیانده بودن آن، واکنش نشان دهند

اصلاح تدریجی قیمت‌ها در دستور کار باشد

رسول سلیمانی، پژوهشگر حوزه خودرو نیز در تشریح علت تعلل شـورای رقابت در اعلام قیمت‌ها و اینکه این شورا و خودروسازان با هم به توافق نمی‌رسند به صمت گفت: در شرایط فعلی، نظر شورای رقابت به آنچه خودروسـازان تا حدی بـه آن رضایت دارند، نزدیک است. البته خودروسازان بیشتر تمایل به فروش آزاد محصولات‌شان در بـازار دارنـد، اما شـورای رقابـت رونـدی را در پیش‌گرفته که دسـت‌کم خودرو نزدیک به نرخ تمام‌شـده در بازار عرضه شود. در این میان، موضوع اصلی این اسـت که در حال حاضر دولت تمایلی به بروزرسانی قیمت‌ها ازسوی شورای رقابت ندارد.

سلیمانی با اشـاره به روند قیمت‌گذاری خودروها در کشور ادامه داد: در فرآیند قیمت‌گذاری‌خودروها در کشور نخست شورای رقابت درخواست محاسبه قیمت‌ها را به سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان می‌دهد تا بعد از انجام محاسبات لازم، این قیمت‌ها ازسـوی سازمان حمایت به شـورای رقابت ابلاغ شود تا شورا آن را تایید کند. شـورای رقابت که ذیـل وزارت صنعت، معدن و تجارت فعالیـت می‌کند، قیمت‌هـای جدید را اعلام نمی‌کنـد و در نهایت شاهد تعلل در اعلام قیمت‌های جدید خودروها هستیم.

برداشت غلط از کنترل تورم

این کارشـناس حوزه خودرو در پاسخ به اینکه چرا دولت از اعلام قیمت‌هـای جدید خودرو ممانعت می‌کنـد، در حالی که ادامه این روند به ضرر صنعت خودرو و مصرف‌کنندگان نهایی آن خواهد بود، اظهار کرد: متاسـفانه یک برداشـت غلط درباره کنترل تورم وجود دارد که تاثیر خود را بر بازار خودرو خواهد گذاشـت. این برداشـت غلـط این اسـت که با کنترل نرخ می‌توان تـورم را کنترل کرد. در حالی شـاهد این تفکر اشـتباه و پیامدهای آن هستیم که ادامه آن عملا به تولید آسیب می‌زند.

وی در ادامـه گفت: راهکار سـاده اسـت؛ دولت بایـد اجازه دهد شـورای رقابت قیمت‌های جدید را اعلام کند. این اقدام شـاید در ابتدا پیامدهای هیجانی در جامعه داشـته باشـد، امـا در نهایت به صنعت خودرو کشـور کمک خواهد کرد و خودروسـازان می‌توانند تولید را در تیراژ بالا حفظ کنند. اگر قیمت‌ها بروزرسـانی نشـود و زیاندهی خودروسازان ادامه یابد، این خطر وجود دارد که به‌مرور از تیراژ تولید داخل کم شود و در نهایت هم شاهد افزایش نرخ خودرو در بازار خواهیم بود.

جبران عقب‌نشینی قیمتی قبلی

سـلیمانی درباره میزان افزایش نرخ خودروها در این مرحله اظهار کرد: شـاید میزان افزایش نـرخ خودرو درصـد افزایش‌یافته دوره قبـل به‌علاوه افزایش جزئی در این دوره باشـد. البته به‌طور قطعی مشـخص نیسـت، اما به احتمال زیـاد عقب‌نشـینی قبلـی درباره قیمـت خودروهـا به‌نوعی جبران خواهد شد.

این پژوهشـگر حوزه خودرو در پایـان با تاکید بـر اینکه باید این موضوع زودتر به نتیجه برسد، گفت: دولت بیشتر درگیر موضوعات اجتماعی در قیمت‌گذاری خودرو است، اما بهترین راهکار این است کـه به‌تدریج اصلاح قیمت‌ها را از خودروهای گران‌قیمت‌تر شـروع کند تا با این روش مانع از زیان صنعت خودرو شـود و تولید تداوم داشته باشد. این روند در نهایت منجر به کاهش نرخ خودرو در بازار خواهد شد.

> دولت باید اصلاح قیمت‌ها را از خودروهای گران‌قیمت‌تر شروع کند تا مانع از زیان صنعت خودرو شود و تولید تداوم داشته باشد

سخن پایانی

تعلل شـورای رقابت در اعلام قیمت خودروها به هر دلیلی، تنها وضعیت صنعت خودرو را سـخت‌تر می‌کند و منجر به سردرگمی ذی‌نفعان آن می‌شود. در شرایطی که بازار خودرو قدری به آرامش رسـیده، این وضعیت در نهایت به نوسـانات قیمتی و نابسامانی‌ها دامن خواهد زد.

حمایت از طرح‌های نوآورانه معدنی

فرآیند هوشمندســازی در فعالیت‌های معدنی به عملیاتی اطلاق می‌شــود که طی آن متخصصین و مهندسین این رشته بر اساس نیاز معادن و با بهره‌برداری از دانش و فناوری‌های نوین، ابزار و امکاناتی را تعبیه و طراحی می‌کنند که از یک طرف باعث کاهش مشکلات و هزینه‌های معدنکاری شود و از طرف دیگر افزایش بهره‌وری، امنیت و سرعت عمل را در پی می‌آورد و این فرآیند با نام کلی هوشمندسازی شناخته می‌شود.

می‌گویند درحال‌حاضر در دوره انقلاب صنعتی چهارم به ســر می‌بریم و تمامی صنایع، از جمله معدن و صنایع معدنی، تحت تاثیر این موج قرار گرفته‌اند. به عبارت دیگر با گسترش دنیای مجازی و رشد هوش مصنوعی تمامی صنایع به سمت و سویی حرکت کرده‌اند که ساز کارهای کلیدی درگیر در عملیات خود را به فناوری‌های نوین مجهز کنند.

معدن هم به شــدت درگیر این دوره تحول اســت و امروزه می‌توان در جای جای بخش معدن، از اکتشــاف گرفته تا بهره‌برداری و اســتخراج تا کانه‌آرایی و فرآوری، از فناوری‌های نوین و هوشــمند بهره برد. حتی می‌توان گفت که فرآیند هوشمندســازی منابع انســانی را هم تحت تاثیر قرار داده و نحوه ارتباط و تعامل این بخش را هم به طور کلی دگرگون کرده است. در گزارش امروز صمت نگاهی داریم به آخرین موضع‌گیری‌ها در زمینه ضرورت همگام شدن با موج جهانی هوشمندسازی در بخش معدن.

عکس: آیدا فریدی

میانبرهای توسعه

رئیس هیات عامل ایمیدرو با تاکید بر اینکه عوامل بازدارنده در توسعه نوآوری را باید به عوامل پیش برنده تبدیل کنیم، گفت: هیچ منعی برای حمایت از طرح‌های نوآورانه و فناورانه بخش معدن وجود ندارد.

به گزارش ماین نیوز، محمدرضا موثقی‌نیا بر توسعه نوآوری و برداشتن محدودیت‌ها از سر راه نوآوران و دانش‌بنیان‌ها تاکید کرد.

وی بــا بیان اینکه عوامل بازدارنده در زیســت بوم نــوآوری بخش معدن و صنایع معدنی باید از بین برود، اظهارکرد: هنوز در فناوری اشــباع نشــده‌ایم که بخواهیم در عرصه نوآوری به اهداف مقرر برســیم، اما بدون شک ترویج نوآوری و فناوری از الزامات توسعه معادن و صنایع وابسته محسوب می‌شود.

معــاون وزیــر صنعت، معدن و تجارت گفــت: با توجه به ســرعت کمی که برای رســیدن به فناوری‌های ضروری داریم، می‌توانیم از میانبرهای مطمئن که ما را در توسعه نوآوری و فناوری‌های روز دنیا یاری می‌کند، استفاده کنیم.

▣ محدودیت‌های ذهنی

موثقــی نیــا در ادامه با تاکید بر اینکه هیچ منعی برای حمایت از طرح‌های نوآورانه و فناورانه در بخش معدن و صنایع معدنی وجود ندارد، خاطرنشان کرد: بهتر است عوامل بازدارنده ترویج نوآوری در معادن را بــه عوامــل پیــش برنــده تبدیل کنیــم و حتی محدودیت‌ها را در ذهن‌مان نیز کنار بگذاریم.وی افزود: ایمیدرو آمادگی کامل دارد تا از جامعه نخبه‌ای که معادن را به توسعه و هوشمندسازی نزدیک می‌کنند، حمایت و پشتیبانی کند.معاون وزیر صمت اضافه‌کرد: بدون شک زیست بوم نوآوری می‌تواند جهش بزرگی در عرصه معدن و صنایع معدنی رقم زند، گرچه برای تحقق این امر و ورود ایده‌های نو بهتر است فرهنگ‌سازی بیشتری در جامعه نسبت به ظرفیت‌های معدنی و مزیت‌های اقتصادی آن برای آبادی مناطق محروم انجام شود.

بهره‌گیری اندک از دانش‌بنیان‌های معدنی

مجید وفایی‌فرد، مجری طرح زیســت بوم نوآوری و فناوری بخش معدن و صنایع معدن (ایمینو) با تشــریح فعالیت ها، ظرفیت‌ها و برنامه‌های این مرکز گفت: بیش از ۴۷۰ شــرکت دانش‌بنیان در بخش معدن شناســایی شده است و گزارش‌های ما نشــان می‌دهد سهم معادن و صنایع معدنی از اقتصاد دانش‌بنیان کم است و اغلب آنها با چالش تامین مالی و توسعه بازار مواجه هستند.

وی با اشــاره به برگزاری جشــنواره اینوماین ۴ و محورهای نوآورانه و فناورانه آن افزود: درحال‌حاضر، تدوین و ارائه آیین‌نامه مستقل حمایت از ایده‌های ارزش‌آفرین و کســب و کارهــای نوپای بخــش معدن و صنایع معدن را در دســتور کار داریم و تشــکیل CVC معدنی و ارائه راهکارهای تامین مالی نوآوری بخش معدن با توجه به ظرفیت‌های ایمیدرو، قانون جهش تولید دانش‌بنیان را امکان‌سنجی می‌کنیم.

وفایی‌فــرد بــا بیان اینکه انتظارات نســل جدیدی که در عرصه نوآوری هســتند باید برآورده شــود، افزود: ایمیــدرو به موقع وارد زیست‌بوم نوآوری و فناوری معدن شد و از شهریور ســال ۹۹ ایمینو درصدد بــوده تا با ایجاد و پایش شبکه بازیگران زیست‌بوم نوآوری و فناوری بخش معدن و صنایع معدنی، ایجاد شبکه فناوران بخش معــدن و صنایع معدنی با محوریت شــرکت‌های دانش‌بنیان فعال در این بخش و انعقاد تفاهمنامه همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان توانمند ظرفیت‌های این عرصه را شناسایی و به معادن تزریق کند.

وی تصریح‌کرد: با این رویکرد از ۱۳۰ شــرکت دانش‌بنیان حمایت‌های لازم انجام و برای تقویت کســب و کار نوپای آنها دوره‌های شتاب‌دهی و پساشتاب‌دهی برگزار شده است.

نقش پررنگ جوانان

مهرداد اکبریان، نایب رئیس کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتــاق بازرگانــی ایــران و رئیس انجمن ســنگ آهن گفت: یقین دارم بخش معدن امروز تشــنه فرآیندهای جدیدی اســت که در زمینه هوشمندســازی در خارج از کشــور در حال انجام، توســعه و برنامه‌ریزی است.

به گزارش معدن نامه، مهرداد اکبریان، نایب رئیس کمیسیون معــدن و صنایــع معدنــی اتــاق بازرگانی ایــران و رئیس انجمن ســنگ‌آهن اظهارکرد: سال‌هاســت بخش معدن با کشــورهای خارجی ارتباط چندانی نداشته است. یقین دارم این بخش امروز تشــنه فرآیندهای جدیدی اســت که در خارج از کشــور در حال انجام، توسعه و برنامه‌ریزی است.

▣ رکن اصلی

وی افزود: باوجود آنکه امروزه بحث معدن‌داری نسل ۴ مطرح می‌شود که هوشمندسازی معادن یکی از ارکان اصلی آن است؛ در کشور فاصله بسیاری تا تحقق این نسل داریم. متاسفانه اکنون ما درگیر تامین ابزار معدنکاری هســتیم. از همین رو قطعا اگر گشایشی در مباحث سیاسی و اقتصادی کشور ایجاد شود ایران با توجه به ظرفیت‌هایی که دارد مورد توجه شرکت‌های معدنی، مجموعه‌های ماشین‌آلات، فناوری و تکنولوژی قرار خواهد گرفت و واردات علم، تکنولوژی و تجهیزات به کشور اتفاق خواهد افتاد.

اکبریان تصریح کرد: ایجاد زیرساخت‌های لازم و علی‌الخصوص ایجاد بستر مناسب برای هوشمندسازی و معادن سبز از جمله امور بسیار مهم در راستای تحقق معدنکاری نسل ۴ محسوب می‌شوند. ضرورت دارد هنگام ایجاد این بســترها با انجام واردات نیاز روز خود را برطرف کنیم. شاید هوشمندسازی نیاز روز ما به نظر نرسد اما با نگاه به زیرساخت‌ها و آگاهی می‌توان گام بزرگی در زمینه صنایــع کشــور بــرای ارمغان معدنــکاری بــه‌روز برداشــت.

نایب‌رئیس کمیســیون معدن و صنایــع معدنی اتاق ایران در پایان ضمن تاکید بر اســتفاده از نیروهــای جوان عنوان کرد: شــاهد حضور پررنگ جوانان به‌ویژه در شــرکت‌های دانش‌بنیان مرتبط با هوشمندسازی معادن هستیم. گروه‌هایی در رده سنی ۲۵ تا ۳۵ ســال مشــاهده شــدند که در مقوله هوشمندسازی به صورت کارآمد فعالیت کرده و ایده‌های خوبی دارند.

سخن پایانی

با توجه به ســرعت روزافزون حرکت کشورهای معدن‌خیز در حوزه هوشمندســازی معــادن و برخــورداری از آخرین دســتاوردهای تکنولوژیک، چاره‌ای نیســت جز اینکه برای حفظ مزیت رقابتی کشور در حوزه معدن هوشمندسازی در بخش معدن و صنایع وابســته، به‌ویــژه در معادن کوچک و متوسط مقیاس جدی گرفته شود. تامین هزینه این کار شاید در معادن بزرگ مقیاس چندان دشوار نباشد، اما برای معادن کوچک و متوسط تغییر ســبک کار و تامین زیرساخت‌های هوشمندســازی بسیار ســنگین خواهد بود، بنابراین به نظر می‌رسد تنها راهکار برای رســیدن به هدف بومی‌سازی این حوزه، بسترســازی برای ورود جوان‌ها و متخصصان کشــور بــه این بخش اســت تا بتوان عقب‌ماندگــی در این زمینه را به‌سرعت جبران کرد.

بومی‌سازی دانش فنی ساخت صفحات مسی قالب‌های ریخته‌گری پیوسته صنایع فولادسازی (کریستالایزر)

مدیرعامــل شــرکت دانش‌پرتــو نقــش جهــان از بومی‌ســازی کریستالایزر به عنوان کالایی فوق‌استراتژیک به دست این شرکت و تــلاش مجموعــه برای تجاری‌ســازی آن خبر داد و گفت: توســعه صنعت فولاد در کشور منجر به افزایش تولید دستگاه کریستالایزر خواهد شــد، به‌طوری که سرمایه‌گذاری بر روی این محصول سبب جلوگیری از خروج ارز و بی‌نیازی از واردات می‌شود.

مجیــد رحیمی، مدیرعامل شــرکت دانش پرتــو نقش جهان گفت: شــرکت دانش پرتو نقش جهان در زمینه ریخته‌گری فلزات پایه مس تا وزن شــش تن فعالیت دارد و ســالن ماشین‌کاری این مجموعه انواع قطعات با وزن حداکثر شــش تن را می‌تواند ماشــین‌کاری کند.

وی افــزود: همچنیــن تولیــد محصولات آبگرد مســی کارخانجات فولادسازی کشور، یک گروه از مجموعه فعالیت‌های شــرکت را تشکیل می‌دهد.

▣ در مسیر بومی‌ســازی کالای فــوق استراتژیک قدم برداشتیم

مدیرعامل شــرکت دانش پرتو نقش جهان در ادامه از بومی‌سازی کریستالایزر به دست این مجموعه خبر داد و گفت: کریســتالایزر کالایی فوق‌استراتژیک و از جمله محصولات دانش‌بنیــان بــا ارزش افزوده بالا به شــمار می‌آید.

شــرکت دانش پرتو نقش جهان در ســال ۱۴۰۱ موفق به تولید آن شد.

وی افزود: جنــس این محصول از فلز مس است هدایت حرارتی بســیار مطلوبی دارد و در انجماد مــذاب فولاد مورد اســتفاده قرار می‌گیرد.

رحیمی اضافه کرد: کلیه مراحل تولید این محصول اعم از تســت‌های میدانی در داخل مجموعه انجام شــده و کیفیت این محصول با نمونه مشــابه خارجی آن در کشــور آلمان برابری می‌کند.

وی تصریح کرد: شــرکت دانش پرتو نقش جهان گام بسیار بلندی در حوزه دانش‌بنیان بــا تولیــد این محصــول برداشــته اســت. کریستالایزر پیش از تولید توسط دانش پرتو نقش جهان از کشورهای اروپایی مثل آلمان وارد و برای ورود آن میزان چشمگیری ارز از کشور خارج می‌شد.

▣ تــلاش بــرای تجاری‌ســازی یــک محصول وارداتی

مدیرعامــل شــرکت دانــش پرتــو نقــش جهــان در ادامه از تــلاش این مجموعه برای تجاری‌ســازی کریســتالایزر در سال جاری خبر داد و گفت: به هــر میزان صنعت فولاد بیشتر توسعه یابد، نیاز به کریستالایزر بیشتر می‌شود. توسعه تولید این دستگاه به معنای بی‌نیــازی از واردات و جلوگیری از خروج ارز است.

رحیمی همچنین خاطرنشــان کرد: دانش پرتو نقش جهان، علاوه بر این دســتگاه، ۱۳ نمونــه محصول دانش‌بنیان هم تولید کرده و در حال حاضر ســاخت شماری از محصولات خــاص با ارزش‌افزوده بالا را در دســت دارد. ایــن محصــولات از اهمیت‌هــای فراوانی در تولید فولاد برخوردار هستند.

▣ فــولاد مبارکــه اصلی‌ترین مشــتری دانش پرتو نقش جهان

مدیرعامل شــرکت دانش پرتو نقش جهان از فولاد مبارکه به‌عنــوان یکی از اصلی‌ترین مشــتریان این شــرکت یــاد کــرد و گفت: مجموعــه امیدوار اســت بــا برخــورداری از ترنــور فروش مطلوب به اهداف خود برســد. همچنین ایــن انتظار وجود دارد متولیان امر در وزارت صنعــت، معدن و تجارت با اعطای تســهیلات و ارائه راهکارهای مناسب ما را در مسیر توسعه همراهی کنند.

درخشش پتروشیمی شهید تندگویان در جایزه مدیریت دارایی‌های فیزیکی

به گــزارش روابــط عمومی و امــور بین‌الملل پتروشیمی شهید تندگویان، در هفتمین دوره جایزه ملی مدیریــت دارایی‌های فیزیکی که با حضور شرکت‌های مختلف حوزه‌های نفت، گاز، پتروشیمی، معدن، برق، آب و فاضلاب با حضور دکتر علینقی مشــایخی، رئیس جایزه و چهره ماندگار مدیریــت ایران، مهنــدس مهدی‌نژاد رییس چرخه عمر دارایی‌های فیزیکی هلدینگ خلیج‌فــارس، جمعــی از مقامــات دولتــی و نمایندگان صنعت نفت، نیرو، صنایع و معادن، دانشگاه‌ها و انجمن‌های علمی در اتاق بازرگانی ایران برگزار شــد، این شرکت موفق به دریافت تندیس برنزین و تقدیرنامه شش ستاره شد.

در ایــن جایــزه که بــا هدف ترویــج فرهنگ مدیریت سیســتماتیک دارایی‌هــای فیزیکی، معرفی ســازمان‌های برتر به عنــوان الگوهای داخلی و تدوین هدفمندانه اســتراتژی‌ها برای همسو کردن تلاش‌های سازمان اجرا می‌شود، شــرکت‌ها براســاس شــاخص‌های مختلــف مــدل آپتایــم ازجملــه اســتراتژی، مدیریت کار، تاکتیک‌هــای نگهداشــت و مراقبت‌های پایــه، مدیریت عملکرد، نگهداشــت مبتنی بر قابلیت اطمینان و بهبود مســتمر مورد ارزیابی قرار می‌گیرند، پتروشــیمی شــهید تندگویان بــه دلیــل برنامه‌ریــزی و انجــام فعالیت‌های گســترده و متنوع، مانند برگــزاری دوره‌های آموزشــی و توســعه توانمنــدی کارکنــان در همه سطوح، تشــکیل اعضاء کمیته راهبری و تدوین ســند خط‌مشی و چشــم‌انداز مدیریت دارایی‌هــای فیزیکی، ایجاد بســتر ثبت دانش از تمام تجربیات به‌دســت آمده و ایجاد فرآیند بهینه‌ســازی فعالیت‌های پیشگیرانه به صورت مستمر موفق به کسب این موفقیت شد.

پتروشیمی شهید تندگویان موفق به کسب تقدیرنامه شش ستاره جایزه دارایی‌های فیزیکی شد

گفتنی اســت که، فرآیند استقرار سیستم‌های مدیریــت دارایی‌های فیزیکی از شــهریورماه ۱۳۹۹ در پتروشــیمی شهید تندگویان شروع شده و این شرکت در اولین حضور خود در جایزه آن موفق شد از میان تمام شرکت‌کننده‌ها در حوزه‌های مختلف، تندیس برنزین و تقدیرنامه شش ستاره را دریافت کند.

یادداشت

بال‌های پرواز به قله هوشمندی

شهرام شریعتی
کارشناس و فعال معدنی

بخش عظیمی از معدنکاری در تمام کشورهای دنیا با استفاده از روش‌های قدیمی و سنتی انجام می‌شود و جز شرکت‌های بسیار بزرگ معدنی بقیه از تکنولوژی روز عقب هستند. بنابراین عقب‌ماندگی در زمینه هوشمندسازی معادن، مختص ایران نیست و در سراسر دنیا به‌چشم می‌خورد، اما راه ما به نسبت دیگر کشورهای دنیا دورتر است و پیچ‌وخم‌های بیشتری دارد.

در حال حاضر، بیش از ۲۰ سال است که معادن بزرگ دنیا، حداقل معادن شاخص در کلاس بین‌المللی، قدم در مسیر هوشمندسازی گذاشته و زیرساخت‌های موردنیاز آن را پیاده کرده و به مرحله عملیاتی رسانده‌اند.اما در کشور ما حتی در معادن بزرگ هم، هوشمندسازی در سطح متوسط، به معنی واقعی، اجرایی نشده است.

البته باید گفت در معادنی مثل مس‌سرچشمه، گل‌گهر و چادرملو اقدامات مناسبی در این‌راستا انجام شده است، اما این موارد استثنا هستند و علاوه بر این، هنوز در کلاس جهانی به جایگاه مناسبی در زمینه هوشمندسازی دست پیدا نکرده‌اند. بنابراین، باید ۲ مسئله را مدنظر داشته باشیم؛ نخست اینکه، باید در قدم اول تصمیم‌گیری را جدی بگیریم که این مرحله در کشور ما بسیار سخت و پرچالش است و دیگر اینکه، فکری برای رابطه‌مان با دیگر نقاط دنیا کنیم و هرچه زودتر به آن سروسامان دهیم تا بتوانیم سرمایه‌گذار خارجی را جذب و در نهایت، بحث هوشمندسازی را کم‌کم پیاده‌سازی کنیم.

هرچند در فرآیند هوشمندسازی تمام سیستم‌ها دیجیتالی است و استفاده از اینترنت می‌تواند راندمان بسیاری از صنایع را بالا ببرد، اما بسیاری از معادن بزرگ و شرکت‌های تولیدی و صنعتی در همه نقاط دنیا برای محافظت از اطلاعات محرمانه خود و نگرانی از بابت هک و نفوذ به سیستم‌ها، تمایلی به استفاده از اینترنت برای هوشمندسازی نشان نمی‌دهند.

در کشور ما هم، مشکلاتی در این‌باره به‌وجود آمده که موجب شده است، بعضی احساس کنند که وصل شدن به سیستم اینترنتی، امنیت چندانی ندارد و باعث می‌شود که سیستم با خطراتی روبه‌رو شود.

هوشمندسازی به‌شکلی که در تعریف فوق به آن اشاره شد، استفاده از هوش‌مصنوعی و سیستم‌های رایانه‌ای است تا به مدیریت مجموعه برای افزایش راندمان کمک کند. پس در موارد زیر، می‌تواند کمک بزرگی به بهره‌بردار معادن کوچک یا متوسط باشد. برای مثال، قرار است به محلولی یک ماده افزودنی اضافه شود، با استفاده از ابزارهای هوشمند می‌توان فهمید چه میزانی از ماده و در چه زمانی باید به محلول اضافه شود و به این ترتیب، خطاهای انسانی تا حد ممکن کاهش می‌یابد یا حتی به‌صفر می‌رسد یا نحوه مدیریت بهینه نیروی انسانی چگونه است، چگونه باید از سیستم‌های نظارتی دقیق استفاده کرد تا ایمنی فضای کار افزایش یابد، خطاهای محاسباتی چگونه حذف می‌شود، چطور می‌توان مصرف سوخت را کنترل کرد و موارد متعددی از این دست.

اما برای دستیابی به این هدف؛ باید ۲پیش‌نیاز مهم و ضروری فراهم شود؛ اول تصمیم مدیریتی کلان و دوم فراهم شدن تکنولوژی. ما برای دستیابی به قله هوشمندسازی به این ۲ بال نیاز داریم، بنابراین می‌توان باجرات گفت در حال حاضر معادن کوچک در کشور آنقدر گرفتار مسائل ابتدایی و کوچک شده‌اند که دغدغه اصلی آنها هوشمندسازی نیست و هوشمندسازی برای آنها اقدامی لوکس به‌نظر می‌رسد. بهره‌بردار بخش خصوصی که معدن کوچک یا متوسط‌مقیاسی دارد، امروزه بیشتر به فکر تامین حقوق کارگران، تامین سوخت موردنیاز یا تهیه ماشین‌آلات و... است و دیگر مجالی ندارد که به مسئله لوکسی مانند هوشمندسازی توجه کند. واقعیت این است که در شرایط سخت اقتصادی، نمی‌توان معدنکار را مجبور کرد که قدم در این وادی بگذارد.

همان‌طور که باوجود اهمیت غیرقابل‌انکار مسائل محیط‌زیستی، هنوز هم نمی‌توانیم معدنکاران را مجبور به رعایت نکات و الزامات زیست‌محیطی کنیم.

به‌عبارت دیگر، اهمیت مقوله‌هایی مانند محیط‌زیست یا هوشمندسازی بر کسی پوشیده نیست، اما آنقدر عرصه بر تولیدکننده‌ها؛ چه صنعتی و چه معدنی، تنگ شده است که خواه‌ناخواه آنچنان تمایلی برای ورود به این مباحث را ندارند، اما شک ندارم که با بهبود شرایط و تامین زیرساخت‌های لازم، معدنکاران، حتی در معادن کوچک و متوسط، به‌سرعت مسیر خود را تغییر خواهند داد.

البته قابل‌تصور است که در آینده و زمانی که رویای هوشمندسازی معادن محقق شود، فرصت‌های شغلی بسیاری از دست برود، اما به‌گمان‌من، نباید از امروز نگران این مسئله بود، زیرا همزمان نیروهای کارآمد، زبده و متخصص می‌توانند جذب بخش توسعه معدن و صنایع‌معدنی شوند.

اگر دولت سوبسیدهایی برای هوشمندسازی به معادن اختصاص بدهد و امکانات آن را فراهم کند، موجب رشد و توسعه معادن و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید می‌شود. در حال حاضر ما در زمینه نیروی فنی دچار کمبود هستیم و برای تامین نیروی کار متخصص برای بسیاری از معادن با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو خواهیم شد. اگر تعدادی از این نیروها آزاد شوند، می‌توانند در زمینه توسعه معدن، استخراج و به‌ویژه اکتشاف فعالیت کنند.

درست است که اشتغال موضوع بسیار مهم و حساسی است، اما در حال حاضر در بخش معدن مشکل اشتغال وجود ندارد. شاید تا ۱۰، ۱۵سال پیش، فارغ‌التحصیلان معدن و زمین‌شناسی یا نیروهای متخصص و کاربلد دغدغه اشتغال داشتند، اما در حال حاضر خوشبختانه این مشکل به‌ندرت به‌چشم می‌خورد و فرصت‌های شغلی زیادی وجود دارد، اما نیروی متخصص برای پر کردن جاهای خالی نیست.

گزارش صمت از چالش‌های رفع ممنوعیت واردات ماشین‌آلات

ماشین‌آلات دست‌راست معدنکار است

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

به‌گفته کارشناسان فعال در حوزه معدن، رفع محدودیت‌های واردات معدنی که در حال حاضر درباره آن صحبت می‌شود یا قول می‌دهند که به‌زودی اجرا می‌شود، هنوز به مرحله عملیاتی نرسیده و تغییرات تنها در راستای تسهیل صدور مجوز رخ داده است، اما مشکلات مربوط به واردات ماشین‌آلات،همچنان ادامه دارد و این حوزه که یکی از مهم‌ترین ارکان معدنداری است، با چالش‌هایی بزرگ دست به گریبان است. یکی از این چالش‌ها که امید معدنکاران را به حل مشکل ناامید کرده؛ عدم‌همکاری بانک مرکزی است.

شنیده می‌شود باوجود اینکه معدندار، گمرک و معاونت معدنی هر سه در تلاش هستند تا مشکل ورود ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی به کشور هرچه سریع‌تر برطرف شود، اما با الزام ارائه دلار حاصل از صادرات در تالار دوم، معدنداران با کارشکنی بانک مرکزی برای تامین منابع ارزی روبه‌رو هستند. بنابراین، باوجود اینکه ثبت سفارش واردات ماشین‌آلات بیش از ۴۰۰ درصد افزایش داشته، اما واردات واقعی طبق آمار گمرک، تنها چیزی حدود ۱۵درصد افزایش پیدا کرده است. در گزارش امروز صمت، مجید معصومی‌گودرزی و مهدی لطفی‌اصل، ۲ تن از کارشناسان و فعالان حوزه معدن درباره آسیب‌های تداوم وضع موجود در بخش معدن سخن می‌گویند.

کلید رفع محدودیت

مجید معصومی گودرزی، کارشناس و فعال معدنی: اگر استفاده از زیرساخت مناسب را اصلی‌ترین عامل ادامه فعالیت در بخش معدنکاری بدانیم، بدون شک استفاده از ماشین‌آلات به‌روز و پیشرفته یکی از مهم‌ترین این زیرساخت‌ها در بخش معدن است. در واقع می‌توان گفت ماشین‌آلات دست‌راست معدنکار است.

بخش عمده فعالیت در معدن به حمل و انتقال مواد معدنی و باطله‌های آن مربوط است و این نکته اهمیت ماشین‌آلات را دوچندان می‌کند. در نتیجه، استفاده از بیل، لودر، بولدوزر و... مستهلک نه‌تنها موجب کند شدن روند تولید و کاهش بهره‌وری خواهد شد، بلکه نرخ تمام‌شده را به‌صورت تصاعدی بالا می‌برد و ضرر و زیان فراوانی برای مجموعه به‌همراه خواهد داشت. علاوه بر این، افزایش نرخ تمام‌شده، معدندار را مجبور به کاهش هزینه‌ها در سایر بخش‌ها می‌کند که متاسفانه معمولا نخستین گزینه، تعدیل نیروی انسانی است.

بنابراین باید گفت که واردات ماشین‌آلات روزآمد معدنکاری منجر به تحولی عظیم در بخش معدن و اقتصاد کشور خواهد شد، اما برای رفع محدودیت واردات باید برنامه‌ریزی دقیق و قوانین منعطف و آسانی برای بخش معدن تنظیم و اجرایی کرد.

در حال حاضر تمامی بخش‌های معدنی از تغییرات ایجادشده در راستای تسهیل واردات ماشین‌آلات در این بخش استقبال کرده‌اند و لازم است که از بانیان این تحول، تقدیر و تشکر کنیم. اما در واقع تاکنون به‌دلیل عدم‌تغییر قوانین و منعطف نبودن و نبودشفافیت، نتیجه موردنظر را به‌همراه نداشته است. در خرید ماشین‌آلات معدنی برای معدندار و در انتخاب ماشین‌آلات و تجهیزات موردنیاز باید آزادی عمل وجود داشته باشد و به‌عبارت‌ساده‌تر، رقابت‌پذیری در بخش ماشین‌آلات معدنی باید کاملا رعایت شود. البته ذکر این نکته لازم است که معدنداران مایل به ضرر و زیان تولیدکننده ماشین‌آلات داخلی نیستند، اما آیا کمیت و کیفیت ماشین‌آلات ساخت داخل، جوابگوی این بخش مهم و تاثیرگذار از اقتصاد کشور هست؟

▣ چالش‌های سیاست جدید

به‌طبع وجود رقابت در کمیت و کیفیت هر بخش موجب ارتقای وضعیت آن صنعت و در نتیجه اقتصاد کشور می‌شود. چالشی که وزارتخانه با آن روبه‌رو است، چگونگی نگاه و جایگاه تولید داخل در این مقوله است. اگر واردات آزاد باشد، معدندار به‌طبع کالای باکیفیت‌تر انتخاب می‌کند که مطمئنا شرکت‌های به‌روز صاحب تکنولوژی در این رقابت برنده خواهند شد و این امر موجب رکود و ضرر تولیدکنندگان داخلی خواهد بود.

▣ بهترین راهکارها

اگر سیاست خود را در این زمینه مشخص کنیم، به‌طبع می‌توان برای دست یافتن به آن بهترین راهکار را یافت. بنابراین، باید ابتدا جواب این پرسش را یافت که آیا کمیت تولید و ظرفیت تولیدکنندگان داخلی جوابگوی نیازهای روزافزون بخش معدن هست؟ پاسخ این سوال منفی است. پس براساس ظرفیت تولید کارخانه داخلی (البته به‌شرط بالا بردن کیفیت تولید) می‌توان شرط گذاشت که ابتدا براساس این ظرفیت خرید انجام گیرد و مابقی درخواست‌ها و نیازهای بخش معدن از خارج کشور تامین شود.

▣ منافع و مزایا

همان‌گونه که مطرح شد، در بخش معدن استفاده از ماشین‌آلات با تکنولوژی روز دنیا اثرات بسیار مثبتی بر روند این بخش در تمامی قسمت‌ها خواهد داشت. وقتی ماشین‌آلات معدنی را نام می‌بریم؛ منظور بیل، لودر، بولدوزر و.... است که این ماشین‌آلات به‌طورمستقیم در روند تولید تاثیر دارند و استفاده از ماشین‌آلات فرسوده بهره‌وری تولید را به‌شدت کاهش می‌دهد و منجر به کاهش کیفیت، افزایش نرخ تمام‌شده و.... خواهد شد. از نکات قابل‌تامل در معادن،حفظ محیط‌زیست در کنار کار معدنی و جلوگیری از ایجاد آلودگی است. برای این مهم، ناچار هستیم که از تجهیزات و ماشین‌آلاتی استفاده کنیم که بتوانند ما را در این فرآیند یاری کنند، نه اینکه خود باعث و عامل ایجاد آلودگی باشند، در نتیجه کاربرد ماشین‌آلات به‌روز در کاهش آلودگی و حفظ محیط‌زیست نقش بسزایی دارند.

▣ وضعیت سوخت و کیفیت

یکی از تهدیدهایی که استفاده از ماشین‌آلات وارداتی جدید را با چالش روبه‌رو می‌کند، ناهماهنگی آنها با سوخت تولید داخلی است. البته این معضل برای تمامی تجهیزات داخلی هم وجود دارد، اما راهکار آن ساده است و با ارتقای کیفیت، سوخت داخل قابل‌جبران است. به‌عبارت‌دیگر، آنقدر جدی و غیرقابل‌حل نیست که به‌عنوان مانعی برای جلوگیری از بازسازی و نوسازی ناوگان معدنی به‌شمار آید و نباید بزرگنمایی شود. خلاصه اینکه، ما که نمی‌توانیم ماشین‌آلات کارآمد ساخته‌شده در کشورهای دیگر را با سوخت داخلی همسان کنیم، بنابراین باید در بالا بردن کیفیت بنزین یا گازوئیل تولید داخل اهتمام کنیم که مطمئنا باید از سوی مراجع ذی‌ربط برنامه‌ریزی شود و اجرای آن سرعت گیرد.

▣ پیشنهادها و راهکارها

یکی از زیباترین و کارآمدترین بخش‌های هر اظهارنظر یا انتقادی، ارائه پیشنهادات سازنده و راهکارهای عملی برای حل مشکلات است و تنها اظهار ناخرسندی یا تکرار مشکلات و گله از آنها نمی‌تواند کمکی به حل مسائل و مشکلات کند.

اما ارائه راهکارها کمک می‌کند که از بررسی و اجماع آنها بتوان راهی برای برون‌رفت از چالش‌های بخش صنعت، معدن یا دیگر بخش‌های اقتصادی یافت.

در این زمینه نیز، می‌توان موارد زیر را موردتوجه قرار داد؛ اول رفع محدودیت واردات ماشین‌آلات معدنی است که به‌طوریقین باید موردتوجه قرار گیرد و به‌سرعت برای آن برنامه‌ریزی شود. برای این هدف، برنامه‌ریزی و رفع قوانین منعطف و کارآمد از طرف مراجع و سازمان‌های دخیل در موضوع از جمله ضروریات است.

دیگر اینکه، باید به‌منظور شناسایی مسائل و مشکلات این بخش،به‌طورحتم از توان مجموعه‌ها یا افراد حقیقی و حقوقی استفاده کرد و در راستای عارضه‌یابی کلیه فرآیندهای محدودیت‌آفرین اقدام کرد و اثربخشی یا عدم اثربخشی قوانین را موردبررسی قرار داد.

▣ ماهی یا ماهیگیری!

راهکار دیگر، تدوین گزارش‌های توجیه اقتصادی است که نمایانگر منافع و ضرر و زیان حاصل از این موضوع (آزادسازی واردات ماشین‌آلات معدنی) و مقایسه آنها با اعداد و ارقام است، زیرا که اعداد بهترین و گویاترین زبان برای نشان دادن منافع و مضار هر اقدامی هستند.

علاوه بر این، بهتر است به‌جای تجویز مسکن‌های موقتی، به‌جد در پی یافتن راه‌حلی اساسی بود و به‌جای ایجاد بازار حمایتی و مصنوعی برای تولیدات داخلی از طریق ممنوعیت واردات، مشکلات هر بخشی را از نظر تکنولوژی مرتفع کنیم و به قول معروف به‌جای ماهی دادن، ماهیگیری را یاد بدهیم و برای بررسی‌های تخصصی و برنامه‌ریزی در این زمینه از NGOها و متخصصان و مهندسان باسابقه استفاده کنیم. انجام الگوبرداری یا benchmarking از دیگر کشورهایی که پیش از ما این مسیر را پیموده‌اند و در نهایت، می‌توان اجرای مرحله‌ای قانون آزادسازی واردات را پیشنهاد داد. به‌عبارت‌ساده‌تر، در مرحله اول معادن کوچک بخش خصوصی بتوانند در این مسیر وارد شوند و شرکت‌های بزرگ و متمکن گلیم خود را از آب بکشند، تا زمان بالا رفتن توان رقابت‌پذیری شرکت‌های ماشین‌سازهای داخلی، تجهیزات موردنیاز خود را از این شرکت‌ها تهیه کنند.

چالش‌های کمی و کیفی

مهدی لطفی‌اصل، کارشناس و فعال حوزه معدن: ماشین‌آلات معدنی یا محصول کارخانجات تولیدی داخلی است یا از طریق واردات تامین می‌شود و سال‌ها است که تاکید و تکیه فراوانی بر استفاده از محصولات داخلی شده است. با اینکه تجربه‌های گذشته در موضوع تولید ماشین‌آلات معدنی نشان می‌دهد که هرگونه ایجاد محدودیت در مسیر واردات ماشین‌آلات معدنی، تاثیری در افزایش کمیت و کیفیت تولید داخلی ندارد، بنابراین پیشنهاد می‌شود تا زمانی که ماشین‌آلات معدنی باکیفیت و به‌اندازه در کشور تولید نشده است، واردات تسهیل شود و به‌موازات آن، بستر لازم برای بررسی تکنولوژی ساخت این ماشین‌آلات و تجهیزات برای شرکت‌های داخلی فراهم شود. زیرا باید به این نکته اعتراف کرد که باوجود سرمایه‌گذاری سنگین انجام‌شده طی سال‌های گذشته و حمایت‌های فراوان از ماشین‌سازهای داخلی، تولیدکنندگان این بخش نتوانسته‌اند در زمینه جلب رضایت فعالان معدنی موفقیت چندانی کسب کنند و در واقع، امکان استفاده از تولیدات داخلی در حجم، ظرفیت و نرخ مناسب هنوز ایجاد نشده است. از طرف دیگر، به‌دلیل موانع متعدد در مسیر واردات ماشین‌آلات و تجهیزات معدنکاری، تقاضای بازار به‌شدت افزایش یافته و همین امر سبب شده است تا نرخ ماشین‌آلات و تجهیزات موردنیاز برای معدنکاری افزایشی غیرمعقولانه داشت و با اختلاف فاحشی از نمونه‌های مشابه در کشورهای همسایه بیشتر باشد و به‌تبع آن، رقابت‌پذیری کشور در تولید مواد معدنی در مقایسه با کشورهای همسایه دچار آسیب شده است.

▣ فرسودگی و کاهش راندمان

بخش اعظم هزینه‌های ثابت و جاری معدنکاری مربوط به تامین، تهیه و نگهداری از ماشین‌آلات معدنی و تجهیزات جانبی آنها است و آمار نشان می‌دهد که بیش از ۷۰ درصد هزینه‌های عملیات معدنکاری مرتبط با ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی است. به‌همین‌دلیل، تامین ماشین‌آلات معدنی روزآمد باعث افزایش توانایی و راندمان در تولید معادن کشور می‌شود و به‌عکس فرسودگی این بخش باعث کاهش راندمان و افزایش هزینه‌های معدنکاری خواهد شد.

▣ حفظ ایمنی و محیط‌زیست

یکی از عوامل ایجاد آلودگی در محیط‌زیست، استفاده از ماشین‌آلات مستعمل و از رده خارج است. به‌عبارت‌دیگر، در صورت نوسازی ناوگان ماشین‌آلات معدنی، سوخت مصرفی واحدهای معدنی نیز به‌شکل قابل‌توجهی کاهش پیدا خواهد کرد. علاوه بر این، بدیهی است که استفاده از ماشین‌آلات معدنی کهنه و فرسوده، سبب ایجاد مخاطرات ایمنی در کارگاه‌های معدنی خواهد شد. بنابراین، بهترین گزینه برای کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی و خطرات محیط کار علاوه بر این افزایش راندمان فعالیت‌های معدنی، استفاده از فناوری‌های نوین در راستای تولید این ماشین‌آلات است. استفاده از تراک‌های خودران در بین شرکت‌های بزرگ معدنی افزایش قابل‌ملاحظه‌ای داشته، همچنین استفاده از ابزار و تجهیزات هوشمند در راستای استخراج معادن روز به روز در حال افزایش است. بنابراین کوتاه‌ترین و کارآمدترین راه برای حل بخش زیادی از مشکلات معدنکاری، تامین ماشین‌آلات و تجهیزات روزآمد و نوسازی ناوگان معدنی است که باعث ایجاد تحول و شکوفایی در این بخش خواهد شد.

سخن پایانی

معدنداران گلایه دارند در زمان طلایی که معدنداران می‌توانستند ماشین‌آلات روزآمد را با نرخ پایین‌تر وارد کنند، با ممنوعیت وزارت صمت روبه‌رو شدند و فرصت از دست رفت و امروز دیگر نمی‌توان با صعود نرخ دلار به‌راحتی اقدام به واردات کرد. امروز هم گفته می‌شود که مسیر واردات باز شده است و در عمل، این بانک مرکزی است که سنگ‌اندازی می‌کند و جلوی واردات را گرفته است؛ پس این معضل چطور حل خواهد شد؟!

از نکات قابل‌تامل در معادن، حفظ محیط‌زیست در کنار کار معدنی است. برای این مهم ناچار هستیم که از ماشین‌آلاتی استفاده کنیم که بتوانند ما را در این فرآیند یاری‌کنند، نه اینکه خود عامل ایجاد آلودگی باشند

باوجود سرمایه‌گذاری سنگین انجام‌شده طی سال‌های گذشته و حمایت‌های فراوان از ماشین‌سازهای داخلی، تولیدکنندگان این بخش نتوانسته‌اند در زمینه جلب رضایت فعالان معدنی موفقیت چندانی کسب کنند

صادرات زعفران ۱۴۰۱

صادرات زعفران در سال ۱۴۰۱ ← تن ۱۷۰.۸۶۸ ← به‌ارزش ← دلار ۱۹۴.۶۴۷.۱۷۰

۲۰ درصد کاهش نسبت به ۱۴۰۰

مشتریان زعفران ایران

امارات	چین	اسپانیا	ترکیه	قطر	افغانستان	ایتالیا	هند	عمان	هلند
۳۰درصد	۲۱درصد	۱۹درصد	۱۰درصد	۳.۰۴درصد	۳درصد	۲.۲درصد	۲درصد	۱.۶درصد	۱.۲درصد

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان زعفران در جهان

- ایران
- افغانستان
- ایتالیا
- هند
- مراکش
- چین
- یونان
- اسپانیا
- جمهوری آذربایجان

سهم گمرکات استانی در صادرات زعفران

۲۹درصد / سایر گمرکات

۷۱درصد / خراسان رضوی

منبع: داده‌های گمرک ایران

اینفوگرافی: سامان شرف‌الدین

مفقودی

سند کمپانی، برگ سبز، کارت خودرو کامیون باری چوبی با روکش فلز سفید رنگ به شماره پلاک ۹۴ ع ۹۵۴ ایران به شماره موتور ISF۳۸S۳۱۴۱۸۹۸۴۳۲۹۹ و به شماره شاسی N۵T۶CA۱۰۶GAL۰۰۲۲۱ به نام علی خادمی مفقود گردیده و از اعتبار ساقط است.

خرم آباد

گپ و گفت

شکر کمیاب است!

کیمیا ملکی- حداکثر نرخ هر کیلو شکر برای مصرف‌کننده ۲۰ هزار تومان تعیین شد، این در حالی است که پیش از این هر کیلوگرم شکر فله‌ای ۱۳ هزار و ۲۰۰ تومان نرخ داشت. بررسی‌ها نشان می‌دهد انواع شکر بسته‌بندی در سطح خرده‌فروشی‌ها بین ۲۵ تا ۳۵ هزار تومان عرضه می‌شود. نرخ شکر در حالی روند صعودی را طی می‌کند که مسئولان وزارت جهاد کشاورزی بارها مدعی خودکفایی در تولید شکر شده‌اند. با این حال بررسی‌ها نشان می‌دهد به‌دلیل بروز بحران کم‌آبی، سال ۱۴۰۰ تولید نیشکر و چغندرقند حدود ۱۵۰ هزار تن کاهش یافته است. از سوی دیگر برخی از کارشناسان بر این باورند که کاهش تولید چغندر قند با کاهش میل کشاورزان به کشت این محصول برای سود کم آن ارتباط دارد. همچنین شنیده‌ها حاکی از این است که کمبود شکر در کشور نداریم، بلکه مشکل در مدیریت توزیع است. متاسفانه خبرهایی که درباره شکر اعلام می‌شود با واقعیت بازار همخوانی ندارد. صمت به‌منظور بررسی بیشتر کمبودهای موجود در کالاهای اساسی به گپ‌وگفت با رضا کنگری، رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران پرداخت.

◉ برخی از شنیده‌ها حاکی از افزایش قیمت چای در بازار است؛ این موضوع را تایید می‌کنید؟

احتمال افزایش قیمت چای وجود دارد. تاکنون چای با ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان وارد می‌شد، اما قرار است واردات آن با ارز ۴۲ هزار و ۲۰۰ تومان انجام شود که این تغییر ارز باعث افزایش قیمت حدود ۳۰ تا ۳۵ درصدی این محصول خواهد شد. قیمت اکثر کالاهای اساسی در ماه‌های اخیر ثابت بوده و حتی قیمت برخی کالاها مانند برنج ایرانی حدود ۵۰ درصد کاهش یافته است.

◉ فعالان بازار از کاهش قیمت برنج ایرانی در ماه‌های اخیر خبر می‌دهند. دلیل این کاهش قیمت چیست؟

به‌علت افزایش عرضه نسبت به تقاضای برنج ایرانی، قیمت این محصول با کاهش حدود ۵۰ درصدی مواجه شده، این در حالی است که قیمت هر کیلوگرم برنج ایرانی در اسفند سال گذشته به ۱۳۵ هزار تومان رسیده بود و در حال حاضر قیمت عمده‌فروشی انواع برنج ایرانی از ۳۵ هزارتومان شروع می‌شود و قیمت نوع باکیفیت آن ۹۵ هزار تومان است.

◉ چرا قیمت برنج هندی کاهش پیدا نکرد؟

چون برنج هندی با ارز مصوب وارد شده و قیمت تمام‌شده و فروش مشخص است، اما فروش برنج ایرانی دست کشاورز است و کشاورز قیمت را تعیین می‌کند و اگر پول‌لازم باشد، ارزان‌تر می‌فروشد و در غیر این صورت منتظر می‌ماند و به قیمت روز می‌فروشد، به همین دلیل نوسان قیمت بار ایرانی از بار خارجی بیشتر است.

◉ آخرین وضعیت نرخ روغن در بازار چگونه است؟

قیمت روغن در بازار کاهشی بوده و براساس اعلام وزارت جهاد کشاورزی قیمت روغن در بازار ۱۰ تا ۱۵ درصد کاهش یافته است.

◉ در حال حاضر وضعیت تامین کالاهای اساسی در بازار چگونه است و آیا کمبودی در کالاهای اساسی وجود دارد؟

همه کالاها در بازار به‌وفور وجود دارد و تنها شکر کمیاب شده است. وزارت جهاد کشاورزی حدود ۴۰۰ تن شکر در اختیار اتحادیه بنکداران مواد غذایی قرار داده تا توزیع آن باید به‌صورت حواله به عطار و سقط‌فروش‌ها، سوپرمارکت‌ها، لبنیات‌فروش‌ها انجام شود. همچنین طبق اعلام جهاد کشاورزی ۴۰۰ تنی را که به دست بنکداران می‌رسد به قیمت مصوب شکر درب انبار جهاد کشاورزی کیلویی ۲۵ هزار و ۵۰۰ تومان به اضافه یک درصد ارزش افزوده و با محاسبه هزینه‌های حمل‌ونقل که می‌شود ۲۶ هزار و ۸۰۰ تومان به اتحادیه‌های همگن تحویل می‌دهیم که آن‌هم به‌صورت قطره‌چکانی به هر واحد صنفی دارای معرفی‌نامه از طرف اتحادیه، یک تن می‌رسد. یعنی در واقع در نهایت مصرف‌کننده باید شکر را به قیمت ۲۸ هزار تومان در هر کیلوگرم بخرد، اما این نرخ در بازار وجود ندارد که دلیل آن نظام توزیع غلط است. توزیع شکر در فروشگاه‌های زنجیره‌ای و ممنوعیت توزیع توسط بنکداری‌ها باعث فعالیت دلالان می‌شود. دلالان شکر را از فروشگاه‌ها خریداری و با قیمت ۳۵ هزار تومان به بنکداری‌ها تحویل می‌دهند. در واقع اکنون شکر در بازار کمیاب است و اگر در سوپرمارکتی هم شکر پیدا شود، قیمت هر کیلوگرم از آن ۴۰ هزار تومان است. درخواست ما این است کالاهای اساسی را که کمیاب و زیر نظر جهاد کشاورزی و بقیه ارگان‌ها توزیع می‌شود به اتحادیه بنکداران واگذار کنند و دیگر ارگان‌ها نقش نظارتی داشته باشند تا کالا به بهترین شکل به دست مصرف‌کننده برسد.

گفت‌وگو

نایب‌رئیس شورای ملی زعفران در گفت‌وگو با صمت:

به داد طلای سرخ ایران برسید

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

محصولات باکیفیت و بی‌نظیر ایران، مشتریان خود را دارد؛ اما گاهی چالش‌هایی در بکارگیری این ظرفیت‌های تجاری ایجاد می‌شود؛ چالش‌هایی که آنقدر بزرگ هستند که محدودیت ناشی از تحریم‌ها در کنار آنها ناچیز می‌نماید. مشکلات صادرات کالاهای ایرانی به حدی است که امروز محصولات برخی از کشورها جای محصولات ایرانی را در بازارهای جهانی گرفته‌اند؛ کالاهایی چون فرش دستباف و پسته که روزی ایران حرف اول را در تولید و صادرات آنها می‌زد.

زعفران هم جزو محصولاتی است که روزگاری صادرات آن تنها در اختیار ایران بود و ارزآوری بالایی نیز داشت، اما امروز این محصول ایرانی که یکی از کالاهای منحصر به‌فرد با پیشینه ۲هزار ساله است، به‌دلیل وجود مشکلات در ثبت جهانی و شرایط بازارهای صادراتی همچنان به نام و کام کشورهای دیگر از جمله اسپانیا، ایتالیا و افغانستان به فروش می‌رسد.

به‌عقیده فعالان عرصه تولید و فروش زعفران کاهش صادرات این محصول ناشی از عوامل متعددی است که از جمله این عوامل می‌توان به قاچاق، هزینه‌های سربار صادرات زعفران، تعرفه نیم درصدی آب مجازی، عوارض ۳۷ تا ۳۸ درصدی صادرات به برخی کشورها و عدم حمایت از صادرکنندگان این محصول اشاره کرد. صمت در گفت‌وگو با غلامرضا میری، نایب‌رئیس شورای ملی زعفران به بررسی چالش‌های مهم مسیر صادرات زعفران پرداخته است.

درخواست حذف عوارض صادراتی زعفران

پیش از این زعفران ایران به‌شکل فله‌ای به کشورهایی همچون اسپانیا و ایتالیا صادر و از آنجا با بسته‌بندی این کشورها، به دیگر کشورها فروخته می‌شد که این روند به ضرر تولیدکنندگان و تجار ایرانی بود. در سال‌های اخیر، افغانستان با در اختیار گرفتن پیاز زعفران ایران، به یکی از رقیبان ایران در تولید و عرضه زعفران تبدیل شده است. هرچند تولید زعفران در کشور افغانستان به‌دلیل شرایط آب و هوایی ناچیز است، اما این کشور در آینده می‌تواند در تولید این محصول منحصر به‌فرد خطر بزرگی برای ایران به‌شمار آید. این امر نگرانی‌هایی را برای تولیدکنندگان و دست‌اندرکاران این صنعت ایجاد کرده است.

برخی کارشناسان بر این باورند که هم‌اکنون ایران بزرگ‌ترین تولیدکننده زعفران در دنیا به‌شمار می‌رود و می‌تواند با ثبت جهانی این محصول استراتژیک مالکیت آن را برای خود حفظ کند.

زعفران در ایران به‌ویژه در شهرستان‌های قائنات (روستاهای فندخت، بهناباد، استند، آبیز، اسپاد، اردکول)، فردوس، بشرویه، سرایان و بیرجند در استان خراسان جنوبی و شهرستان‌های تربت‌جام، تایباد، باخرز، تربت حیدریه، گناباد، نیشابور و بجستان، کاشمر و خلیل‌آباد در استان خراسان رضوی و به‌تازگی در استان‌های فارس، کرمان، لرستان، قزوین، اردبیل و آذربایجان شرقی کشت می‌شود. گزارش‌ها حاکی از آن است که رقیبان جدیدی از جمله افغانستان، یونان، مراکش، ترکیه و هند در زمینه تولید و تجارت زعفران فعال شده‌اند و حتی چین با روش گلخانه‌ای به تولید زعفران روی آورده است.

باتوجه به موارد یادشده، چندی پیش وزیر صمت در نامه‌ای به معاون اول رئیس‌جمهوری، خواستار حذف عوارض صادراتی شده است. در این نامه با انتقاد از مصوبه تعیین «نیم درصد» عوارض صادراتی برای زعفران آمده است باتوجه به ضرورت حفظ بازارهای صادراتی محصول زعفران و رقابت‌پذیری محصول یادشده در بازارهای هدف، عوارض صادراتی این محصول باید حذف شود.

◉ زعفران از جمله محصولات ارزآور در سبد صادراتی ایران به‌شمار می‌رود؛ با این همه صادرات این محصول با چالش‌هایی همراه است. مهم‌ترین موانع در مسیر صادرات زعفران چیست؟

مشکلات بسیاری در این مسیر وجود دارد که صادرکنندگان را ناامید کرده است. ضرورت برگشت ارز حاصل از صادرات و مشکلات این رفع تعهد یکی از مواردی است که گریبان‌گیر صادرکنندگان شده است. همچنین افزایش ۲ برابری نرخ زعفران ایران در بازارهای جهانی که ناشی از جهش نرخ تورم در کشور است، موجب از دست رفتن بخش مهمی از مشتریان خارجی شده است. از سوی دیگر قوانین و مقررات و تصمیم‌گیری‌های غیرکارشناسی در عرصه اقتصاد کشور در ایجاد شرایط کنونی بازار زعفران اثرگذار بوده است. محدودیت‌های ناشی از تحریم نیز سد بزرگی در این مسیر است. معمولا از ال‌سی یا ضمانتنامه بانکی برای صادرات یک محصول استفاده می‌شود و پس از توافقات قیمتی کالا ارسال و پس از ارسال، صادرکننده بدون اینکه با خریدار ارتباط مستقیمی داشته باشد پول را از بانک دریافت می‌کند؛ اما محدودیت‌های ناشی از تحریم، صادرکنندگان ایرانی را از این امکان محروم کرده و صادرکننده و مشتری عملا برای نقل و انتقال پول با مشکلات جدی مواجهند. در حال حاضر برای صادرات زعفران باید یک شرکت ثالث را در کشور دیگری پیدا و زعفران را به‌نام آن شرکت صادر کنیم. شرکت موردنظر زعفران را برای کشور مقصد ارسال می‌کند و پول توسط شرکت اخذ و در نهایت برای ما ارسال می‌شود. در این روند اگر حقی از صادرکننده ضایع شود، هیچ مدرکی برای گرفتن حق وجود ندارد. در چنین شرایطی نمی‌شود بازار را مدیریت کرد و انتظار داشت صادرکننده بازار را توسعه دهد. این فرآیند مجوز خرید فله‌ای زعفران ایران را به کشورهای دیگر می‌دهد و این کالا با بسته‌بندی مناسب به‌نام کشورهای دیگر صادر می‌شود. به این ترتیب سود زعفران ایران به کام دیگران می‌شود و در این شرایط علاوه بر از دست رفتن انگیزه، صادرکنندگان همه دارایی خود را از دست می‌دهند.

◉ درخواست حذف عوارض صادراتی زعفران که به‌تازگی ازسوی وزیر صمت مطرح شده، چه تاثیری بر میزان صادرات خواهد داشت؟

اعمال عوارض صادراتی بر زعفران خلاف مصوبه مجلس شورای اسلامی و بدون کار کارشناسی انجام شده بود و باید اصلاح شود. حذف عوارض صادراتی خواسته‌ای است که از ابتدا داشتیم و همچنان نیز پیگیر تصویب آن هستیم. اکنون از طریق نمایندگان مجلس و شورای ملی زعفران و سازمان‌های مربوطه پیگیر این موضوع هستیم و امیدواریم به نتایج خوبی دست پیدا کنیم. بی‌شک تحقق این خواسته، تاثیرات مثبتی بر روند صادرات زعفران خواهد داشت. با حذف عوارض صادراتی زعفران، قاچاق این محصول از بین می‌رود، زیرا دیگر دلیلی برای قاچاق زعفران وجود ندارد و این اتفاق به نفع تولید و ارزآوری برای کشور است. همچنین صادرکنندگانی که به‌دلیل نبود صرفه اقتصادی از حوزه صادرات خارج شده بودند، دوباره به این بخش بازمی‌گردند.

◉ میزان قاچاق زعفران چقدر است و این مسئله چه آسیبی به تولیدکنندگان و صادرکنندگان زده است؟

در حال حاضر زعفران ایران به‌شدت در حال قاچاق است. خروج فله‌ای زعفران و بسته‌بندی و صادرات کالا از کشور دیگر، آسیب‌های جبران‌ناپذیری برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان به‌دنبال داشته است. قاچاقچیان، زعفران را حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد ارزان‌تر از صادرکنندگان می‌فروشند و به این ترتیب صادرکننده توان رقابت با قاچاقچیان را ندارد. در چنین شرایطی طبیعی است که میزان صادرات زعفران از مبادی قانونی کاهش پیدا کند. بی‌شک قیمت تمام‌شده محصول در بازار جهانی با محاسبه عوارض گمرکی و سایر هزینه‌های سربار بالاتر از قیمت کالای قاچاق است و قاچاقچی زعفران به‌دلیل عدم پرداخت هزینه‌های یادشده، با پیشنهاد نرخ کمتر در جذب مشتری موفق‌تر خواهد بود. به این ترتیب با اعمال هزینه‌های سربار خواسته یا ناخواسته به ترویج قاچاق کمک و در نهایت باعث خانه‌نشینی صادرکنندگان می‌شویم.

◉ برخی از صادرکنندگان تعهد ارزی را یکی از مشکلات دست‌وپاگیر در روند فعالیت خود می‌دانند. چرا برگشت ارز حاصل از صادرات به یکی از مشکلات اصلی صادرکنندگان بدل شده است؟

در ابتدا تاکید می‌کنم که صادرکنندگان هیچ مشکلی با اصل موضوع برگشت ارز حاصل از صادرات ندارند و اینکه بتوانیم ارز را به کشور وارد کنیم، یکی از افتخارات ما است. مشکل ارائه ارز به سامانه نیما، آن هم با نرخ پایین‌تر است.

صادرکننده باید ارز حاصل از صادرات کالا را با قیمت ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان به دولت بدهد و مابه‌التفاوت آن با ارز بازار آزاد را از جیب خود پرداخت کند؛ بنابراین رفع تعهد ارزی و اختلاف بالای قیمت ارز در بازار آزاد با قیمت ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی دلار دولتی یکی از مشکلات صادرکنندگان است.

صادرکننده سود آنچنانی ندارد که بخواهد مبلغی ۲ برابری را پرداخت کند و اصلا این موضوع منطقی نیست و باعث می‌شود صادرکننده به حاشیه رانده شود و دیگر به‌دنبال توسعه بازار و افزایش صادرات نباشد.

در واقع صادرکننده باید بیش از مبلغ ارزی که از مشتری دریافت کرده را در قالب رفع تعهد ارزی به دولت بپردازد.

روند محاسبه رفع تعهد ارزی گاهی باعث می‌شود صادرکننده با استفاده از کارت‌های بازرگانی اجاره‌ای اقدام به صادرات کند. گاهی صادرکننده برای رفع تعهد ارزی صادرات هر کیلو زعفران باید بین ۸ تا ۱۵ میلیون تومان به دولت پرداخت کند که این نوسان نرخ به‌دلیل نوسان نرخ ارز در سامانه نیما و بازار آزاد است.

◉ نرخ زعفران در سال جاری چقدر است؟

حداقل نرخ کنونی هر کیلو زعفران ۳۷ میلیون تومان و حداکثر ۵۰ میلیون تومان است.

◉ وضعیت صادرات زعفران در سال ۱۴۰۲ چگونه است؟

در ۵ ماه نخست سال ۱۴۰۲ صادرات زعفران نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایشی بوده، اما متاسفانه هنوز به میزان صادرات سال ۹۹ نرسیده‌ایم. ایران در سال ۹۹ به ۴۷ کشور حدود ۳۲۵ تن زعفران صادر کرده، اما در سال ۱۴۰۱ به ۶۷ کشور تنها ۲۳۹ تن زعفران فروختیم.

◉ دلیل این کاهش میزان صادرات چیست؟

کاهش صادرات در حالی رخ می‌دهد که مصرف زعفران در بازارهای جهانی افزایش پیدا کرده است. این موضوع به دلایلی چون اخذ عوارض آب مجازی و رفع تعهد ارزی که در نتیجه آن زعفران برای مصرف‌کننده خارجی گران تمام می‌شود، رخ داده است. همچنین حمل‌ونقل زعفران در بسته‌بندی‌های کوچک‌تر مشمول قوانین خاص حمل است. هزینه حمل یک کیلو زعفران در بسته‌بندی‌های کوچک توسط ایرلاین، به‌صورت «حجمی» محاسبه می‌شود و بر این اساس هر کیلو زعفران از یک تا ۱۲ میلیون تومان هزینه حمل دارد.

◉ در حال حاضر بازارهای جهانی محصولاتی چون فرش از ما گرفته شده است. می‌توان گفت زعفران نیز در آینده به این درد دچار خواهد شد؟

این یک واقعیت است که ایران در سال‌های گذشته بازارهای صادراتی محصولاتی چون فرش و پسته را از دست داده است. اگر به ۲۰ سال پیش نگاه کنیم، درمی‌یابیم هیچ کشوری جز ایران پسته نداشته و تولید و صادرات پسته ایران در رأس بوده، اما طی این ۲۰ سال، امریکا به نخستین تولیدکننده و صادرکننده پسته تبدیل شده است. این در حالی است که پسته پس از ۷ سال بار می‌دهد، اما زعفران از سال اول البته با مقدار کمتر محصول می‌دهد. بر این اساس باید جایگاه خود را به‌عنوان نخستین تولیدکننده زعفران در جهان حفظ کنیم. این انتظار تنها برای حمایت از صادرکننده مطرح نمی‌شود، بلکه برای حمایت از یک محصول فوق‌استراتژیک مطرح می‌شود.

◉ چرا می‌گویید زعفران یک محصول فوق‌استراتژیک است؟

در خراسان بزرگ حدود ۱۲۳ هکتار زمین زیر کشت زعفران داریم که موجب اشتغالزایی برای ۷۰۰ هزار نفر شده و اگر نتوانیم این زعفران را در بازارهای جهانی عرضه کنیم، این افراد بیکار خواهند شد. علاوه بر این اکنون به‌واسطه نامهربانی‌های طبیعت درگیر کم‌آبی در این مناطق هستیم و برای تامین تجهیزات آبیاری مانند خرید تانکر و... برای ۲۰۰ متر زمین باید حدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار هزینه کرد.

◉ برخی‌ها معتقدند ضعف در بسته‌بندی یکی از عوامل مهم کاهش صادرات زعفران است؛ نظر شما در این باره چیست؟

هرگز این موضوع را درباره زعفران نمی‌پذیرم. هم‌اکنون برای صادرات این کالا ۷۰۰ تن ظرفیت بسته‌بندی ایجاد شده که موردتایید اداره استاندارد، معاونت غذا و دارو و مشتریان خارجی است. در نتیجه مخالف این موضوع هستیم که بازارهای صادراتی به‌دلیل ضعف در بسته‌بندی از ما گرفته شده است. باید صادرات را توسعه دهیم و بازارهای جهانی را حفظ کنیم تا به‌جای اینکه قاچاقچی زعفران را از کشور خارج کند، صادرکنندگانی که ظرفیت بسته‌بندی ۷۰۰ تنی را ایجاد و اشتغالزایی کرده‌اند به صادرات بپردازند.

◉ خواسته شما از مسئولان چیست؟

باتوجه به چالش‌های بسیار نمی‌توان با کشورهایی که زعفران را در قالب قاچاق خریداری می‌کنند، رقابت کرد. لازمه قدرت‌یابی برای این رقابت حمایت از صادرکننده است. برای مثال دولت می‌تواند بخشی از هزینه حمل را به صادرکننده پرداخت کند. در گذشته برای صادرات انجام‌شده بین ۲ تا ۱۰ درصد جایزه صادراتی به صادرکننده تعلق می‌گرفت که صادرکنندگان آن را صرف توسعه بازار مانند هزینه شرکت در نمایشگاه‌ها و پرداخت هزینه حمل‌ونقل می‌کردند، اما این مشوق از سال ۸۷ قطع شده است. در واقع از سال ۸۷ تاکنون صادرکنندگان ما طلبکار جایزه صادراتی که یک ظرفیت قانونی است، هستند.

> با اعمال هزینه‌های سربار خواسته یا ناخواسته به ترویج قاچاق کمک می‌کنیم و در نهایت باعث خانه‌نشینی صادرکنندگان می‌شویم

سخن پایانی

ختم کلام اینکه باید تا دیر نشده برای کمک به صادرات زعفران اقدامات لازم را عملی کرد تا در آینده بلای محصولاتی چون پسته و فرش ایرانی گریبانگیر طلای سرخ نیز نشود.

سرمایه‌گذاران تمایلی به ورود در صنعت برق ندارند

صنعت برق از قطار توسعه جا ماند

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

صنعت برق از بخش‌های استراتژیک اقتصاد کشور و از زیرساخت‌های رشد سایر بخش‌های اقتصادی محسوب می‌شود. از ۴۰ سال پیش، این صنعت همواره از پیشتازان توسعه کشور بوده، اما طی یک دهه گذشته به‌تدریج با رکود داخلی و از دست دادن بازارهای خارجی مواجه شده است و این مشکلات تا جایی ادامه یافت که شاهد خاموشی‌های گسترده در سراسر کشور بودیم. بودجه ناکافی و ناتوانی در تقویت زیرساخت‌های صنعت برق، باعث تضعیف این بخش شده است، در نتیجه این صنعت، باوجود ظرفیت بالا، فرصت‌های اساسی برای توسعه زیرساختی را از دست می‌دهد و عدم‌توازن در اقتصاد این صنعت، روزبه‌روز بحرانی‌تر می‌شود.

صنعت برق به‌علت قیمت‌گذاری دستوری، سیاست‌ها و دستورالعمل‌هایی که عمدتا بر سرمایه‌گذاران بخش خصوصی تاثیر می‌گذارد، به یک صنعت سرمایه‌گریز تبدیل شده و این مسائل باعث بروز چالش‌های متعددی در صنعت برق شده است و حتی سیستم بانکی نیز تمایلی به ارائه تسهیلات مالی برای پروژه‌های زیرساختی این صنعت ندارد. در سال‌های اخیر، زیرساخت‌های صنعت برق به‌شدت تحت فشار قرار گرفته‌اند و حتی تغییرات حداقلی در ساختار اقتصادی این صنعت انجام نشده است. این بی‌توجهی به چالش‌های صنعت برق می‌تواند خطر خاموشی در آینده را افزایش و در نهایت، این صنعت را در معرض خطرات غیرقابل‌جبرانی قرار دهد. صمت در این گزارش به بررسی چالش‌های صنعت برق در کشور پرداخته است.

عکس: صمت

ریسک سرمایه‌گذاری در صنعت برق

به‌عقیده کارشناسان صنعت برق، عدم‌جذابیت بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در این صنعت به‌دلیل سیاست‌گذاری نادرست، عدم‌وضوح قوانین، نبود یک مدل مالی سازگار برای سرمایه‌گذاری و ناتوانی در تضمین بازگشت سرمایه است. از سوی دیگر، عدم‌استقرار و پایداری در اقتصاد نیز باعث بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران بخش خصوصی شده است. در این شرایط، سرمایه‌گذاران تمایلی به حضور و سرمایه‌گذاری در صنعت برق ندارند، زیرا پیش‌بینی بازگشت سرمایه به‌طورعملی غیرممکن و سرمایه‌گذاری در این حوزه نسبت به سایر صنایع، با ریسک بالاتری همراه است. صنعت برق به‌طورمداوم با مسائل جدید روبه‌رو می‌شود. یکی از مشکلات، قیمت‌گذاری دستوری برق در کنار دستورالعمل‌های صادره از وزارت نیرو است. اگرچه طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت موظف است تصدیگری را کاهش دهد، اما در حال حاضر این موضوع در حال افزایش است.

به‌تازگی خاموشی‌های مکرر در بخش صنعتی به‌دلیل نقص عرضه برق نسبت به تقاضای افزایش اتفاق افتاده است. وضعیت فعلی اقتصاد صنعت برق و چالش‌هایی که در پیش‌رو قرار دارد، باعث شده، جذب سرمایه در این صنعت استراتژیک با چالش همراه باشد. به‌طورمثال، در حدود ۱۰ سال گذشته، سرمایه‌گذاری جدیدی در این صنعت انجام نگرفته و توان دولت نیز محدود بوده است که در این حوزه سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی داشته باشد. در حال حاضر اگر به نابرابری درآمد و هزینه‌های نیروگاه‌ها اضافه کنیم و به انباشت مطالبات چندساله آنها نیز توجه کنیم، متوجه می‌شویم که چرا زیرساخت‌های صنعت برق در سال‌های اخیر به این اندازه ضعیف شده‌اند و سرمایه‌گذاری در این صنعت به‌سمت کاهش درآمد می‌رود.

همچنین هم‌اکنون، نوسازی صنعت برق، به‌طورجدی نیاز به تزریق نقدینگی قابل‌توجهی به این صنعت حیاتی دارد، البته سیاست‌گذاری و مولدسازی اقتصادی شبکه برق می‌تواند به این مسئله کمک شایانی داشته باشد، چراکه ظرفیت‌های قابل‌توجهی در قوانین مختلف جاری کشور وجود دارد. شبکه انتقال و توزیع در کشور ما ظرفیت لازم برای پذیرش افزایش ظرفیت تولید و رفع ناترازی را ندارد و کاستی‌های این حوزه، پشت ناترازی برق پنهان شده است و مدیریت در سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه در صنعت برق ضعف‌های اساسی دارد که آثار درازمدت نگران‌کننده‌ای در پی خواهد داشت.

برق یک صنعت پیشتاز

حمیدرضا صالحی‌نایب، رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران در رابطه با چالش‌های صنعت برق به صمت گفت: می‌توان ریشه عدم‌سرمایه‌گذاری در صنعت برق را عواملی همچون مداخله دولت در اقتصاد و قیمت‌گذاری دستوری در این حوزه و نیز عدم‌واقع‌گرایی در نرخ انرژی تصور کرد. این عوامل باعث شده‌اند که صنعت انرژی نتواند به‌طورمناسب پیشرفت کند و بخش خصوصی و دولتی از سرمایه‌گذاری در این صنعت دست بردارند.

وی در ادامه افزود: صنعت برق به‌عنوان پیش‌نیاز بسیاری از صنایع دیگر شناخته شده است و نقش مهمی در سطح بین‌المللی دارد، اما خاموشی‌های مکرر در بخش‌های مختلف کشور نشان از مشکلات متعددی دارد که این صنعت را با آن مواجه می‌کند. در حال حاضر، تراز نامتعادل بین تولید و مصرف برق در کشور وجود دارد و منابع درآمدی نفتی و رویکردهای قبلی دیگر قادر به تعادل‌بخشی در این زمینه نیستند. ایجاد یک نهاد نظارتی منظم به‌منظور تنظیم این صنعت یک موضوع است که در سال‌های اخیر به آن توجه شده است، اما ساختار و زمان تاسیس آن هنوز مشخص نیست.

مهم‌ترین چالش در صنعت برق

نایب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران خاطرنشان کرد: مسائل موجود در صنعت برق را می‌توان به چندین بخش تقسیم کرد، اما عدم‌سرمایه‌گذاری در این صنعت به‌عنوان مهم‌ترین چالش در این حوزه مطرح است. صالحی به صمت گفت: باید بگویم که دولت سیزدهم و حتی دولت‌های قبلی در این زمینه رویکردهای مناسبی را اتخاذ نکرده‌اند. در سال‌های اخیر، دولت‌ها همواره تلاش کرده‌اند تا بودجه موردنیاز صنعت برق را از درآمدهای نفتی تامین کنند. این روش تاحدی به نیازهای صنعت برق پاسخ می‌دهد و بودجه لازم برای این صنعت از این طریق تامین می‌شود. باتوجه به بازار خوبی که نفت ایران در سطح بین‌المللی داشت، می‌توانست با درآمدهای ارزی حاصل از فروش نفت، نرخ برق را در دفاتر مربوطه تعیین و براساس معیارهای خود، نرخ فروش را مشخص کند.

بازار صنایع نفتی محدود است

وی تصریح کرد: اگر خسارتی وجود داشت، می‌توانست با درآمدهای ارزی نفتی آن را جبران کند؛ اما در حال حاضر با تشدید تحریم‌ها، درآمدهای ارزی کشور به‌شدت کاهش یافته و صنعت برق با آسیب‌های فراوانی مواجه شده است. لازم به ذکر است که دولت می‌توانست رویکردهای دیگری را در این زمینه اتخاذ کند و حضور خود را در صنعت برق کاهش دهد تا بخش خصوصی وارد عمل شود و بازار عرضه و تقاضای مطلوبی در این زمینه شکل گیرد؛ اما دولت به روش‌های قبلی خود پایبند مانده و این روند نیازمند منابع بیشتری است. همان‌طور که می‌دانید، منابع ما در حال به پایان رسیدن هستند و بازار صنایع نفتی کشور نیز بسیار محدود شده است. ترکیب این عوامل موجب ایجاد چالش‌های اساسی در صنعت برق می‌شود.

وی در پایان بااشاره به اهمیت حضور قوی بخش خصوصی در صنعت برق، بیان کرد: اگر از ظرفیت‌های بخش خصوصی استفاده نکنیم، هیچ راه دیگری برای پاسخگویی به نیازهای مصرفی برق کشور وجود نخواهد داشت. برای افزایش تولید برق در کشور، باید چند اولویت را در نظر بگیریم. در ابتدا، قیمت‌گذاری واقعی در این حوزه باید انجام شود. برای رسیدن به این هدف، می‌توانیم قیمت‌ها را به‌صورت پلکانی افزایش دهیم تا در نهایت ارزش واقعی این انرژی را در بازار تجربه کنیم. البته این افزایش قیمت‌ها نیز به‌نوبه خود باید براساس نظرات کارشناسانه و اولویت‌بندی‌شده انجام شود. لازم به ذکر است که تحقق این امر، اجرا و عملیاتی کردن آن، به مدت یک تا ۲ سال زمانبر است، اما در پایان می‌توان ثمره آن و رشد این صنعت را مشاهده کرد. پس از این مرحله، باید فضای بیشتری برای حضور بخش خصوصی در این حوزه و نهاد رگلاتوری فراهم کرد و در نهایت بازارهای صادراتی می‌توانند فرصتی طلایی برای سازندگان صنعت برق باشند.

> صنعت برق به‌عنوان پیش‌نیاز بسیاری از صنایع دیگر شناخته می‌شود و نقش مهمی در سطح بین‌المللی دارد

توسعه صنعت برق، نیازمند زیرساخت‌های مناسب

محمد نوری‌زاده، کارشناس برق به صمت گفت: صنعت برق به‌عنوان یکی از بخش‌های حیاتی اقتصاد کشور، با چالش‌های جدی روبه‌روست که برای توسعه و پیشرفت این صنعت باید به آنها پرداخت. بنگاه‌های اقتصادی صنعت برق با بدهی‌های وحشتناکی مواجهند که باعث کاهش توانایی آنها در سرمایه‌گذاری، بروزرسانی زیرساخت‌ها و توسعه نیروهای انسانی می‌شود. مدیریت صحیح مالی و کاهش بدهی‌ها از جمله چالش‌های اساسی است که باید موردتوجه قرار گیرد. بسیاری از شرکت‌های برق کشور، تاکنون نتوانسته‌اند در بازارهای بین‌المللی موفق باشند. برای بهبود وضعیت فعلی، باید به توانایی رقابتی شرکت‌ها، کیفیت محصولات و خدمات، مدیریت صادرات و تبلیغات مناسب توجه کرد. وی در ادامه افزود: صنعت برق کشور نتوانسته است با کشورهایی مانند عربستان، امارات، قطر و کره‌جنوبی که در این حوزه موفقیت‌های چشمگیری داشته‌اند، قدم‌های مساوی بردارد. علل اصلی این عقب‌ماندگی باید شناسایی و بررسی شوند تا بتوان بهبود و پیشرفت را در این صنعت محقق کرد. مسلما توسعه صنعت برق نیازمند زیرساخت‌های مناسب است که در بسیاری از موارد ناکافی هستند. نبود زیرساخت‌های لازم از جمله بزرگ‌ترین چالش‌هایی است که برای توسعه برق در کشور باید موردتوجه قرار گیرد. سرمایه‌گذاری در این زمینه و بروزرسانی زیرساخت‌ها امری ضروری است.

به دستاوردهای مطلوبی نرسیده‌ایم

نوری‌زاده گفت: بنگاه‌های اقتصادی صنعت برق کشور با حجم مطالبات نگران‌کننده‌ای روبه‌رو هستند و تاکنون هیچ‌یک از آنها در بازارهای بین‌المللی موفقیت چشمگیری نداشته‌اند. این عدم‌موفقیت نباید به تحریم‌ها نسبت داده شود، زیرا بسیاری کشورها از تحریم‌ها آزاد هستند و با این حال، شرکت‌های موفقی در حوزه برق نیز تحت‌فشار و مشکلات قرار گرفته‌اند. در چارچوب برنامه ایران ۱۴۰۴، هدف اصلی این بود که به‌عنوان بزرگ‌ترین قطب اقتصادی منطقه و هاب انرژی شناخته شویم. برای رسیدن به این اهداف، اقدامات اجرایی تعریف شده بود، اما متاسفانه به دستاوردهای مطلوبی نرسیده‌ایم. این کارشناس در ادامه تصریح کرد: اگر همچنان چشم‌اندازی برای سال ۱۴۲۰ تدوین کنیم، باتوجه به عدم‌رفع موانع و نبود زیرساخت‌های لازم، به نتیجه مطلوب نخواهیم رسید. باید از مسئولان بپرسیم که چقدر صنعت برق کشور را با کشورهای موفق در این حوزه قیاس کرده‌ایم؟ مطمئنا این مقایسه انجام نشده و به‌همین‌دلیل، علل اصلی عدم‌موفقیت ما در دستیابی به اهداف تعیین‌شده، هنوز هم ناشناخته است. امروزه، تنها ترسیم چشم‌انداز بدون ایجاد ساختارهای مناسب، آموزش نیروهای متخصص و حمایت از شرکت‌های خصوصی، موجب پیشرفت نخواهد شد. بنابراین قبل از هر چیز، باید به بررسی نقاط ضعف و نقد برنامه‌های گذشته بپردازیم؛ در غیر این صورت، در چالش‌های تبلیغاتی گرفتار خواهیم شد. وی در خاتمه یادآور شد: برای حل چالش‌های صنعت برق در کشور، نیاز به توجه به مدیریت صحیح، سیاست‌های قوی و هوشمند، سرمایه‌گذاری مناسب و همکاری بین دولت و بخش خصوصی است. تنها با رویکردی سیستمی و هماهنگی میان نهادها، می‌توان پیشرفت و توسعه پایدار در صنعت برق را به‌دست آورد.

> بنگاه‌های اقتصادی صنعت برق کشور با حجم مطالبات نگران‌کننده‌ای روبه‌رو هستند و تاکنون هیچ‌یک از آنها در بازارهای بین‌المللی موفقیت چشمگیری نداشته‌اند

سخن پایانی

برق یک صنعت جهانی است و ما مستقل از دنیا نیستیم. امروزه برخی موسسات پژوهشی با بررسی وضعیت کنونی و پیش‌بینی آینده، نقشه‌راهی را برای ۲۰ سال آینده برق دنیا ترسیم کرده و به بررسی ابعاد مختلف توسعه این صنعت پرداخته‌اند؛ بنابراین مسئله، تنها تولید برق نیست و مسائلی مانند محیط‌زیست، اقتصاد، توزیع، انتقال و... هم باید در چشم‌اندازها موردتوجه قرار بگیرند. مسئله اساسی در ساختار صنعت برق این است که تولید در اختیار بخش خصوصی بوده، اما توزیع را دولت عهده‌دار شده است. بر این اساس، سود و درآمد شرکت‌های توزیع در افزایش میزان مصرف است و باتوجه به اینکه مسئولیتی در قبال تولید ندارند، این درآمد در امور جاری صرف می‌شود. ایران ظرفیت فوق‌العاده‌ای در بهره‌مندی از انرژی بادی و خورشیدی دارد، اما در عمل و به‌دلیل ناکارآمدی سیاست‌های مدیران و مسئولان این بخش، نه‌تنها از ظرفیت موجود در کشور استفاده نشده، بلکه این روند در یک دهه اخیر به اوج خود رسیده است. آن‌طور که کارشناسان حوزه انرژی می‌گویند، ارزان بودن بهای انرژی در ایران باعث شده تا در عمل سرمایه‌گذاری در حوزه تجدیدپذیرها چندان از صرفه اقتصادی برخوردار نباشد؛ معضلی که طی روندی صعودی تا امروز ضربه سختی به چرخه تامین انرژی موردنیاز کشور وارد کرده است. انرژی‌های تجدیدپذیر برنامه‌ریزی شوند تا در کنار افزایش توان نیروگاه‌های برق در سراسر کشور، مشکل ناترازی برق را حل کنند. همچنین، با صادرات انرژی و استفاده از ظرفیت‌های موجود، ورود ارز به کشور زمینه‌سازی شود. احداث نیروگاه‌های جدید می‌تواند به بخش اقتصادی کشور کمک شایانی کند، اما در بیشتر کشورهای دنیا کنترل مصرف انرژی در ساعات اوج مصرف برق باعث شده تا احداث نیروگاه‌های جدید در دستور کار قرار نگیرد؛ چراکه در واقعیت این اقدام بسیار هزینه‌بر است و نیاز به سرمایه‌گذاری‌های کلانی در بخش‌های مختلف دارد.

یادداشت

سایه سنگین ناترازی برق بر اقتصاد

مهدی عرب صادق
کارشناس ارشد انرژی

در مسیر رشد اقتصادی پایدار کشور، توسعه تولید داخلی و صنعتی به‌همراه تامین برق پایدار از اهمیت بالایی برخوردار است؛ اما واقعیت این است که وابستگی به سوخت‌های فسیلی و تولید حرارتی در سبد نیروگاهی کشور، در فصل سرما چالش‌هایی ایجاد می‌کند و باعث متوقف شدن و گسستگی در چرخه توسعه می‌شود. در واقع، در تابستان نیز وضعیت بهتر نیست و مشکل انرژی به‌دلیل چالش‌های اساسی صنعت برق و اقتصاد کشور برجسته می‌شود.

خاموشی و قطعی برق، به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده یا بی‌برنامه، عواملی هستند که رشد تولید را مختل می‌کنند. به‌عنوان‌مثال، صنایع فولاد هر ماه به خسارت‌های چند هزار میلیارد تومانی در نتیجه خاموشی برق دچار می‌شوند. در زمستان مشکل انرژی و در تابستان نیز مشکل توان و ظرفیت نیروگاهی وجود دارد. در چالش ناترازی برق که در تابستان شاهد آن هستیم، چندین عامل کلیدی مطرح می‌شود؛ اما نخستین نکته که به ذهن می‌رسد، ظرفیت نصب‌شده نیروگاهی و ارتباط آن با تحریم‌ها و مشکلات تامین اعتبار بودجه است.

تامین انرژی برق پایدار برای صنایع و کارخانجات تولیدی از چالش‌های اصلی در مسیر رشد تولید ساخت‌محور کشور است. این چالش باعث ناراحتی و نگرانی روزافزون سرمایه‌گذاران شده؛ اما راه‌حل‌های کوتاه‌مدت و بلندمدتی برای رفع این چالش وجود دارد. در حال حاضر، مشکل اساسی در تامین برق پایدار برای صنایع، کارخانجات و واحدهای تولیدی کوچک، کمبود ظرفیت نیروگاهی است اما این تنها مشکل نیست؛ زیرا شبکه انتقال و توزیع نیز با خطرات اساسی مواجه است.

براساس آمارهای رسمی، در سال گذشته سهم مصرف برق در صنایع و بخش مسکونی هرکدام حدود ۳۴ درصد بوده و امسال، مصرف کل کشور به بیش از ۷۲ هزار مگاوات رسیده است. به‌طورمیانگین، رشد بار سالانه بین ۵ تا ۷ درصد است و با در نظر گرفتن آمار گذشته و حتی در شرایط بدترین رشد، سهم کل بار مربوط به بخش مسکونی به حدود ۲۵ هزار مگاوات می‌رسد. این در حالی است که برخی مسئولان از عدد ۳۰ هزار مگاوات صحبت می‌کنند که تنها برای بار سرمایشی بخش مسکونی استفاده می‌شود. این تناقض با آمارهای رسمی گذشته و پیش‌بینی بار و تقاضا وجود دارد. بدون شک، این اطلاعات صحیح نیستند و ممکن است باعث خطا در محاسبات و تحلیل‌ها شوند و مشکلات صنعت برق را تشدید کنند؛ بنابراین، مشکلات در حوزه صنعت برق به‌تنهایی محدود به ظرفیت نصب‌شده نیروگاهی نیستند. در واقع، متاسفانه مشکلات اصلی دیگری وجود دارند که در پس ظاهر این مشکلات پنهان شده‌اند. مسئله عدم‌توسعه ظرفیت نیروگاهی یک چالش جدی است.

باید در بخش مسکونی نیز صرفه‌جویی در مصرف برق انجام گیرد و البته تغییر الگوی مصرف یکی از ضرورت‌های پیشرفت است؛ اما منطقی نیست که مصرف به‌طوردستوری محدود شود، به‌ویژه در بخشی که به‌صورت مستقیم به اقتصاد و صنعت وابسته است.

متاسفانه در وزارت نیرو، کنترل هزینه و هوشمندی در برنامه‌ریزی پروژه‌ها وجود ندارد و اولویت‌ها برای طرح‌های بی‌نیاز از مطالعات و گاهی براساس مسائل غیرفنی تعیین می‌شوند. این مشکلات باعث عمق ناترازی برق شده است و مسئولان صنعت برق نه‌تنها برنامه‌ای برای کاهش این ناترازی ندارند، بلکه حتی نگرشی نسبت به میزان آن‌هم ندارند. به‌تازگی در یکی از رسانه‌ها شاهد وجود اختلاف‌نظر بین ۲ مسئول برجسته و تصمیم‌گیرنده در صنعت برق درباره میزان ناترازی بودیم که اختلاف آنها حدود ۶۰ درصد بود. در این شرایط، نمی‌توانید بدانید کجا ایستاده‌اید و چگونه می‌توانید مسیر را برای رسیدن به مقصدتان تعیین کنید.

استقرار سیستم کنترل‌پذیری در شبکه برق مبتنی بر رویت‌پذیری اصلی است که صنعت برق کشور ما از آن بی‌بهره است. این وضعیت باعث شده که چالش تامین برق پایدار، امنیت سرمایه‌گذاری در صنعت و حتی خود صنعت برق را به‌خطر بیندازد و سرمایه‌گذاران ناامید شوند؛ این مسئله بسیار نگران‌کننده است.

بهتر بود اگر دولت اجازه می‌داد افزایش ظرفیت به بخش خصوصی واگذار شود. متاسفانه، سیاست‌گذاری در این زمینه ضعیف بوده و دولت خود نیز در برنامه‌های بالادستی عمل نکرده است. مثالی از این مسئله، عدم‌اجرای به‌موقع برنامه ششم توسعه است؛ اما واقعیت آن است که سیاست‌های نادرست باعث شده که سرمایه‌گذاران از ساخت نیروگاه‌ها دست بردارند.

مشکلات صنعت برق امروزی علاوه بر ناترازی، شامل عدم‌توسعه شبکه انتقال و خستگی است. متاسفانه، راهبردی بلندمدت در کنار راهکارهای کوتاه‌مدت برای حل این دو چالش مهم وجود ندارد. اگر همه مشکلات ناترازی برق امروز با ساخت نیروگاه‌ها برطرف شود، شبکه انتقال کشور مشکل اساسی پایداری و اعتمادپذیری را خواهد داشت و امکان انتقال این توان به مصرف‌کنندگان صنعتی وجود نخواهد داشت.

نظرگاه

ناترازی جدی تولید و مصرف برق

محمدحسین دیده‌بان
کارشناس صنعت برق

وضعیت برق کشور چندان مطلوب نیست و باوجود اظهاراتی که دولت در زمینه تامین برق موردنیاز کشور دارد، دامنه خاموشی‌ها به‌ویژه حوزه‌های صنعتی، کشاورزی و تولیدی را با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو ساخته است. براساس اعلام مسئولان، ایران در شرایط فعلی با ناترازی حدود ۱۵هزار مگاواتی در برق روبه‌روست که این روند در ادامه، باعث مشکلاتی عدیده می‌شود.

بسیاری از کشاورزان نسبت به قطع برق در فصل آبیاری گلایه دارند و از این بی‌تدبیری انتقاد می‌کنند. واقعیت این است که بخش قابل‌توجهی از مشکل کمبود برق در ایران بر دوش صنعت و کشاورزی افتاده است، به‌گونه‌ای که برخی تحلیلگران نسبت به آسیب‌های جدی در این زمینه هشدار می‌دهند. این روند در درازمدت، رشد اقتصادی کشور را مختل می‌کند. اما پرسش مهم این است که چرا وضعیت برق کشورمان، چنین شرایطی پیدا کرده و مهم‌تر از آن،اینکه برای برون‌رفت از مشکلات فعلی چه باید کرد؟ وضعیت برق ایران دچار ناترازی است و سال‌های مستمر است که سرمایه‌گذاری لازم در حوزه تاسیس و احداث نیروگاه‌ها انجام نگرفته؛ این‌گونه است که ناترازی در صنعت برق منفی ۱۰ شده است. طی ۳ هفته اخیر به‌دلیل گرمای هوا، میزان تولید نیروگاه‌های برقابی نیز کمتر شده و این فشار مضاعفی را بر حوزه برق وارد کرده است. دولت برای مقابله با این شرایط، ترجیح داد فشار اصلی را معطوف صنعت و کشاورزی کند، چراکه نگران است در صورت افزایش خاموشی‌های خانگی، نارضایتی‌ها افزایش یابد. در شرایط فعلی، مصرف برق کشور به ۷۴ هزار مگاوات رسیده؛ در حالی که مصرف برق ایران حدود ۶۸هزار مگاوات است. در هر سال، ایران با ۴ درصد رشد مصرف مواجه است و در صورتی که فکری برای این مشکل نشود، طی سال‌های بعدی با مشکلات افزون‌تری روبه‌رو خواهیم شد. برای حل این مشکل، ایران باید از یک‌طرف، سرمایه‌گذاری‌هایش در صنعت برق و احداث نیروگاه‌ها را افزایش دهد و از سوی دیگر هم، برای کوتاه‌مدت زمینه واردات برق از همسایگان را فراهم سازد.

ایران از کشورهای همجوار و کشورهایی که از نظر تکنیکی شباهتی با ایران دارند، می‌تواند برق خریداری کند؛ کشورهایی مانند ارمنستان، آذربایجان، ترکیه و حتی پاکستان می‌توانند مقصد خرید برق ایران باشند. از سوی دیگر، ایران می‌تواند از طریق ترکیه و گرجستان از کشورهای اروپایی برق وارد کند، اما برای بلندمدت باید سرمایه‌گذاری‌های جدی برای بهبود شاخص‌های برق انجام گیرد. مشکل برق ایران در شرایطی بحرانی شده است که برخی همسایگان ایران با مازاد تولید برق مواجهند؛ اما تحریم‌های اقتصادی باعث شده است تا ایران نتواند در این زمینه، سرمایه‌گذاری‌های لازم را انجام دهد.

سرمایه‌گذاری در این بخش هم هزینه‌بر است. در ازای تولید یک تراوات برق، هزار دلار سرمایه‌گذاری نیاز است. طبیعی است که این میزان سرمایه‌گذاری در شرایط تحریمی برای ایران مقدور نیست. تصمیم‌سازان ایرانی ترجیح می‌دهند، اولویت مصرف دلارهای خود را صرف تامین اقلام اساسی و... قرار دهند تا اینکه این دلارها را صرف سرمایه‌گذاری در حوزه برق کنند.

اما صنعت برق کشور در زمره صنایع پیشران اقتصادی است که باعث رشد سایر صنایع می‌شود. اگر در سال‌های پیش‌رو سرمایه‌گذاری‌های مناسبی در حوزه زیرساخت‌های این بخش انجام نشود، رشد اقتصادی کشور با معضلات بسیاری مواجه می‌شود. در حال حاضر، اقتصاد ایران با رشد اقتصادی ۴ درصدی روبه‌روست، تداوم کمبود برق باعث می‌شود تا آهنگ تولید کشور نزولی شود. براساس اعلام مسئولان، امسال حدود ۱۵هزار مگاوات ناترازی برق در کشور وجود دارد.

این ناترازی بین مصرف‌کنندگان بزرگ مانند صنایع فولاد، سایر صنایع فلزی، پتروشیمی‌ها و... توزیع می‌شود و نتیجه این کمبود در کاهش تولید و در نهایت، پایین آمدن رشد اقتصادی نمایان می‌شود؛ مشکلی که تداوم آن بدون تردید کشور را وارد دوره‌ای از رکود مستمر می‌سازد. همان‌طور که در جریان هستید، نه‌تنها در این ۲ سال، بلکه در چندین سال گذشته هم، نسبت به احداث نیروگاه کار چندانی انجام نشده است. کمابیش هر سال حدود ۳ الی ۴ درصد شاهد افزایش خانه و کارخانه‌های جدید هستیم که در نهایت، باعث افزایش میزان مصرف برق می‌شوند، در حالی که افزایش تولید برق به‌شدت کم است؛ به‌همین‌خاطر، در این چند سال اخیر، ناترازی انرژی بیش از پیش خود را نمایان کرده است. از آنجایی که دولت نمی‌خواهد به خانه‌ها و بخش‌های تجاری خاموشی دهد، مجبور است این خاموشی‌ها را به‌سمت صنایع و کشاورزی سوق دهد که با آنها هماهنگ شده که این خاموشی‌ها تحت‌مدیریت صنایع و کشاورزی اعمال شود.

به هر روی، صنعت برق ایران نیاز به سرمایه‌گذاری دارد و سرمایه‌گذاری، نیازمند ورود سرمایه به کشور است. در حالی که ایران با مسائلی مثل بحث تحریم و دلارهای بلوکه‌شده مواجه است و به‌همین‌دلیل امکان جذب سرمایه‌گذاری وجود ندارد. موضوع دیگر اینکه، همه تجهیزات موردنیاز تولید برق در داخل نیست، برای تامین برخی از این تجهیزات، به سرمایه‌گذاری احتیاج داریم و خرید و بروزرسانی این تجهیزات نیاز به ارزبری دارند و باید از خارج وارد شوند؛ باتوجه به موارد یادشده، برای رفع ناترازی برق باید با تدابیر جدی‌تری وارد عمل شد.

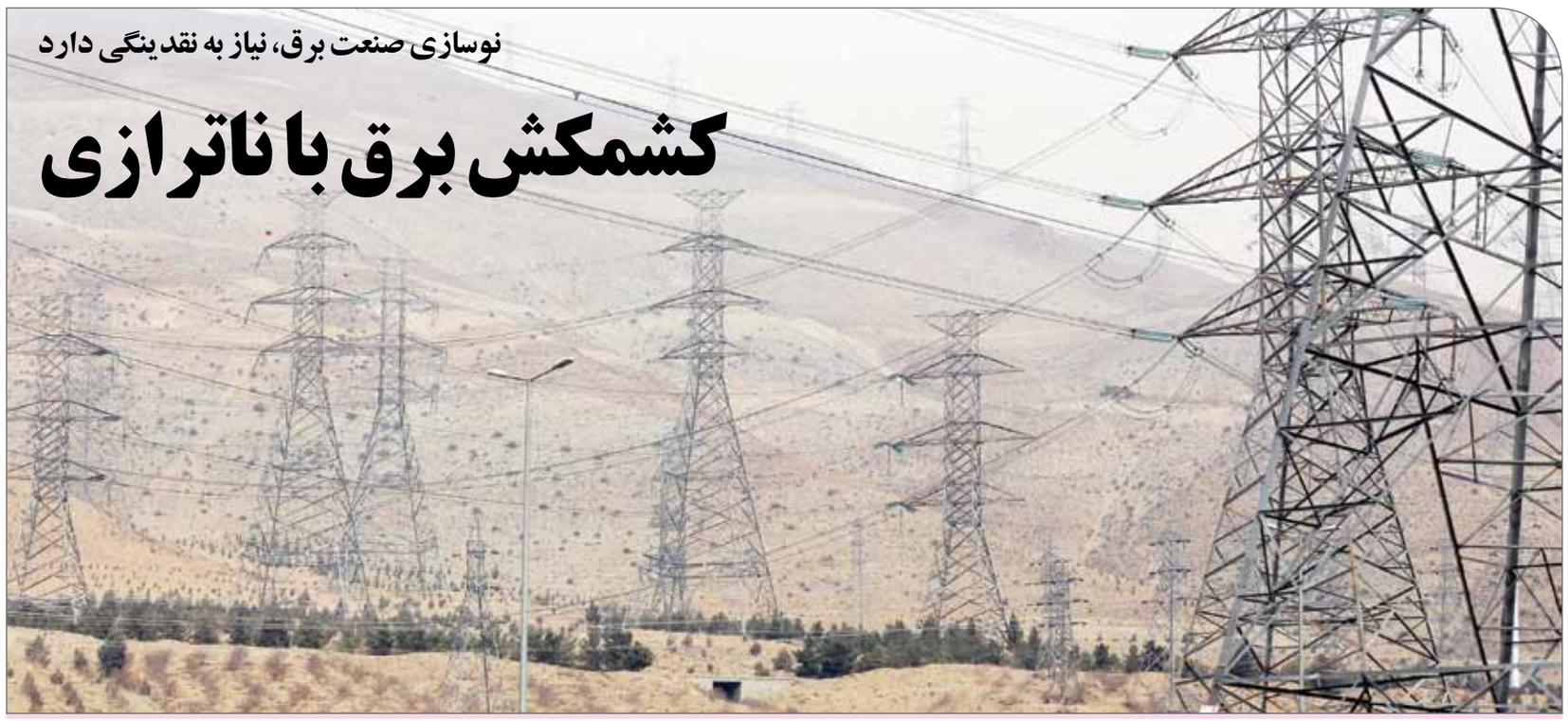

نوسازی صنعت برق، نیاز به نقدینگی دارد

کشمکش برق با ناترازی

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

مدیریت انرژی در تعریف به‌معنای استفاده مقرون به صرفه و کارآمد از انرژی است و شامل برنامه‌ریزی و بهره‌برداری از واحدهای تولید و مصرف و همچنین توزیع و ذخیره می‌شود تا ضمن حفاظت از منابع، مردم دسترسی دائمی به انرژی داشته باشند. در حال حاضر چنین شرایطی را نمی‌توان در کشور مشاهده کرد که بخشی از آن به ناترازی برمی‌گردد. ناترازی در مصرف انرژی موضوع جدیدی نیست و در طول سالیان گذشته مطرح بوده، همواره هم از مردم خواسته شده است در مصرف برق و گاز صرفه‌جویی کنند، اما معضل ناترازی در زمستان گذشته و تابستان امسال بیش از قبل خود را نشان داد، چون با تغییرات اقلیمی در کل دنیا روبه‌رو هستیم.

سال گذشته رئیس‌جمهوری در جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی تاکیدی بر ضرورت تهیه طرح جامعی درباره نیازهای کشور به انرژی‌های مختلف، مدیریت تولید، تامین و مصرف برق کشور، استفاده حداکثری از توان داخلی برای احداث نیروگاه‌ها و پیش‌بینی‌ها برای تامین سوخت زمستانی نیروگاه‌های تولید برق داشت؛ در همان جلسه وزارت نیرو برنامه خود برای مدیریت عرضه و تقاضای برق را مطرح کرد که شامل فصل‌های مختلف از جمله اهمیت ایجاد ثبات و امنیت در عرضه برق، بهبود فضای کسب‌وکار در بخش تولید برق و تمرکز بر مدیریت شبکه و ترانزیت برق، توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و نوسازی صنعت برق شد.

برق یک صنعت جهانی است

برق یک صنعت جهانی است و ما مستقل از دنیا نیستیم. امروزه برخی موسسات پژوهشی با بررسی وضعیت کنونی و پیش‌بینی آینده، نقشه‌راهی را برای ۲۰ سال آینده برق دنیا ترسیم کرده و به بررسی ابعاد مختلف توسعه این صنعت پرداخته‌اند؛ بنابراین مسئله، تنها تولید برق نیست و مسائلی مانند محیط‌زیست، اقتصاد، توزیع، انتقال و... هم باید در چشم‌اندازها موردتوجه قرار بگیرد. در حال حاضر نوسازی صنعت برق، به‌طورجدی نیاز به تزریق نقدینگی قابل‌توجهی به این صنعت حیاتی دارد. البته سیاست‌گذاری و مولدسازی اقتصادی شبکه برق می‌تواند به این مسئله کمک شایانی کند، چراکه ظرفیت‌های قابل‌توجهی در قوانین مختلف جاری کشور وجود دارد. شبکه انتقال و توزیع در کشور ما پتانسیل لازم برای پذیرش افزایش ظرفیت تولید و رفع ناترازی را ندارد و کاستی‌های این حوزه، پشت ناترازی برق پنهان شده است و مدیریت در سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه در صنعت برق ضعف‌های اساسی دارد که آثار درازمدت نگران‌کننده‌ای در پی خواهد داشت. مسئله اساسی در ساختار صنعت برق این است که تولید در اختیار بخش خصوصی بوده، اما توزیع را دولت عهده‌دار شده است. بر این اساس، سود و درآمد شرکت‌های توزیع در افزایش میزان مصرف است و باتوجه به اینکه مسئولیتی در قبال تولید ندارد، این درآمد در امور جاری صرف می‌شود. ایران ظرفیت فوق‌العاده‌ای در بهره‌مندی از انرژی بادی و خورشیدی دارد، اما در عمل و به‌دلیل ناکارآمدی سیاست‌های مدیران و مسئولان این حوزه، نه‌تنها از ظرفیت موجود در کشور استفاده نشده، بلکه این روند در یک دهه اخیر به اوج خود رسیده است. آن‌طور که کارشناسان حوزه انرژی می‌گویند ارزان بودن بهای انرژی در ایران باعث شده تا در عمل سرمایه‌گذاری در حوزه تجدیدپذیرها چندان از صرفه اقتصادی برخوردار نباشد؛ معضلی که طی روندی صعودی تا امروز ضربه سختی به چرخه تامین انرژی موردنیاز کشور وارد کرده است.

خنک‌کننده‌ها، عامل عمده ناترازی

هادی بیگی‌نژاد، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی به صمت گفت: به‌طورتقریبی در دوره اوج بار مصرف برق که عمدتا در ماه‌های تیر و مرداد است، با ۲۰ هزار مگاوات کسری میان تولید و مصرف روبه‌رو هستیم که ساعت آن نیز از ۹ صبح آغاز و تا ساعت ۱۷ ادامه پیدا می‌کند. ما در کشور با ناترازی برق مواجهیم و همه اطلاع دارند کسری تراز تولید و مصرف برق از یک عددی که فراتر برود، قطعی برق رخ می‌دهد. وی ادامه داد: در شرایط ناترازی اگر مصرف برق از ۶۹ هزار مگاوات فراتر برود، قطعی برق رخ خواهد داد، در حالی که بخش عمده ناترازی مربوط به فعالیت سیستم‌های خنک‌کننده است و ما در سایر ایام سال مشکل ناترازی و کمبود برق نداریم. بر این اساس، وزارت نیرو و دولت اقدام به برنامه‌ریزی و تقسیم‌بندی مصرف میان بخش خانگی، صنایع عمده و چاه‌های کشاورزی که مصرف‌کنندگان عمده برق هستند کرده و اعلام داشته‌اند اگر بتوان برق صنایع عمده و کشاورزی را مدیریت کرد، مشکل حل خواهد شد. بیگی‌نژاد خاطرنشان کرد: دولت و وزارت نیرو راهی را در پیش گرفته‌اند که کمترین آسیب و محدودیت را برای مصرف برق مردم ایجاد کند و براین‌اساس، هر اقدامی که منجر به صرفه‌جویی و کاهش مصرف برق بخش خانگی شود، مانند در نظرگرفتن پاداش برای صرفه‌جویی، مفید خواهد بود. وی ادامه داد: اگر برای جبران کسری و ناترازی برق بخواهیم برای مثال یک نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی سیکل ترکیبی ایجاد کنیم، به ۱۰ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری نیاز خواهیم داشت، اما اگر بتوانیم با پیش‌بینی پاداش برای صرفه‌جویی مردم، این میزان برق را صرفه‌جویی کنیم، به‌طبع بهتر خواهد بود.

نماینده مردم ملایر افزود: تجربه اعطای پاداش مدیریت مصرف برق؛ چه در بخش خانگی و چه برای سایر بخش‌ها مانند کشاورزی و صنعت موثر بوده و اجرای موفق برنامه در گرو همکاری همه ذی‌نفعان از جمله مصرف‌کنندگان بخش خانگی و سایر مشترکان است.

به‌طورتقریبی در دوره اوج بار مصرف برق که عمدتا در ماه‌های تیر و مرداد هر سال است، با ۲۰ هزار مگاوات کسری تولید نسبت به مصرف مواجهیم

جایگاه انرژی‌های تجدیدپذیر در تولید برق

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی، درباره راهکارهای مدیریت مصرف انرژی تصریح کرد: ما در حوزه گاز و برق ناترازی داریم که این پاشنه‌آشیل انرژی کشور است و گاهی منجر به تعطیلی موسسات آموزشی، ادارات، نهادها و صنعت می‌شود و نتیجه آن هم، ضررهای اقتصادی زیاد به کشور است.

حسین حسین‌زاده در گفت‌وگو با ایرنا با بیان اینکه ۴۰ تا ۴۵ درصد از اتلاف انرژی به وزارت نیرو برمی‌گردد، اظهار کرد: ما در تولید، انتقال و توزیع برق اتلاف داریم که باید تمهیداتی برای آن اندیشیده شود؛ همان‌طور که باید برای بهره‌وری از نیروگاه‌ها فکری اساسی کنیم.

این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی توضیح داد: نیروگاه‌ها سیکل ترکیبی نیستند و فقط از یک چرخه استفاده می‌شود. راندمان نیروگاه‌ها باید به بالای ۵۰ درصد برسد، آن هم در شرایطی که کمترین راندمان نیروگاه‌ها در اروپا ۵۵ درصد است، اما بیشترین میزان مصرف در کشور ما به ۳۸ درصد می‌رسد.

وی با تاکید بر اینکه باید تنوع‌سازی سوخت نیروگاه‌ها به‌سرعت عملیاتی شود، اضافه کرد: ما در حوزه تولید و مصرف یک ناترازی داریم، بنابراین باید طرح «بام‌نیرو» به‌صورت جدی‌تر در مزارع، کارگاه‌ها، اماکن مسکونی، تجاری و اداری دنبال شود و از ظرفیت کشورهای دیگر در حوزه سرمایه‌گذاری با روش BOO استفاده کنیم.

حسین‌زاده همچنین اظهار کرد: باید از انرژی‌های تجدیدپذیر در تولید برق بهره گرفت.در واقع، می‌توان از انرژی‌های بادی و خورشیدی استفاده کرد؛ این راهکارها همه کوتاه‌مدت هستند و می‌توانند در طول یک سال اجرایی شوند تا کمتر با مشکل کمبود برق مواجه باشیم؛ البته که به‌دلیل فرسودگی در حوزه انتقال و توزیع برق، رفع ناترازی زمانبر است، اما حل این مشکل نشدنی نیست.

وی در پایان با قدردانی از اقدامات وزارت نیرو تصریح کرد: وزارت نیرو از جمله وزارتخانه‌های موفق دولت سیزدهم است که در سخت‌ترین شرایط کار را پیش برده و اکنون اقداماتی را انجام می‌دهد و در حال مدیریت شرایط است.

نگاه ویژه دولت به بهینه‌سازی انرژی

ولی‌الله اسدیان، کارشناس انرژی به صمت گفت: در حال حاضر عملکرد بخش‌های تولیدی در حوزه برق به‌گونه‌ای است که تمام نیروها با وقت‌شناسی و برنامه‌ریزی مشغول فعالیت هستند تا ناترازی در فصل گرم سال پیش نیاید. خوشبختانه اتفاقات مثبتی رخ داده و امید است تا با عزم جدی دولت سیزدهم، موانع یکی پس از دیگری، از سر راه برداشته شود. سال گذشته بدون اینکه وقفه‌ای در تولید، انتقال و توزیع انرژی وجود داشته باشد از پیک تابستان آن‌هم بدون هیچ مشکلی عبور کردیم و امیدواریم امسال نیز این اتفاق رخ دهد و ناترازی‌هایی که در بخش انرژی وجود دارد، برطرف شود و کار به قطعی برق و آب شرب نرسد. وی در ادامه توضیح داد: تلاش‌های زیادی برای حل مشکل برق در کشور در حال انجام شدن بوده و باوجود تمام معضلاتی که وجود دارد تا به حال روند رو به رشدی طی شده است. همچنین، در بحث احداث نیروگاه‌های جدید و انتقال برق مصرفی به نقاط مختلف کشور تا حد زیادی به خودکفایی رسیده‌ایم و در بخش انتقال برق با بومی‌سازی، بسیاری از هزینه‌ها کاهش پیدا کرده و سرعت عملیاتی پروژه‌ها روند قابل‌قبولی را پیموده است.

مصرف درست برق فرهنگ‌سازی شود

این کارشناس افزود: ضرورت دارد در کنار تلاش‌های بخش‌های مختلف برای تولید و توزیع برق، کاهش روزافزون مصرف انرژی در بخش‌های خانگی و صنعتی را شاهد باشیم تا با افزایش همکاری‌ها، سرمایه‌های ملی حفظ و مشکلاتی که هرساله پیش می‌آید، ریشه‌کن شوند. اکنون تلاش‌هایی که در زمینه فرهنگ‌سازی مصرف برق انجام گرفته، نتوانسته است آن‌طور که باید موفق ظاهر شود، چراکه هرساله با شروع فصل تابستان، بسیاری از مصرف‌کنندگان باعث هدررفت انرژی می‌شوند و در ساعات پیک مصرف، بدون توجه به ظرفیت‌های تولید برق، اقدام به مصرف بیش از حد برق می‌کنند. از طرفی، تجهیزات سرمایشی غیراستاندارد، بدون توجه به میزان مصرف برق در بازار وجود دارد و نظارتی بر این موضوع انجام نمی‌شود. وی در پایان گفت: دولت باید در کنار تلاش‌های خود، استفاده از ظرفیت‌های انرژی‌های تجدیدپذیر را بالا ببرد تا در فصل‌های گرم سال به کمک نیروگاه‌ها بیاید. با این اقدام، فشاری که بر دوش وزارت نیرو است، کاهش می‌یابد و منابع آبی ما نیز به‌سرعت مصرف نمی‌شود.

باید در کنار تلاش‌های بخش‌های مختلف برای تولید و توزیع برق، کاهش روزافزون مصرف انرژی در بخش‌های خانگی و صنعتی را شاهد باشیم

سخن پایانی

در مجموع، فعالیت‌هایی که وزارت نیرو و مردم با مشارکت هم انجام داده‌اند، باعث شده است تا فرهنگ‌سازی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی انجام گیرد و بسیاری از افرادی که در گذشته جزو پرمصرف‌ها بودند، با تغییر الگوی مصرف به صرفه‌جویی در مصرف انرژی کمک شایانی کنند، به‌طوری‌که استفاده از لوازم‌خانگی پرمصرف در ساعات اوج مصرف تاحدودی کاهشی شده است، اما تمام این موضوعات به این معنی نیست که کشور در زمینه صرفه‌جویی مصرف انرژی به نقطه راضی‌کننده‌ای رسیده، چراکه هنوز مصرف برق بالاست و جای کار دارد.

استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند پنل‌های خورشیدی که در بسیاری از کشورها نقش بسزایی در تولید برق دارند، بسیار موثر است و می‌تواند مشکل ناترازی را تا درصد بسیار زیادی حل‌وفصل کند، اما باید در نظر گرفت که استفاده از این تکنولوژی نیز به هزینه و زمان بسیار زیادی نیاز دارد و در بهترین حالت، ۱۵ سال به‌طول می‌انجامد تا پنل‌های خورشیدی در کشور برای تولید انرژی مستقر شوند. باید بهره‌وری انرژی در همه حوزه‌ها افزایش یابد و از سرمایه‌های ملی به‌بهترین‌نحو استفاده شود. در سال‌های گذشت، تفاهمنامه‌ها و قراردادهای موثری در حوزه انرژی برق منعقد شد و اگر این همکاری‌ها در بخش‌های مختلف ادامه‌دار شود، می‌تواند اعداد و ارقام چشمگیری را در صرفه‌جویی مصرف انرژی پدید آورد.

مشکل برق قابل‌حل است و باید احداث نیروگاه‌های جدید سرعت بگیرد. مشکل کمبود برق، مربوط به تولیدات برقابی بوده، چراکه در حال حاضر سدها خالی هستند و کمبود آب در سدها تبدیل به مشکلی جدی شده است. متاسفانه قسمت زیادی از برق کشور از آب تولید می‌شود و خشکسالی‌های اخیر مشکلات زیادی را در ناترازی‌های برق به‌وجود آورده است. ما در کشور از تمام ظرفیت نیروگاه‌ها استفاده نکردیم و در این بخش، فرصت‌سوزی‌های بی‌شماری انجام شد. در حال حاضر در کشورهای همسایه، تاسیس نیروگاه‌های خورشیدی و حرارتی در دستور کار قرار گرفته و در این راستا موفقیت‌های زیادی نیز حاصل شده است، اما در کشور ما به این بخش توجه نشد و برنامه جایگزین در دستور کار قرار گرفت، بنابراین ضرورت دارد وزارت نیرو با بکارگیری توان تخصصی و ظرفیت‌های موجود در راستای توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر قدم بردارد و ناترازی‌های برق را برطرف کند.

تحلیل صمت از گزارش بازوی پژوهشی اتاق بازرگانی

مسئله دیگر ناترازی نیست؛ کمبود برق دامنه‌دار است

عکس: صمت

امیرعباس آذرم‌وند: ناترازی برق در زمان پیک مصرف همواره از چالش‌های کشور بوده و این پدیده گاهی با عدم‌توجیه‌پذیری احداث نیروگاه برای بهره‌برداری در مدت زمان محدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ ساعت در سال موردتاکید قرار می‌گرفته و مبنای توجیه عملکرد نامطلوب توسعه ظرفیت نیروگاهی بوده است. با این وجود، در سال‌های گذشته این ناترازی ابعاد وسیعی به خود گرفته که می‌توان گفت شباهتی با ناترازی‌های پیشین کشور ندارد و آنچه امروز روی می‌دهد، پدیده «کمبود برق» است. به‌گزارش صمت و به‌نقل از مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، در سال‌های گذشته تاخیر در بهره‌برداری از واحدهای نیروگاهی جدید موجب شده که محدودیت‌های تامین برق به‌شدت متاثر از میزان بارش باران و شرایط جوی کشور در ماه‌های گرم شود. نگاهی به قراردادهای جدید بسته‌شده در سال‌های گذشته بیم محدودیت بسیار جدی کشور در ظرفیت تولید برق را بیشتر کرده و همین نگرانی موجب شده است که برای مواجهه با شرایط اضطراری، ضرورت تدوین راهبردهای اثربخش و با تحمیل کمترین هزینه برای اقتصاد موردتوجه قرار بگیرد. در پی کمبود برق در سال ۱۴۰۰، وزارت نیرو برنامه عملیاتی برای احداث واحدهای نیروگاهی جدید و افزایش توان عملی واحدهای گازی را برای یک‌سال منتهی به شهریور ۱۴۰۱ در دستور کارش گذاشت. براساس این برنامه، حدود ۶ هزار مگاوات نیروگاه حرارتی و تجدیدپذیر با سرمایه‌گذاری‌های دولتی، بخش خصوصی و احداث بخش بخار به‌عنوان هدف، مشخص شدند. این اقدامات موجب شد که در نیمه دوم ۱۴۰۱ حدود ۷۶۰ مگاوات و در ۶ ماهه نخست آن نیز ۲هزار و۵۶۰ مگاوات ظرفیت اسمی نیروگاهی افزایش پیدا کرد. علاوه بر این، حدود هزار مگاوات افزایش ظرفیت عملی نیروگاه‌ها از طریق ارتقای واحدها محقق شد.

رشد سهم نیروگاه‌های برقابی

در سال گذشته، تولید برق از نیروگاه‌های برقابی با مدیریت موثرتری برای تامین برق در زمان اوج مصرف همراه بود. تولید همزمان شبکه سراسری در زمان پیک مصرف سال گذشته به ۵۹.۴ هزار مگاوات رسید که نسبت به تابستان ۱۴۰۰ افزایش ۸.۵ درصدی داشته است. به‌علاوه، در زمان پیک مصرف معادل ۳۷۱ مگاوات برق هم از کشورهای همسایه وارد شد. به این ترتیب، مجموع قدرت تامین‌شده در زمان پیک مصرف برق در سال ۱۴۰۱ حدود ۵۹.۸ مگاوات برق بود.

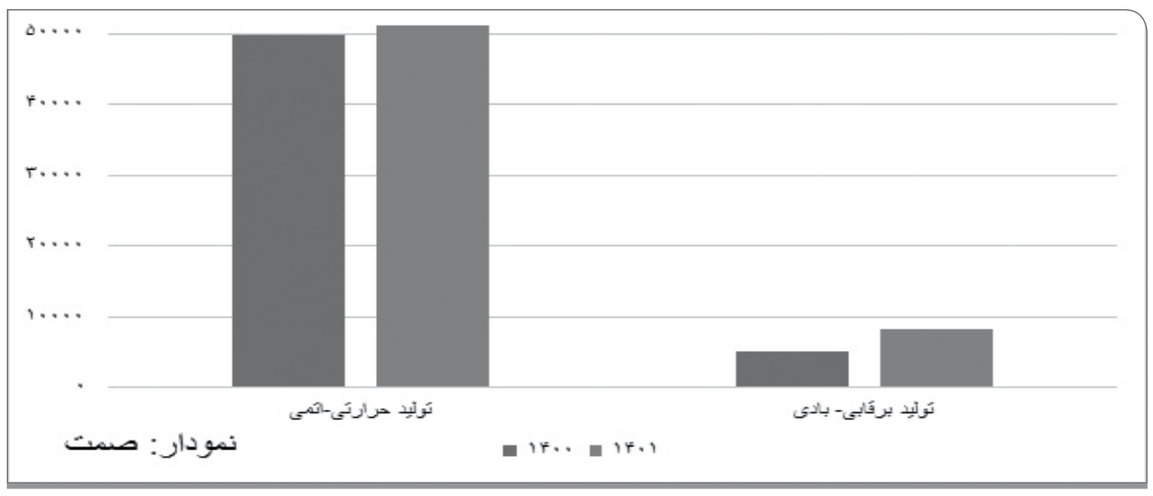

از سوی دیگر، رشد پیک تقاضای برق در سال گذشته کمتر از رشد حداکثر تولید همزمان برق در شبکه سراسری بوده است. در سال ۱۴۰۱ پیک مصرف به‌میزان ۶۹.۵ هزار مگاوات بالغ شد که افزایش ۳.۶ درصدی را نسبت به گذشته ثبت کرده است. مقایسه حداکثر قدرت تامین شده همزمان و پیک مصرف برق نشان می‌دهد که میزان جابه‌جایی بار، در سال گذشته بالغ بر ۹.۷ هزار مگاوات بوده است.

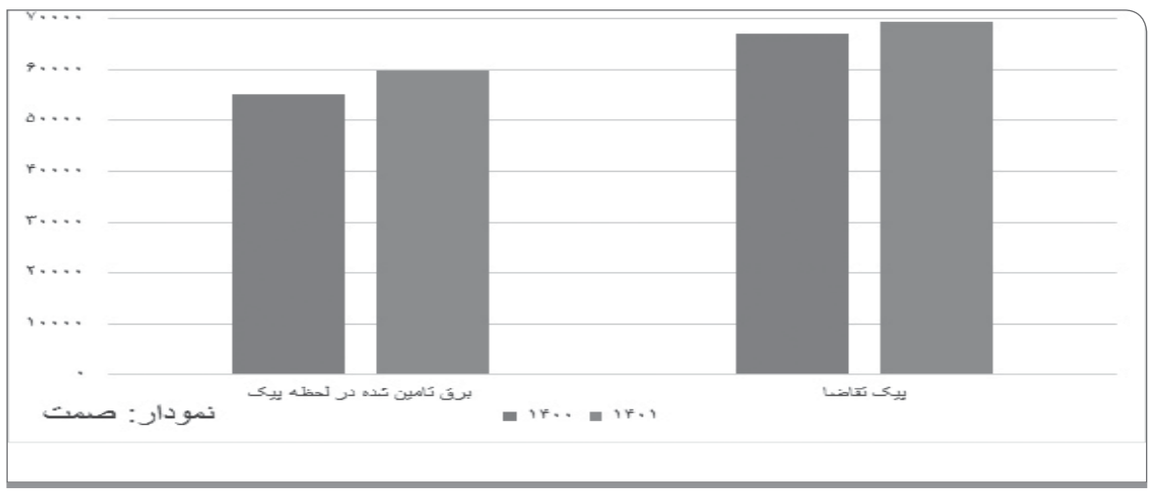

جدا از تعهد وزارت نیرو به تامین برق کشور، بنا بر اصل ۴۴ قانون‌اساسی، جمهوری‌اسلامی ایران باید تعهدات خود را در زمینه صادرات برق به کشورهای همسایه نیز ایفا کند. در تابستان ۹۹ تراز تبادل برق برابر هزارو۹۲۵ مگاوات‌ساعت بوده است. در سال ۱۴۰۰ کشور با تراز انرژی منفی در تبادل انرژی برق با کشورهای همجوار مواجه شد؛ به‌گونه‌ای که در این سال، واردات حدود ۷۴۶ مگاوات‌ساعت از صادرات پیشی گرفت. این تراز در تابستان پارسال مثبت شده و به ۷۲۰ مگاوات‌ساعت رسیده است.

صنایع، بزرگ‌ترین قربانی کمبود برق

باتوجه به الگوی مصرف برق در ساعات مختلف روز، میزان محدودیت برق‌رسانی و اجرای طرح‌های مدیریت مصرف هم متفاوت است. طرح‌های مدیریت بار مصرفی مشترکان در سال گذشته از حدود ۵هزارمگاوات تا ۱۰هزارمگاوات متغیر بوده که توزیع میزان جابه‌جایی بار مشترکان در زمان پیک مصرف، نشان‌دهنده سهم بالای صنایع است. نکته مهم این است که نیاز بالقوه صنایع به برق می‌تواند بیش از سال گذشته رشد کند، زیرا باوجود صدور ۶هزار و۴۰۰ پروانه بهره‌برداری در سال گذشته، تعداد انشعابات فروخته‌شده به این مشترکان، ۲هزار انشعاب بوده؛ بنابراین یکی از اقدامات وزارت نیرو برای جلوگیری از نیاز تقاضای برق در تابستان، از طریق عدم‌واگذاری انشعاب جدید برق بوده که یکی دیگر از مصادیق آسیب‌های کمبود برق در کشور است. باوجود همه این مشکلات، پایش بخش حقیقی اقتصاد در بخش صنعت و معدن نشان می‌دهد که علاوه بر مسائلی مانند تاثیر نوسانات نرخ ارز و آثار سوء آن بر نرخ مواد اولیه در کنار افزایش نهاده‌های تولید، بعضی صنایع دچار زیان هم شده‌اند. تامین نکردن برق پایدار و گاه قطعی برق به یکی از دغدغه‌های صنعتگران تبدیل شده است، به‌نحوی‌که روند شامخ صنعت نشان می‌دهد، شاخص آن را ۵۹.۶۵ محاسبه کرده‌اند. این روند تا مرداد ادامه یافت و به ۴۸.۴۵ در میانه تابستان امسال رسید. همچنین، بررسی شاخص تولید شرکت‌های صنعتی بورس هم نشان می‌دهد که شاخص تولید این شرکت‌ها در تیر سال گذشته نسبت به زمان مشابه در ۱۴۰۰ رشدی ۸.۵ درصدی داشته است.

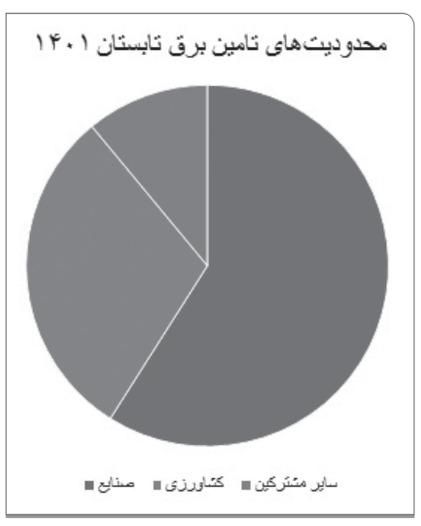

افزایش حداکثر نیاز مصرف

وضعیت حداکثر نیاز مصرف اصلاح‌شده در دهه ۹۰ از روندی افزایشی خبر می‌دهد. در سال ۹۲ بیشینه مصرف به‌تنهایی ۶.۹ درصد رشد کرد. گفتنی است، افزایش قابل‌ملاحظه مصرف در سال ۱۴۰۱ و تغییرات نرخ رشد پیک مصرف سال ۱۴۰۰ نسبت به ۹۹، به‌دلیل درج نکردن میزان مدیریت بار اعمال‌شده به مشترکان بوده و آمار اعلام معادل اوج مصرف واقعی مشترکان نبوده است.

یکی از سناریوهای آینده کوتاه‌مدت مصرف برق، ادامه رفتار گذشته مصرف‌کنندگان است. در این شرایط، روند متغیرهای مستقل تعیین‌کننده تابع مصرف همچون سال گذشته فرض گرفته می‌شود. بنا بر پیش‌بینی‌های انجام‌گرفته، رشد اقتصادی بخش صنعت بین ۳ تا ۵ درصد، خدمات یک تا ۲ درصد و بخش کشاورزی ۲ تا ۳درصد خواهد بود. حال اگر از حداکثر مصرف سال ۱۴۰۱، میزان توان صادراتی همزمانی با اوج کسری و میزان مصرف معادل ۱۰هزار مگاوات به آن افزوده شود، رشد مصرف داخلی در دوره پیک، برای سناریوهای پایین، میانی و بالا به‌ترتیب ۱.۷، ۴.۷ و ۷.۴ درصد خواهد بود.

از سوی دیگر، مجموع توان تولیدی داخلی در تابستان امسال در بهترین حالت ۶۳هزار و۶۹۵ مگاوات محاسبه شده بود و در حالت بدبینانه آن را ۵۹هزار و۳۱۵ مگاوات اعلام کرده‌اند. در حالی که حداکثر نیاز مصرف داخلی هم میان ۷۰هزار و۵۱۶ تا ۷۴هزار و۵۰۷ مگاوات ارزیابی شده است.

با احتساب ذخیره و توان وارداتی، میزان عرضه کل شبکه برق در اوج مصرف میان ۵۸هزار و۶۲۵ تا ۶۳هزار و۵ مگاوات بوده است. از سوی دیگر، میزان تقاضای کل برای امسال که مجموع اوج مصرف داخلی و توان صادراتی به کشورهای همجوار را هم از آن خود کرده، بین ۷۱هزار و۹۱۶ تا ۷۵هزار و ۹۰۷ مگاوات بوده است. به این ترتیب و باتوجه به سناریوهای مصرف می‌توانیم بگوییم کمبود برق بین ۸هزار و ۹۱۱ تا ۱۷هزار و۲۸۲ مگاوات بوده است. به تعبیری، در بدترین سناریو کمبود برق شبکه معادل ۲۳.۲ درصد از کل نیاز شبکه مصرف خواهد بود و در بهترین حالت ۱۲.۶ درصد آن.

باید توجه کرد که میزان کمبود برق به اندازه‌ای رسیده که قطع مبادلات برون‌مرزی برق، تاثیر قابل‌توجه در ناترازی برق برای امسال نداشته است و باید برای برون‌رفت از این شرایط، رفع موانع در دستور کار قرار گرفته شوند. پرواضح است که این اقدامات در میان‌مدت نتایج خود را نمایان می‌کنند.

این روزها آمارهای رسمی از پایان رکود اقتصادی خبر و تحولات هم نشان می‌دهند رشد منفی که در پایان دهه ۹۰ تجربه شده بود، به پایان رسیده است. این امر بیانگر نیاز بیشتر صنایع به برق است و توقف تولید به‌دلیل کمبود برق اثر منفی خود را بر رشد تولید خواهد داشت. با این حال، به‌دلیل تعمیق رکود سرمایه‌گذاری در صنعت برق در یک دهه گذشته، ظرفیت ساخت نیروگاهی به‌طورچشمگیر کاهش یافته و رسیدن به حداکثر ظرفیت تولید در سال‌های گذشته و تامین نیازهای کشور به‌شکل فوری ناممکن شده است.

جدا از بی‌پاسخ ماندن نیاز به ساخت زیرساخت تولید برق، لااقل باید ۳هزار و۵۰۰ مگاوات نیروگاه فرسوده با راندمان پایین در برنامه‌ریزی‌های توسعه ظرفیت نیروگاهی دیده شوند. این میزان نیروگاه فرسوده یکی از پاشنه‌آشیل‌های تامین پایدار برق به‌دلیل نرخ خروج اضطراری زیاد است.

جایگزینی تجهیزات پربازده به‌جای کم‌بازده و نوسازی شبکه‌های فرسوده توزیع برق، مانع از هدررفت توان تولید نیروگاه‌ها در شبکه برق‌رسانی خواهد شد. نیاز این مهم، جذب سرمایه‌گذاری و بروزرسانی فناوری‌های مورداستفاده در شبکه‌های انتقال و توزیع است. اجرای این طرح‌ها را می‌توان با افزایش نرخ برق و شکل‌گیری عملی سازکارهایی چون بازار صرفه‌جویی، پی گرفت تا به‌تدریج شدت مصرف انرژی در کشور کاهش یابد.

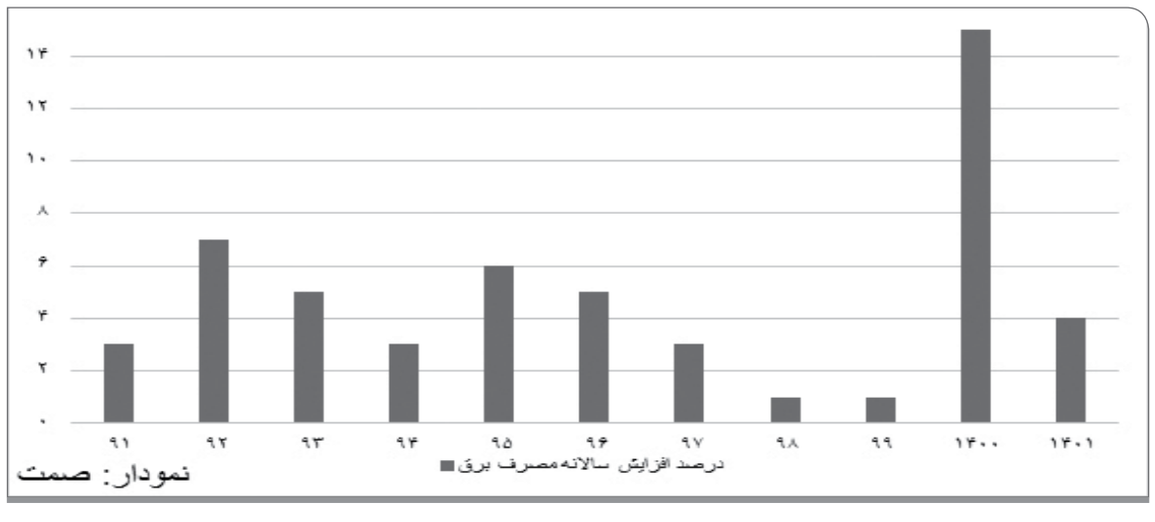

تولید برق وابسته به فشار گاز است

ظرفیت عملی نیروگاه لزوما بیانگر قدرت آماده تحویل آنها به شبکه توزیع برق نیست.

این موضوع می‌تواند متاثر از عواملی چون عدم‌تامین نهاده‌های تولید نظیر سوخت، آب یا عدم‌انجام برنامه‌های تعمیرات و نگهداری باشد که در این وضعیت، قدرت تحویلی نیروگاه کاهش خواهد یافت. توصیه می‌شود که باتوجه به شدت مصرف در تابستان، از برنامه‌ریزی و تعمیرات در این زمان جلوگیری شود تا برق با حداکثر توان وارد شبکه توزیع شود.

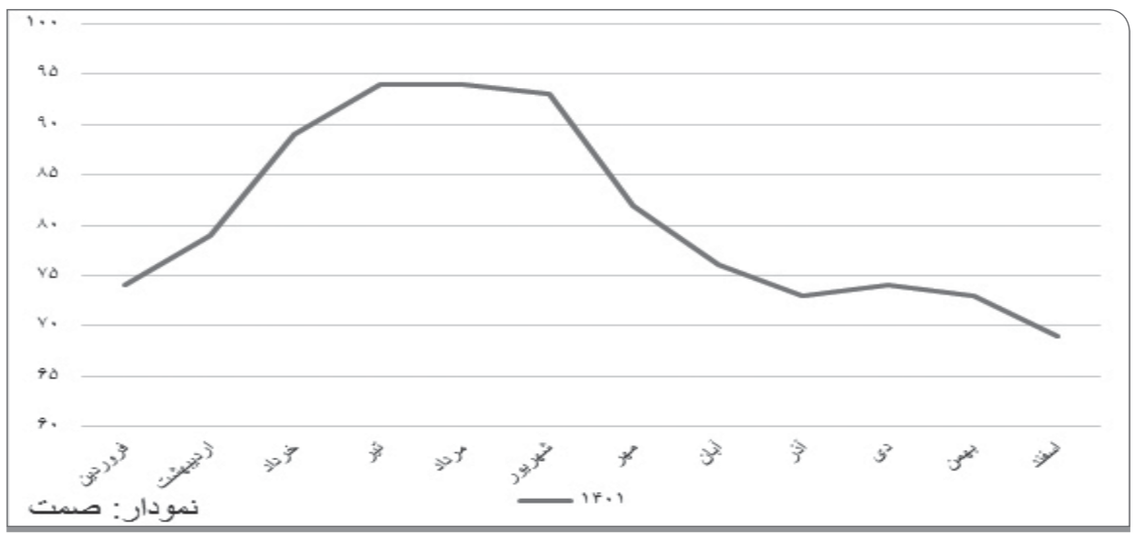

در زمستان پارسال، مانند زمستان سال ۹۹، به‌دلیل افزایش مصرف گاز در کشور، به‌ویژه در بخش خانگی، گاز تحویلی به نیروگاه‌ها دچار محدودیت شد که موجب طولانی شدن روند تعمیرات نیروگاهی پایان سال شد.

بر این بستر، عملکرد تعمیرات نیروگاهی تا پایان فروردین امسال به ۷۵ درصد رسید.

منظور از نیروگاه‌های حرارتی، نیروگاه‌های بزرگ و کوچکی هستند که برای تولید برق از سوخت فسیلی استفاده می‌کنند.

ظرفیت اسمی نیروگاه‌های حرارتی در سال گذشته به ۹۰.۸ هزار مگاوات رسید. نیروگاه‌های حرارتی به ۳ دسته بخاری، گازی و چرخه ترکیبی تقسیم می‌شوند.

میانگین ظرفیت عملی نیروگاه‌های حرارتی در تابستان پارسال ۵۵.۷ هزار مگاوات بوده که با در نظر گرفتن ضریب آمادگی ۹۰ درصدی برای نیروگاه‌های حرارتی بزرگ، حداکثر توان قابل‌استحصال را ۴۷هزار و۶۳۵ مگاوات در زمان اوج مصرف، محاسبه شده است.

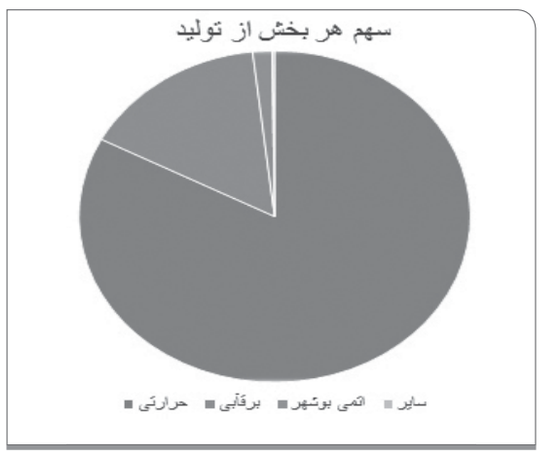

توسعه نیروگاه‌های برقابی، نیازمند بارش بیشتر باران

نیروگاه‌های برقابی سهمی ۱۴.۳درصدی از کل ظرفیت تولید برق در کشور را دارند، هرچند سهم این بخش در مقایسه با ظرفیت نیروگاه‌های حرارتی بسیار کمتر است،اما ویژگی‌هایی چون اطمینان بالا، سرعت در خاموش و روشن شدن سیستم و تغییر سریع میزان بار تولیدی، موجب شده است که اهمیت و اثربخشی این نیروگاه‌ها به‌مراتب بیش از سهم ظرفیت تولیدی آنها باشد. از سوی دیگر، نیروگاه‌های برقابی که علاوه بر تولید برق وظایف دیگری دارند، در صورتی در انجام تعهدات خود می‌توانند به موفقیت برسند که تولید برق آنها متناسب با برنامه پیشنهادی باشد. این نیروگاه‌ها روی سدهای مخزنی احداث می‌شوند، در حال بهره‌برداری هستند و به‌شدت تحت‌تاثیر محدودیت منابع آبی و مسئله تامین نیازهای آب مناطق هستند. در این سدها، رهاسازی آب از نیروگاه برای تولید برق، باید مطابق یک سیاست مشخص باشد. به این ترتیب، ایجاد ناترازی در این بخش می‌تواند منجر به مشکلات مصرف‌کنندگان آب هم شود. چنانچه آب کافی در مخزن سدها جمع نشود، تولید برق به اندازه کافی نخواهد بود. بررسی روند سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که ادامه کاهش بارندگی باران و افق قابل‌ملاحظه در سال آبی ۹۶-۹۷ سبب شده تا میزان توان تولید از این نیروگاه‌ها به‌شدت کاهش یابد و از ۹هزار و ۹۶مگاوات در سال ۹۶ به ۳هزار و۷۷۵ مگاوات در سال ۹۷ برسد.

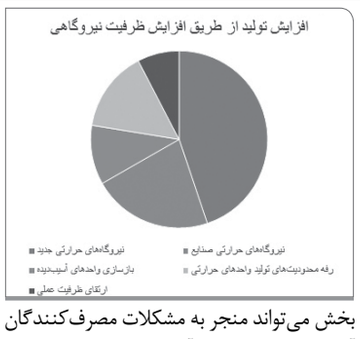

با بهبود بارش باران در سال ۹۷-۹۸ نیروگاه‌های برقابی موفق به تولید ۹۵۳۳ مگاوات برق شدند. نیروگاه اتمی بوشهر هم توان تولید ۱۰۲۰ مگاوات برق را دارد. در حال حاضر نیروگاه بوشهر تامین‌کننده بار پایه در میان نیروگاه‌های تولید برق است. این نیروگاه‌ها به‌طوردائمی با خروجی نامی، کار می‌کنند و تنها زمانی تولید آنها متوقف می‌شود که نیاز به تعمیر اساسی داشته باشند که برای نیروگاه‌های اتمی تعویض سوخت سالانه مطرح است. در صورت آمادگی نیروگاه بوشهر در زمان اوج مصرف برق، می‌توان امیدوار بود که ۹۰۰ مگاوات برق تولیدی این نیروگاه وارد شبکه توزیع شود. احداث واحدهای نیروگاهی جدید مانند واحد گاز و بخار از طریق سرمایه‌گذاری، دولتی یا خصوصی، در حال اجرا در کشور است. بنابر برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده در سال ۱۴۰۰ بنا بود، ظرف یک سال ۶هزار و۷۴۹ مگاوات برق به مدار تولید کشور آورده شود.

یک اقتصاددان در بررسی سیاست‌های پولی ایران:

سرنا را نباید از سر گشاد زد

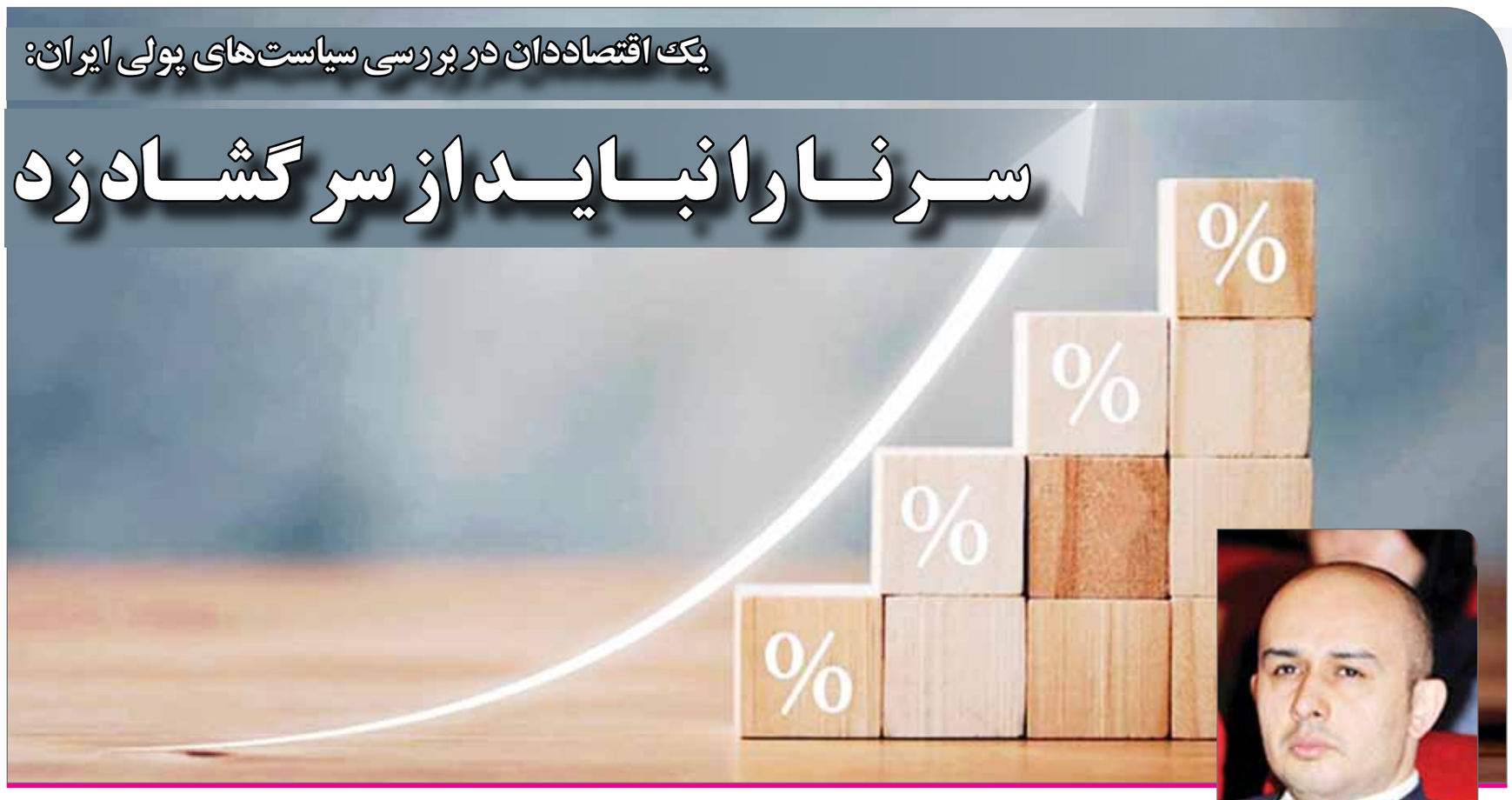

عضو انجمن اقتصاددانان ایران با اشاره به رتبه ۱۵۹ ایران در شاخص آزادی‌های اقتصادی می‌گوید: «ایران در مولفه «حجم یا ابعاد دولت» رتبه حدود ۶۰ دنیا را دارد و ایالات متحده دارای رتبه ۴۸ در این شاخص است. جالب اینکه حجم دولت فرانسه در حدود جمهوری اسلامی است. رتبه ایران در شاخص آزادی‌های اقتصادی به ۱۵۹ رسیده و ابعاد دولت آن ۶۰ جهان است. این مهم نشان می‌دهد دولت ایران برعکس تصورات، یک دولت بزرگ نیست.»

پیمان مولوی باوجود اینکه جزو اقتصاددانان طرفدار بازار و دست‌راستی محسوب می‌شود، معتقد است در شرایط فعلی مسئله اصلی حذف قیمت‌گذاری یا اعمال سیاست‌های انقباضی پولی نیست و در این باره تصریح می‌کند: «وضعیت اقتصادی به‌طور کلی لرزان و ناپایدار است. مدتی است نرخ دلار افزایش نیافته یا ادعا می‌کنند تورم بخش مسکن تا حدی کنترل شده است. با فرض صحت این گفته‌ها، همین امروز نیز می‌توانیم مشاهده کنیم که بازارها مترصد یک شوک منفی هستند تا دوباره جهش قیمتی همه جا را فرا بگیرد.»

آنچه در ادامه می‌خوانید متن کامل گفت‌وگوی صمت با این اقتصاددان است.

◉ این روزها بانک مرکزی و وزارت اقتصاد با اجرای سیاست‌های انقباضی، شیب رشد نقدینگی و متعاقب آن کاهش نرخ تورم هستند. شرایط امروز ایران باتوجه به رشد اقتصادی کمتر از ظرفیت و تورم بالا، چقدر بستر را برای اجرای این نوع سیاست‌های پولی فراهم آورده است؟

من اگر بنا بود به رئیس کل بانک مرکزی مشورت بدهم، نه‌تنها او را دعوت به اعمال سیاست‌های انقباضی پولی نمی‌کردم، حتی برعکس پیشنهاد می‌دادم با اجرای برخی اقدامات، تا حدودی سیاست پولی انبساطی را در پیش بگیرد. به‌زبان ساده‌تر، هرچند اجرای یک سیاست انقباضی در وضعیت تورمی می‌تواند جهش قیمت‌ها را تا حدودی کنترل کند، اما وقتی وضعیت پیچیده‌تر از این است، چنین سیاستی می‌تواند عواقبی به‌دنبال داشته باشد که دستاوردهای آن را کاملا بی‌اثر کنند.

◉ به‌طور مشخص شما چه نوع سیاست‌گذاری پولی را برای امروز مناسب می‌دانید؟

من فکر می‌کنم در بخش پولی، پیش از هر چیز باید نرخ بهره فعلی را کنار گذاشت و آن را به یک وضعیت نرمال و طبیعی برگرداند. اینکه نرخ بهره بانکی آنقدر کمتر از تورم باشد که سپرده‌گذاران بر اثر سپرده‌گذاری در بانک‌ها با کاهش قدرت واقعی دارایی‌های پولی خود مواجه شوند، به‌شدت زیان‌آور و خسارت‌بار است. سودی که امروز بانک‌ها به سپرده‌گذاران خود می‌پردازند، غیرمنطقی است و باید هر چه زودتر اصلاح شود.

◉ نرخ حقیقی بهره بانکی برای امروز ایران چقدر است؟

آمارهای رسمی چنان نیستند که بخواهم از آنها بهره بگیرم. در کل نرخ این شاخص یک فرمول کلی و پذیرفته‌شده دارد. نرخ بهره حقیقی بانکی باید آنقدر باشد که وقتی آن را از نرخ تورم کشور کم کنیم، عدد حاصل‌شده حدود صفر باشد، اما در کشور ما مدت‌هاست که نرخ بهره کمتر از نرخ تورم است و کسانی که تسهیلات دریافت و با آن اقدام به خرید برخی دارایی‌ها می‌کنند، برندگان و ذی‌نفعان اصلی هستند و مردم ایران بازندگان این رویه.

◉ اجرای سیاست انبساطی پولی، موجب افزایش هزینه‌های تولید نمی‌شود؟

من فکر می‌کنم این اقدام موجب می‌شود نظام تولید کشورمان به‌شکل اساسی و کارآمد اصلاح شود و این به سود اکثریت ۸۵ میلیون ایرانی است. امروز شرکت‌هایی هستند که باوجود این بهره ناچیز به بانک‌های کشور بدهی‌های هنگفت دارند. در شرایط امروز ایران می‌توان قاطع برخورد کرد و شرکت‌هایی را که توانایی حضور در بازار را ندارند، از گردونه رقابت حذف کرد. هنگامی که یک وضعیت نرمال حاکم باشد، نیازی به وجود شرکت‌هایی نیست که با این همه امکانات و تسهیلات ارزان، ناتوان از ادامه تولید هستند. ضمن اینکه مردم هم دیگر مجبور نمی‌شوند باتوجه به تورم فزاینده، از جیب خود هزینه تسهیلات ارزان‌نرخ این دست از بنگاه‌ها را بپردازند.

◉ بخش مهمی از دارایی شرکت‌ها به‌شکل دارایی مالی نیست (زمین یا واحد مسکونی و... است) و گاه گفته می‌شود به‌دلیل رکود در بخش‌های یادشده، این دارایی‌ها فریز شده‌اند. با این شرکت‌ها چه باید کرد؟

بدون هیچ تعارف و گذشتی باید آنها را مجبور کرد دارایی‌های خود را به هر شکلی بفروشند و بدهی خود به نظام پولی کشور را تسویه کنند. اقتصاد قواعد خاص خود را دارد و خرج‌های اضافی که در این بخش می‌شود، از جیب جامعه‌ای می‌رود که با فاصله معنادار هزینه از درآمد مواجه هستند.

◉ در این شرایط اعمال سیاست انبساطی پولی به کاهش تورم منجر نخواهد شد؟

در این صورت شاید تورم تا اندازه‌ای کاهش پیدا کند که خوب است. به هر روی کنترل تورم یعنی اینکه پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد را تسهیل کرده‌ایم. با این همه باید دقت کنیم در عمل پایه پولی رشد چشمگیری داشته و ضریب فزاینده پولی بوده که با کاهش نسبتا بزرگی در مقایسه با سال گذشته، موجب شده سیستم کندتر عمل کند و نقدینگی اثر سریع خود را در بازارها نشان ندهد. پایه پولی با نسبتی بیش از نقدینگی رشد کرده که نگران‌کننده است، اما در هر حال امروز این کاهش شیب رشد نقدینگی، اتفاق خیلی بزرگی نیست.

◉ واقعی کردن نرخ بهره بانکی تولید را دچار مشکل نمی‌کند؟

همان‌طور که گفتم افزایش نرخ بهره و واقعی کردن آن اقدامی ضروری است و شرکت‌ها و بنگاه‌هایی که توان ندارند فعالیت‌های خود را با نرخ بهره حقیقی تطبیق دهند، باید کنار گذاشته شوند.

◉ باوجود بحران‌های فعلی فکر نمی‌کنید تعطیلی بنگاه‌ها به بروز مشکلات بیشتر دامن بزند. برخی معتقدند اجرای راهکار شما عملی نیست؟

آنها که مدعی‌اند امروز نمی‌توانیم در نظام بانکی نرخ بهره واقعی را عملیاتی کنیم و بپردازیم و این ساختار موجب بروز بحران و فروپاشی اقتصادی می‌شود، درک درستی از مسائل ندارند و اگر بخواهم نیت‌خوانی کرده باشم، شاید بتوانم بگویم آنها از ذی‌نفعان وضع موجود هستند.

◉ با صفر شدن نرخ بهره حقیقی چه تحولی در اقتصاد رخ می‌دهد؟

من فکر می‌کنم این سیاست نسبتا انقباضی، می‌تواند حمایت از تولیدکننده واقعی را تقویت کند. اقتصاد ایران امروز در آستانه یک رکود جدی قرار دارد و نباید فراموش کنیم که رکود اقتصادی هم تبعات ویرانگری خواهد داشت. با صفر کردن نرخ بهره حقیقی، وضعیت مشابه دوره اول دولت تدبیر و امید می‌شود و تورم به احتمال زیاد با سرعتی مناسب کاهش خواهد یافت و پس از آن اقتصاد هم رشدی نسبی خواهد کرد.

با این همه در آن دوره هم مسئله برجام به فرجام نرسید که موجب شد عملکرد دوره دوم این دولت دگرگون شود، چراکه تحریم و متعاقب آن تورم و رکود به اقتصاد کشور برگشتند و دوباره زمینه خلاصی فنر تورمی که حسابی جمع شده بود، پدید آمد. من فکر می‌کنم تا فیصله پیدا نکردن مسئله تحریم، اقتصاد ایران قادر به رشد با ظرفیت واقعی خود نخواهد بود. پس باید به رفع تنش با غرب هم توجه کافی داشت.

◉ این راه‌حل تا کجا در حیطه وظایف بانک مرکزی است؟

بخشی از این مسائل در حیطه اختیار رئیس کل بانک مرکزی است و مباحثی که عمدتا به دیپلماسی مربوط می‌شود، در حیطه وظایف مسئولان دیگری است.

◉ آیا از نظر شما اقتصاد ایران از رکود خارج شده است؟

وضعیت اقتصادی به‌طور کلی متزلزل و ناپایدار است. مدتی است نرخ دلار گران‌تر نشده یا ادعا می‌کنند تورم بخش مسکن تا حدی کنترل شده است. با فرض صحت این گفته‌ها، همین امروز نیز می‌توانیم مشاهده کنیم که بازارها مترصد یک شوک منفی هستند تا دوباره جهش قیمتی همه جا را فرا بگیرد.

خروج از وضعیت بحرانی و رسیدن به پایداری بی‌تردید نیازمند رشد پایدار تولید و اقتصاد است. بدون رشد پایدار هیچ گشایشی ممکن نخواهد بود و اقتصادی که توان خلق ثروت خود را از دست بدهد، محکوم به نابودی می‌شود.

به‌قول معروف امسال بانک مرکزی موفق می‌شود با کاهش ضریب فزاینده تا حدی نرخ تورم را کاهش دهد. یا این روزها بخشی از منابع بلوکه‌شده آزاد شدند که در سایه این اقدامات، دولت می‌تواند بازار ارز را کنترل کند، اما نباید فراموش کنیم که با تورم ۵۰ درصدی امسال، سال آینده باید هر دلار را با قیمت ۷۵ هزار تومان معامله کرد.

پس مسئله پایداری رشد، به کنترل تورم هم مرتبط است. خروج از شرایط تحریمی جزو اتفاقاتی است که هم شوکی مثبت خواهد داشت و هم می‌تواند دست دولت را برای اجرای اصلاحات بازتر کند. بدون رفع تحریم‌ها، عضویت در پیمان‌هایی مانند شانگهای یا بریکس، باوجود هر دستاورد سیاسی، بهره اقتصادی چندانی برای ایران نخواهد داشت.

◉ این روزها تحت عنوان «آزادسازی قیمت‌ها» زمزمه افزایش نرخ بنزین یا ارز به گوش می‌رسد. شما گفتید هر شوک منفی می‌تواند بازارها را با جهش قیمتی مواجه کند. برای امروز ایران چنین سیاست‌هایی به ایجاد شوک‌های منفی منجر نمی‌شود؟

مشکل دلار و نرخ ارز، از مشکلات قدیمی اقتصاد ایران است و به یک مسئله حساس برای مردم تبدیل شده است. از گذشته‌های نسبتا دور در کشور نرخی تحت عنوان نرخ ارز مطرح بود که همیشه با نرخ بازار متفاوت بود و مابه‌التفاوت به‌وجود آمده میان این دو، همیشه به جیب عده خاصی رفته که گاه ثروت‌های افسانه‌ای هم به‌دست آورده‌اند.

در شرایط نرمال باید ارز یک نرخ داشته باشد، اما برای امروز من نمی‌توانم قاطعانه بگویم که باید ارز تک‌نرخی و ارز ترجیحی یکسره کنار گذاشته شود. امروز اقتصاد ایران در یک وضعیت عادی قرار ندارد و تحریم‌ها آن را در یک محاصره قرار داده و تضعیف کرده است. در این شرایط بحث‌های زیادی وجود دارد مبنی بر اینکه سپردن قیمت‌گذاری دلار به بازار می‌تواند مشکلاتی ایجاد کند.

◉ پس شما خواهان «حذف قیمت‌گذاری دستوری» نیستید؟

من در یک شرایط نرمال به اقتصاد آزاد و نقش تعیین‌کننده بازار باور دارم. با این همه باید حقایق را فارغ از هر دلبستگی ایدئولوژیک ببینیم و برای رفع آنها چاره‌جویی کنیم. من فکر می‌کنم مهم‌ترین مسئله امروز اقتصادمان، بهبود شاخص رتبه آزادی اقتصادی است. امروز کشور ما در شاخص یادشده در میان ۱۶۵ کشور، رتبه ۱۵۹ را به‌دست آورده است.

◉ منظورتان از رتبه آزادی اقتصادی، استمرار تعدیل ساختاری و ایجاد شوک‌های قیمتی نیست؟

به هیچ وجه چنین چیزی نیست و در این شاخص هم به ۵ مولفه مختلف پرداخته می‌شود. جالب اینکه از این ۵ مولفه، ایران در زمینه حجم دولت رتبه حدود ۶۰ را دارد و حجم دولت ایالات متحده ۴۸ و فرانسه در حدود جمهوری اسلامی است. همان‌طور که گفتم رتبه ایران در شاخص آزادی اقتصادی به ۱۵۹ رسیده و ابعاد دولت آن ۶۰ جهان است. این مهم نشان می‌دهد دولت ایران برعکس تصورات و حتی ادعای برخی از افراد، نه‌تنها دولت بزرگی نیست، بلکه می‌تواند بزرگ‌تر هم باشد.

پرواضح است که من نمی‌گویم همین دولت با همین مختصات باید نقش پررنگ‌تری پیدا کند، بلکه می‌خواهم بگویم یک دولت کارآمد ولو بزرگ‌تر از دولت فعلی، می‌تواند بسیاری از مشکلات را حل کند و حتی رتبه ایران در شاخص آزادی اقتصادی را هم تغییر دهد. متاسفانه دولت ایران در کارهایی مداخله می‌کند که نباید در آنها اعمال‌نظر کند و درباره مسائلی مانند آموزش عمومی که باید زمینه آن را برای همه فراهم آورد، به‌سرعت از مسئولیت‌هایش کاسته است. دولتی که از پس تامین مخارج خود برنمی‌آید و می‌خواهد با فروش اموال تحت عنوان «مولدسازی» بودجه جاری خود را تامین کند، حتما شایستگی کافی برای هدایت اقتصاد را هم ندارد.

مولفه دیگر شاخص آزادی اقتصادی، قوانین حقوقی و مالکیت بر دارایی‌ها است که در این مولفه ایران رتبه ۱۴۹ را دارد. در مولفه قدرت پول ایران به رتبه ۱۵۴ جهان رسیده و در موضوع تجارت خارجی نیز ۱۶۴ از ۱۶۵ کشور جهان هستیم. مشاهده اجمالی این ارقام نشان می‌دهد چه موانع خودساخته‌ای مقابل توسعه قرار گرفته و اجازه نمی‌دهد ما به اندازه‌ای که ظرفیت و توان داریم، اقتصاد خود را گسترش دهیم.

◉ در موضوع کسری بودجه باز هم بحثی راه افتاده که با دستکاری نرخ حامل‌های انرژی یا ظرفیت‌هایی مشابه، دولت درآمد بیشتری کسب کند و کسری بودجه کمتر شود. برخی اقتصاددانان دست‌راستی از این رویکرد به‌شدت دفاع می‌کنند. افزایش نرخ بنزین می‌تواند کسری بودجه را کاهش دهد یا خود به محرک تورم تبدیل می‌شود؟

بحث بر سر این موضوع مانند بحث بر سر این است که ابتدا مرغ بوده یا تخم‌مرغ. شاید به خود این پرسش نتوان پاسخ قطعی داد، اما قاطعانه می‌توانیم بگوییم تا تورم وجود دارد، کسری بودجه به‌وجود خواهد آمد و کسری بودجه همیشه بر شدت تورم خواهد افزود. میانگین نرخ تورم کشور در ۲ دهه گذشته به بیش از ۲۲ درصد رسیده و هر اقدامی که در این وضعیت پرنوسان انجام شود، بدون اصلاحات اساسی، موقتی است.

◉ تاکید یکسویه بر رفع کسری بودجه، چقدر از واقعیات اقتصاد را بیان می‌کند؟

کسری بودجه مشکل کوچکی نیست و رفع آن حتما مفید خواهد بود. با این وجود من معتقدم دوستانی که این روزها تمام تمرکزشان را بر «حل مشکل کسری بودجه» گذاشته‌اند، مغلطه می‌کنند و مشکلات واقعی را بیان نمی‌کنند. کسری بودجه رفع نمی‌شود؛ مگر اینکه عملکرد اقتصادی به‌کلی دگرگون شود.

درباره دولت هم یک تصویر اوتوپیایی داریم که جهانی خودتنظیم‌گر را تصویر می‌کند که می‌تواند تا اندازه‌ای خیالی باشد، اما به هر حال افراد براساس ثروتی که در آن نظام بازتولید می‌کنند، کسب سود می‌کنند. این مسئله را نمی‌توان دستمایه این قرار داد که در ایران هم باید بر کوچک و در نهایت از بین رفتن دولت پافشاری کرد. این نگاه ذهنی‌گرایانه است و در عمل پاسخگو نیست.

◉ در شرایط فعلی، افزایش نرخ بنزین از نظر شما توجیه دارد؟

دفاع از افزایش قیمت بنزین را هم من مغالطه ذی‌نفعان می‌دانم، وگرنه اگر می‌خواهند در ایران هم بنزین با نرخ فوب منطقه‌ای به فروش برود، باید حق انتخاب خرید خودرو امن، ارزان و به‌روز را به شهروندان بدهند. ۲ سال واردات خودرو را آزاد بگذارند و بعد نرخ بنزین را برمبنای فوب خلیج‌فارس تعیین کنند. سرنا را نباید از سر گشاد زد. اینکه عده‌ای با کلیدواژه «حذف قیمت‌گذاری» به مشکلات اقتصادی وارد می‌شوند و آن را بدترین بلاها می‌دانند نیز با منطق خوانایی ندارد و به‌نظر من قابل‌دفاع نیست.

نوبت اول
م‌الف ۳۴۶

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی ساختمانهای فاقد سند رسمی

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان بوشهر

برابر رای شماره ۱۴۰۲۶۰۳۲۴۰۰۲۰۰۱۱۵۵ مورخه ۱۴۰۲/۰۵/۲۳ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی برازجان صرفات مالکانه و بلامعارض متعلق به خانم راضیه بوستانی کللی فرزند اله‌کرم به شماره شناسنامه ۴۹۴ و شماره ملی ۳۵۲۰۴۵۸۰۶۳ صادره از دشتستان در ششدانگ یک‌باب ساختمان به مساحت ۳۰۶.۷۵ مترمربع قسمتی از پلاک ۳ فرعی از ۳۳۴۱ اصلی واقع در بخش سه بوشهر حوزه ثبت ملک برازجان شهر برازجان خریداری شده از آقای عباس رنجبر به ایشان واگذار گردیده است.

لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ اولین انتشار آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مرجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.

صدور سند مالکیت مانع مراجعه متضرر به مراجع ذیصلاح قانونی (دادگاه) نیست.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۶/۱۹ — تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳

حمیدرضا باقرپور، رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان دشتستان

نوبت اول
م‌الف ۳۵۰

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی ساختمانهای فاقد سند رسمی

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان بوشهر

برابر رای شماره ۱۴۰۲۶۰۳۲۴۰۰۲۰۰۱۰۷۹ مورخه ۱۴۰۲/۰۵/۱۴ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی برازجان صرفات مالکانه و بلامعارض متعلق به آقای حسین شنبدی فرزند شکراله به شماره شناسنامه ۱۳۵۰۰ و شماره ملی ۳۵۳۹۳۲۳۰۴۱ صادره از گناوه در ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۸۱۰۶۲.۱۴ مترمربع قسمتی از پلاک ۵۱۵۰ اصلی واقع در بخش سه بوشهر حوزه ثبت ملک برازجان اراضی روستای گزبلند خریداری شده از آقای محمد شنبهی مع‌الواسطه به ایشان واگذار گردیده است.

لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ اولین انتشار آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مرجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.

صدور سند مالکیت مانع مراجعه متضرر به مراجع ذیصلاح قانونی (دادگاه) نیست.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۶/۱۹ — تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳

حمیدرضا باقرپور، رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان دشتستان

ارتباط با جامعه جهانی، برگ برنده توسعه اقتصاد دیجیتال

این راه یکطرفه نیست

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

براساس مطالعات انجام‌شده در سال‌های گذشته، پیش‌بینی می‌شد که تا سال ۲۰۲۵، حدود ۲۴ درصد از سهم اقتصاد جهان به اقتصاد دیجیتال تعلق یابد، اما گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد که با همه‌گیری ویروس کرونا، رشد اقتصاد دیجیتال در جهان بیشتر از پیش‌بینی‌های گذشته افزایش یافته و این پیش‌بینی‌ها زودتر از قبل محقق شده است. بسیاری از کارشناسان معتقدند دیر یا زود فعالیت در اقتصاد دیجیتال در سرنوشت هر کشوری نوشته شده است و گریزی از آن نیست. بنابراین، در گام نخست باید دریابیم که در کجای این حوزه ایستاده‌ایم و سهم ایران از این افزایش به چه میزان است تا در زمینه اقتصاد دیجیتال دچار عقب‌ماندگی نشویم. به‌گفته مسئولان در وزارت ارتباطات، پیشبرد تحول دیجیتال، نیازمند تدوین یک برنامه جامع و یکپارچه است. در همین ارتباط، برنامه ملی توسعه هوش‌مصنوعی در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تدوین شده است. علاوه بر این، باید الزاماتی نظیر توسعه متوازن زیرساخت‌های ارتباطی نوین و کاهش شکاف دیجیتالی در جوامع هم موردتوجه قرار گیرد تا زمینه برای کاهش نابرابری و افزایش عدالت در ارائه خدمات مختلف با بهره‌گیری از ظرفیت فناوری اطلاعات فراهم شود. حال سوال این است که در تدوین این برنامه جامع، جایگاه ارتباط با سیستم فعال اقتصاد دیجیتال در جهان کجاست؟ آیا به‌تنهایی و در قالب یک جزیره می‌توان سخن از توسعه اقتصاد دیجیتال به‌میان آورد؟

صمت درصدد پاسخگویی به این پرسش‌ها به چالش‌های توسعه اقتصاد دیجیتال در ایران پرداخته است.

اجباری به نام اقتصاد دیجیتال

علیرضا چابکرو، محقق و استاد دانشگاه: امروزه سونامی اطلاعات در دنیای دیجیتال، هر کشوری را مجبور به فعالیت در این بستر کرده است؛ بنابراین دیر یا زود کشورها باید میان اقتصاد سنتی و دیجیتال، تعاملی منطقی برقرار کنند تا به حفاظت از بقای خود، در تبادلات و عرصه‌های اقتصادی بپردازند؛ بنابراین، میان این دو باید هم‌سازگاری دقیقی شکل بگیرد تا در نتیجه این هم‌سازگاری، جهان به‌سمت اقتصاد فول‌دیجیتالی شدن، میل پیدا کند؛ یعنی تمام تبادلات بر بستر سایبر انجام شود. اما باید بدانیم که این به‌معنای آن نیست که ارکان اقتصاد سنتی از بین برود یا روابط اقتصادی و دادوستدها منفعل شوند. در واقع، حرکت در مسیر اقتصاد دیجیتالی یعنی ایجاد یک همپوشانی که مولفه‌های فعال در هر دو نوع اقتصاد دیجیتالی و سنتی نقش مهمی دارند. تجربه این روند در اغلب کشورها اجتناب‌ناپذیر است.

ناگفته نماند که اقتصاد سایبری مقیاس وسیع‌تری نسبت به اقتصاد دیجیتال دارد و فرآیندهای دیجیتالی به‌عنوان یک تکنیک در اقتصاد سایبری شناخته می‌شود. گفتنی است، اقتصاد جوامع به‌آرامی در فضای سایبر هضم می‌شوند و این روند اجتناب‌ناپذیر است. در واقع، می‌توان گفت فعالیت در بستر اقتصاد دیجیتال در آینده‌ای نزدیک یک انتخاب نیست؛ بلکه اجبار است و در نهایت، از آن باید تبعیت کرد. در این مسیر، ایران یا هر کشور دیگری چند راهکار پیش‌رو دارد؛ نخست آنکه یا باید روش منفعلانه‌ای را در پیش گیرد و منتظر تصمیمات قدرت‌ها باشد یا باید نقش خودش را تعریف کند تا بتواند عملکرد موثری در اکوسیستم اقتصاد دیجیتال جهانی داشته باشد. اگر ایران نقش منفعلانه را در اقتصاد دیجیتال جهان برای خود برگزیند، سرورهای بزرگ فناوری اطلاعات که به‌عنوان غول‌های اقتصادی شناخته می‌شوند، کنترل‌کننده اصلی فعالیت‌های اقتصادی خواهند بود. آنها نقش اقتصادی ایران را تعیین می‌کنند و ایران ملزم به همان روندی خواهد شد که برایش در نظر می‌گیرند. اما اگر ایران خواهان عملکرد موثر است، باید پلتفرم خود را ایجاد کند که قدرت رقابت با پلتفرم‌های قوی دنیا را داشته باشد.

همچنین، نیازمند یک اقتصاد پویا است تا بتواند در مسیر دیجیتالی شدن در مقیاسی وسیع گام بردارد. در این شرایط می‌تواند یکی از تعیین‌کننده‌های اقتصاد سایبری جهان باشد.

رویایی که سال‌ها می‌بینیم

اما بیش از هر چیز باید دید نقش ایران در اقتصاد دیجیتالی کجاست؛ سازگاری میان اقتصاد سنتی و سایبری همان مرحله گذار اقتصاد کشور به‌سوی فضای سایبر در مقیاسی وسیع است. به‌منظور دستیابی به این سازگاری، ابتدا باید زیرساخت‌های اقتصاد دیجیتال در کشور فراهم شود. در واقع، باید به آن قدرت بخشید و بعد در مسیر سودآوری قرار داد. همچنین، مقدار زیادی از ظرفیت‌های مردمی و اقتصادی را متوجه این نوع از اقتصاد کنند که در این شرایط نیز اقتصاد کشور ارزش‌افزوده بالایی خواهد داشت که در نهایت منجر به افزایش قدرت آن می‌شود. حال سوال این است که آیا می‌توان به چنین آرمانی در اقتصاد کشور دست یافت؟ واقعیت این است که اگر خواهان این هستیم که جزئی از اقتصاد دیجیتال در جهان شویم، باید با آنها تعامل داشته باشیم. در واقع، اگر می‌خواهیم جزو جامعه جهانی شویم، باید نقش‌آفرین باشیم. اگر بتوانیم بخشی از پازل بزرگ سایبری و اقتصاد دنیا شویم، می‌توانیم حرفی برای گفتن در اقتصاد دیجیتال داشته باشیم.

نقش‌آفرینی در اقتصاد جامعه جهانی رویایی زیباست، اما شدنی نیست؛ چراکه جنگ اقتصادی نسبت به گذشته که بیشتر بر سر نفت بود، این روزها بر سر صفر و یک‌هایی است که در فضای سایبر تعیین‌کننده نفوذ قدرت‌ها هستند. یعنی قدرت‌ها از خواهران نفتی به خواهران اطلاعاتی آینده تبدیل شدند. بنابراین، مسیر آسانی برای کشورها در راستای قدرت‌نمایی اقتصادی وجود ندارد.

حال برای تعامل با جامعه جهانی، نخستین مولفه استقلال اقتصادی است که باید به سطحی قابل‌قبول برسد. در واقع، ابتدا باید اقتصاد سنتی را پویا و فعال کنیم تا در نهایت، به اقتصاد دیجیتال برسیم. برای مثال، در بحث انرژی نباید فقط متکی به نفت باشیم و می‌توانیم از دیگر داده‌های انرژی در کشور نظیر انرژی خورشیدی و بادی نیز استفاده کنیم. اینجاست که می‌توانیم صحبت از استقلال اقتصادی به میان آوریم یا اینکه نباید اصلی‌ترین درآمد کشور از راه خام‌فروشی باشد. بی‌شک سرمایه‌گذاری روی دانش‌افزایی یکی از راه‌های استقلال اقتصادی است که می‌توان مانور زیادی روی آن داد. در این شرایط، فضای سایبری مجبور است که این اقتصاد را در خود بگنجاند و با آن همسو شود، چراکه منبع ثروت به‌حساب می‌آییم. در این مرحله، لازم است ابزار دوم را استفاده کنیم. باید در این مرحله قدرت و ظرفیت خود را در فضای سایبری تعیین کنیم. در این شرایط است که کمپانی‌های بزرگ سایبری مجبور هستند که ظرفیت، توان و نقش‌آفرینی ایران را ببینند.

تنها سرعت اینترنت ملاک نیست

به‌اعتقادمن، در حال حاضر ۲ الی ۳ اشتباه استراتژیک در ورود به اقتصاد دیجیتال در کشور رخ داده است؛ نخست اینکه بسیاری از نخبگان فکر می‌کنند که داشتن سرعت انتقال یعنی ورود به دنیای سایبری. اما باید بدانند که این‌گونه نیست و باید دنیای سایبر را یک مجموعه منسجم منتظم ببینیم. برای مثال، وقتی نمی‌توانیم کارمندان ادارات را مجبور به استفاده از فضای سایبری در قالب درست و بهینه کنیم، چگونه می‌توانیم از سرعت بالای اینترنت نهایت استفاده را ببریم. به‌عبارت‌روشن‌تر، هر تولیداتی که از دانش‌بنیان‌ها روانه بازار می‌شود؛ باید دید در کجا می‌توانند مورداستفاده قرار بگیرند، در واقع باید مجموعه دولت و ادارات به فضای سایبری مرتبط شوند.

دوم اینکه تا در تراز اقتصادی مشخص قرار نگیریم، نمی‌توانیم وارد فضای سایبر و به مدد آن وارد جامعه جهانی شویم. بنابراین سرمایه‌گذاری روی برخی مولفه‌های اقتصاد که برای مردم تعریف نشده، روندی منطقی است. اقتصاد سایبری مانند یک چرخه است و باید تمام ارکان آن چرخه را در اختیار داشته باشیم.

> فعالیت در بستر اقتصاد دیجیتال در آینده‌ای نزدیک یک انتخاب نیست؛ بلکه اجبار است و در نهایت باید از آن تبعیت کرد

شمشیر دولبه شبکه جهانی

نیما امیرشکاری، مدیر گروه بانکداری الکترونیک پژوهشکده پولی و بانکی: اگر بخواهیم اقتصاد را برپایه فناوری اطلاعات در کشور توسعه دهیم، نیازمند یک‌سری الزامات اولیه از جمله پهنای باند، سرعت اینترنت، زیرساخت‌های مربوط به اینترنت اشیا و فناوری‌های بسیار پیشرفته هستیم. حال کشورهایی که می‌خواهند به‌نوعی تمامیت یک فناوری در خدمت حاکمیت باشد، بسان یک شمشیر دولبه عمل می‌کنند. یعنی اینکه هرکدام از این فناوری‌ها هم می‌تواند مفید واقع شود و مقاصد حاکمیت را پیش ببرد و از طرف دیگر هم، ممکن است برخی از خط قرمزهای حاکمیت را هم تحت‌تاثیر قرار دهد و آنها را نسبت به ورود تکنولوژی به بدنه حکومت نگران و هراسان کند. به‌همین‌دلیل، در این کشورها سرعت رشد کاربردهای فناوری اطلاعات کند است.

اقتصاد بیمار و دیجیتالی شدنش

تاکنون شاهد شعارسازی‌های زیادی در کشور بوده‌ایم؛ گواه دقیق این گزاره تاریخ است. بسیاری از مسئولان درباره توسعه اقتصاد دیجیتال از افعال معکوس استفاده و بیشتر شعارسازی می‌کنند، اما دقیقا خلاف آن عمل می‌کنند. بی‌شک دیجیتالی شدن اقتصاد کشور هم، از همان جنس شعارهایی است که در این برهه تاریخ کشور تکرار می‌شود. اما واقعیت امر آن است که بیشتر از این هدف دور می‌شویم تا اینکه به آن نزدیک شویم. در واقع، هم از واژه اقتصاد به‌معنای واقعی فاصله گرفته‌ایم و هم از فرآیندهای دیجیتالی فاصله زیادی داریم. بنابراین، چگونه می‌توان از اقتصاد دیجیتال حرفی به‌میان آورد! میزان تولید ناخالص ملی در سال‌های اخیر، خبر از اقتصادی بیمار می‌دهد؛ همچنین سرعت اینترنت و فیلترینگ‌های اخیر هم نشان از وضعیت اسفبار فرآیندهای دیجیتالی در کشور می‌دهند، بنابراین توسعه اقتصاد دیجیتالی چیزی جز شعار نیست.

نباید اقتصاد دیجیتال کشور را به پلتفرم‌های امریکایی تقلیل دهیم. تا زمانی که چنین دیدگاهی در نگرش مسئولان وجود داشته باشد، صحبت از اقتصاد دیجیتال راه به جایی نمی‌برد. با این اظهارات، به‌نظر می‌رسد برخی درکی از اقتصاد در دنیای مجازی و اقتصاد دیجیتالی ندارند، چراکه این اقتصاد مبتنی بر مقیاس است و هیچ‌گاه یک کشور با جمعیت چند ده میلیونی به‌تنهایی نمی‌تواند اقتصاد دیجیتالی را در بطن کسب‌وکارش توسعه دهد. یعنی بدون استفاده از امکانات جهانی و بدون ارتباط با کشورهای پیشرو در این زمینه، صحبت از اقتصاد دیجیتال بی‌معنی است. پلتفرم‌های اجتماعی که بستر و اساس کسب‌وکارهای مجازی هستند، در مقیاس چند صد میلیونی توجیه اقتصادی پیدا می‌کنند. اقتصاد دیجیتال در واقع به‌قدری اکوسیستم وسیعی دارد که یک کشور بدون ارتباطات و همسویی با جهان، نمی‌تواند به توسعه آن بپردازد. به‌همین‌دلیل است که هیچ‌یک از پلتفرم‌های داخلی از منظر سودآوری حائزاهمیت نیستند و آن میزان سودی که باید در چرخه اقتصادی آنها در جریان باشد، دیده نمی‌شود. بی‌شک افزایش کاربر در پلتفرم‌های داخلی، تنها و تنها حاصل فیلترینگ گسترده در کشور است و اگر پلتفرم‌هایی نظیر تلگرام، واتس‌اپ و اینستاگرام فیلتر نمی‌شدند، پلتفرم‌های داخلی این میزان کاربر را هم نداشتند.

توان فنی تولید آزمایشگاهی یک پلتفرم با زیرساخت قوی را که بتواند پوشش‌دهی بالایی داشته باشد، داریم، اما توان فنی تولید انبوه را نداریم. این ۲ مولفه فرق زیادی با یکدیگر دارند؛ در دانشگاه‌های کشور افراد نخبه داریم و می‌توانند فناوری‌های روز را پیاده‌سازی کنند، اما وقتی صحبت از تولید انبوه و توان صنعتی می‌شود، نخستین مولفه مهم، مدیریت و بعد اقتصاد پویا است که در هر دو ضعف جدی در کشور مشاهده می‌شود.

> بسیاری از مسئولان درباره توسعه اقتصاد دیجیتال از افعال معکوس استفاده و بیشتر شعارسازی می‌کنند، اما عمل آنها دقیقا خلاف آن است

سخن پایانی

افزایش سهم اقتصاد دیجیتال در تولید ناخالص ملی هدفی است که تمام کشورها به‌دنبال آن هستند.

تلاش‌های انجام‌گرفته برای رشد اقتصاد دیجیتال باعث شده تا حوزه‌های مختلف اقتصادی، که برپایه فناوری بنا شده است، پیشرفت قابل‌توجهی داشته باشند. تبلیغات دیجیتال یکی از همین حوزه‌ها است که طبق گزارش اقتصاد دیجیتال آنکتاد در سال ۲۰۱۰، از کل درآمد تبلیغاتی در جهان، تنها ۱۵ درصد سهم داشت؛ اما در سال ۲۰۱۷، مبلغ تبلیغات اینترنتی در دنیا به ۲۰۰ میلیارد دلار و سهم این شیوه از تبلیغات از کل تبلیغات جهانی به ۳۸ درصد رسید و بدین‌ترتیب، با پیشی گرفتن از تبلیغات تلویزیونی، بیشترین سهم از درآمدهای تبلیغاتی را از آن خود کرد. باتوجه به اینکه ایران نیز برنامه توسعه و گسترش اقتصاد دیجیتال را در نظر دارد، اقدامات جدی در این حوزه ضروری به‌نظر می‌رسد.

یادداشت

جهان در آستانه تهدیدهای سایبری

سجاد عابدی
کارشناس امنیت سایبری

امروزه جنگ به‌شکل قدیم خود منحصر نمی‌شود، بلکه به‌علت پیشرفت خارق‌العاده در علوم رایانه‌ای، نوع جدیدی از مخاصمات تحت‌عنوان جنگ سایبری شکل گرفته؛ بر این اساس، در تعریف جنگ اطلاعاتی یا سایبری باید گفت که این نوع از جنگ به‌معنای انجام عملیات نظامی مطابق با اصول مربوط به اطلاعات است. به‌عبارت‌دیگر، جنگ سایبری به‌نوعی از نبرد گفته می‌شود که طرفین جنگ در آن از رایانه و شبکه‌های رایانه‌ای (به‌ویژه شبکه اینترنت) به‌عنوان ابزار استفاده می‌کنند و نبرد را در فضای مجازی انجام می‌دهند؛ بنابراین، در جنگ سایبری تلاش می‌شود تا همه‌چیز را درباره دشمن بدانیم و در عین حال، نگذاریم او هیچ‌چیزی درباره ما بداند.

هدف اصلی در جنگ سایبری این است که اگر موازنه توان رزمی وجود نداشته باشد، بر هم زدن موازنه اطلاعات و دانش، به‌نفع نیروهای خودی است. پس در جنگ سایبری ممکن است بتوان با بهره‌گیری از دانش برتر، ضعف سرمایه و نفرات کمتر را جبران کرد.

نبرد سایبری به‌نوعی خود ابداع‌کننده گونه‌ای جدید از سلاح‌های مدرن است که به‌شدت می‌تواند تغییرات بنیادین در عرصه نبردهای مدرن ایجاد کند. رایانه‌ها امروزه تا جایی پیش رفته‌اند که در آن نیروهای نظامی توانایی وارد کردن جراحت، کشتن و ایجاد خسارت‌های فیزیکی از طریق فضای مجازی را دارند. دامنه نبرد سایبری می‌تواند از فعالیت‌های شبکه‌ای بی‌ضرر تا حملات شدید به ساختارهای زیربنایی در سطح ملی در نوسان باشد. به‌همین‌دلیل، ابهاماتی در رابطه با مشروعیت جنگ‌های سایبری در حقوق حاکم بر فضای بین‌الملل وجود دارد.

در جنگ سایبری تلاش برای نفوذ به شبکه‌ها، به‌منظور سرقت یا خرابکاری اطلاعات و فلج کردن سیستم‌های نظامی و دولتی از طریق فناوری‌های پیشرفته را می‌توان به‌عنوان سلاح‌های سایبری نام برد که در حال حاضر این نوع از جنگ‌ها، از حیث همین سلاح، جهان را در آستانه تهدید و نگرانی قرار داده است. به‌عبارت‌دیگر، عملیات سایبری می‌تواند نگرانی‌های بشردوستانه را افزایش دهد، به‌ویژه هنگامی که اثرات آن محدود به داده‌ها و اطلاعات یک سیستم موردهدف نیست و شمار زیادی از مردم یک یا چند کشور را در بر می‌گیرد. به‌نظر می‌رسد که این امکان وجود دارد که بتوان از طریق فضای سایبری و بکارگیری همین روش‌ها به‌عنوان سلاحی سایبری، در سیستم‌های کنترل فرودگاه، سیستم‌های حمل‌ونقل، سدهای برقابی یا دستگاه‌های نیروگاه‌های هسته‌ای اختلال ایجاد کرد که متاسفانه قربانی اصلی چنین عملیات‌هایی؛ معمولا غیرنظامیان و مردم عادی هستند.

پیش‌نیاز اعمال حقوق جنگ‌های مسلحانه، وقوع این نوع از جنگ‌ها است؛ یعنی در شرایط جنگ مسلحانه است که می‌توان پیگیر حقوق جنگ شد، اما باوجود اهمیت فراوان جنگ‌های سایبری، تاکنون هیچ‌یک از دولت‌ها گزارشی از وقوع چنین جنگ‌هایی نداده‌اند. هنگام مواجهه با جنگ‌های سایبری، ۲ دسته از حقوق به‌شدت اهمیت پیدا می‌کنند؛ یکی حقوق توسل به زور و دیگری حقوق بشردوستانه بین‌المللی.

توسل به زور در منشور ملل متحد، به‌طورکلی ممنوع است. همچنین، قاعده منع توسل به زور در این منشور هرگونه اقدام زورمدارانه در روابط بین‌المللی نظیر جنگ، تهدید به جنگ، اقدامات مقابله به مثل مسلحانه، محاصره دریایی یا هر شکل دیگر استفاده از تسلیحات را در بر می‌گیرد. هرچند تمامی اعضای ملل متحد؛ چه اعضای بزرگ و قدرتمند و چه اعضای کوچک و ضعیف با یکدیگر برابرند و در روابط خویش باید از تهدید یا توسل به زور دوری کنند؛ اما در فضای سایبری، وضع متفاوت‌تر از جنگ مسلحانه است. در واقع، به‌علت غیرواقعی و غیرملموس بودن قلمرو جنگ سایبری، محدوده حاکمیت دولت‌ها قابل‌تشخیص نیست. همچنین، مواردی از قبیل حراست از قلمرو و تجاوز به آن از منظر نقض حاکمیت ارضی دولت‌ها هم تقریبا غیرقابل‌تشخیص و شناسایی است. در واقع، انطباق حملات سایبری با تعریف مرسوم قبلی از تجاوز و فراتر از آن تعیین دولت یا نهاد متجاوز به‌شدت ابهام‌برانگیز است. به‌عبارت‌دیگر، در حوزه نبرد سایبری، برقراری ارتباط میان حمله با یک منبع خاص و تشخیص قصد طرف از این حمله اهمیت بسیار زیادی دارد و با در نظر گرفتن امکاناتی که فضای مجازی برای اقدام به حمله از راه دور و ناشناس ماندن فراهم می‌کند، طبیعی است که عاملان حملات سایبری علاقه به ناشناس ماندن داشته باشند.

مطابق با حقوق بین‌الملل، یک دولت باید میان حمله و منبع آن ارتباط برقرار کند؛ زیرا قوانینی که بر پاسخ مشروع به یک تهاجم تصریح می‌کنند (پاسخ به تهاجم را مجاز می‌شمارند)، براساس دولتی بودن یا نبودن منشأ تهاجم متفاوت است؛ یعنی اگر مهاجم شخص باشد و از سوی دولتی حمله انجام نگرفته باشد، دفاع مشروع باطل است. بنابراین اشکالی که اینجا وجود دارد، این است که موارد یادشده تنها ناظر به دولت‌ها است، پس برای منشأ غیردولتی نمی‌توان از این موارد بهره جست؛ بنابراین واقعیت این است که قوانین مربوط به حملات سایبری درباره دولت‌ها قابل‌اعمال و استناد است، نه درباره اشخاص. در صورتی که اقداماتی که در مقابله با این حملات انجام می‌گیرد، اگر در چارچوب موازین دفاع مشروع نباشد، خود نوعی نقض حقوق بین‌الملل به‌شمار می‌رود. از طرفی هم، دفاع مشروع زمانی قانونی است که اقدامات در راستای دفاع از حملات دولت متجاوز انجام گرفته و حملات به‌طورقطعی به آن منتسب باشد، نه به اشخاص خصوصی یا هر نهاد دیگر که دست به حملات سایبری زده‌اند.

به هر روی؛ حملات سایبری اگر مصداقی از تجاوز یا توسل به زور محسوب نشوند، می‌توانند به‌عنوان مداخله در امور داخلی دولت، یک تخلف بین‌المللی تلقی شوند. در صورت انتساب این اقدامات به یک دولت خاص، طرح مسئولیت بین‌المللی دولت امکان‌پذیر خواهد بود. پس در این صورت، امکان جبران خسارت به روش‌های مختلف اعم از توقف عمل متخلفانه، پرداخت غرامت و جلب‌رضایت وجود خواهد داشت.

سرمقاله

تغییر؛ از بانکداری سنتی تا نئوبانک

فرشته ضرابیه
معاون بانک سامان

همـــه ما به‌خوبی می‌دانیم دنیا در حال تغییر اســـت و تغییر همیشه شرایط بهتر را برای جامعه به همراه داشته است.

بارها درباره تغییر در معنای سرمایه و دیدگاه جدید آن صحبت کردیم، اما برای موفق شدن در این دنیای جدید، باید ما نیز در بسیاری از موضوعات زندگی خود یک روش جدیـــد به‌کار گیریم و تغییـــری در آن ایجاد کنیم. یکی از این تغییرات که به‌خوبی در حال لمس آن هســـتیم و باعث موفقیت بانک‌ها در عرصه بانکداری می‌شود، تغییر نگاه و روش از بانکداری سنتی به سمت نئوبانک است.

نئوبانک (Neobank)، نوعی بانک دیجیتالی اســـت که توسط استارت‌آپ‌های فعال در حوزه تکنولوژی‌های مالی راه‌اندازی می‌شود، هیچ شعبه فیزیکی ندارد، کاملا آنلاین بوده و تنها راه ارتباطی با آن گوشی شما است. از سال ۲۰۱۵ برای نخستین بار در انگلیس نئوبانک‌ها پا به عرصه گذاشتند. اصطلاح نئوبانک تقریبا از سال ۲۰۱۶ و با مجوز گرفتن استارلینگ در انگلستان، به‌طور جدی بر سر زبان‌ها افتاد. در ایران نیز با تصویب آیین‌نامه تأسیس و فعالیت بانک‌های مجازی در سال ۱۳۹۰، بستر فعالیت نئوبانک‌ها در کشور فراهم شد.

بـــرای رفتن به این ســـمت از موفقیـــت، باید فرهنگ، نگرش، سبک زندگی روزمره، سیستم سنتی اداری، ابزار کار و خیلی از باورهای حتی شخصی و بسیاری از اصولی که به‌صورت منطقی قبول کرده بودیم را تغییر دهیم.

باید از جای امنی که در آن نشســـته بودیم بلند شویم و حرکتی نو و تازه را آغاز کنیم.

اما آیا رســـیدن بـــه موفقیت در این زمانه به‌ســـادگی انجام‌پذیر است؟

پاســـخ ســـوال روشن اســـت؛ خیر، هیچ چیز در جهان به‌ســـادگی به‌دست نیامده اســـت. برای هر موفقیتی در طول تاریخ، انسان‌های بسیار تلاش کرده و می‌کنند.

موفق شـــدن شـــجاعت می‌خواهد. جرات و جســـارت می‌خواهد، دانش می‌خواهد، فرهنگ و شعور می‌خواهد، ابـــزار کار می‌خواهد، یار و همکار می‌خواهد، مدیر راه‌بلد می‌خواهد. برای موفق شـــدن باید بـــه دل توفان زد و از توفان گذشت. باید کشتی موفقیت را با همکاری ملوانانی شـــجاع و ناخدای ماهر به ســـلامت از توفان عبور داد و مسیر دستیابی به پیروزی را پیدا کرد. گاهی باید خودت توفانی شـــوی و راه‌هایی را بروی که تا به حال نرفته‌ای و در عـــوض مزه موفقیت‌هـــای بعدی و پیدا کردن راه‌های جدید راحس کنی و لذتش را ببری.

در حالی که موفق نشـــدن بســـیار ســـاده اســـت. اگر نمی‌خواهی در توفان باشی یا توفان ایجاد کنی، می‌توانی زندگی روزمره‌ات را داشته باشی و مثل بسیاری از افراد و سازمان‌ها، درگیر روزمرگی با همان روال گذشته بمانی و به همان شکل ادامه بدهی و ریسک تغییر را هم نپذیری.

اما اگر می‌خواهی موفقیت‌های بیشتری را در زندگی‌ات و در آینده تجربه کنی، باید از نقطه آرامشت بلند شوی و حرکت کردن را آغاز کنی.

اگر بخواهی که تغییر در زندگی را شروع کنی، باید از ابتدایی‌ترین کارهای روزمره آغاز کنی.

ایـــن تغییر شـــجاعت می‌خواهد. شـــجاعت به‌معنای نترسیدن نیست، بلکه به‌معنای در دل ترس رفتن است، با ایمان حرکت کردن اســـت، مســـیر را درســـت ارزیابی کردن اســـت؛ بنابراین برای موفق شدن باید شجاع بود و با ترس مواجه و از نقطه امن بلند شد و جسارت را پیشه کرد تا بتوان موفقیت را در آغوش گرفت.

کار کردن، تلاش کردن، نوآوری، ســـربالایی را رفتن، کوه را پیمودن، کارهایی بسیار سخت است، اما رسیدن بـــه قله و پرچم پیروزی را در آنجا نشـــاندن، ارزش همه این ســـختی‌ها را داشته و دارد. لذتی که هر صعودکننده به قله‌های صعب‌العبور داشـــته را فقط کسانی می‌فهمند که برای رسیدن به موفقیت در هر رشته و هر موضوعی تلاش کرده باشند.

تلاش و کوشش، واژه‌هایی هستند که با تغییر و موفقیت عجین شـــده‌اند و کنار همه نام‌های بزرگ از مخترعان تا مکتشـــفان، از جنگاوران تا صلح‌آوران، از دانشـــمندان تا اندیشمندان در همه تاریخ تکرار شده است.

ما هم اگر بخواهیم، می‌توانیم هر کار ســـختی را انجام دهیم. تاریخ پر از نمونه‌های انسان‌ها و حتی سازمان‌هایی است که با تلاش و ایستادگی و تکرار و تغییر، به موفقیت رســـیده‌اند؛ انسان‌ها و سازمان‌هایی که در مسیر حرکت بارها و بارها زمین خورده‌اند، اما بلند شـــده و به مســـیر خویش ادامه داده‌اند و شاهد موفقیت بوده‌اند.

بانک‌هـــای خصوصی هم از روز آغازیـــن تولد خود در ۲۰، ۳۰ سال گذشته برای تغییر در نگاه سنتی بانکداری متولد شـــدند و در همه این ســـال‌ها تلاش کردند با همه کمبودها و تحریم‌ها و مشکلات اقتصادی و بانکی، با هر تغییری در جهان هماهنگ باشند و نگاه به آینده بهتر و روشن‌تری داشته باشند.

امیدواریم با برداشـــته شـــدن تحریم‌ها، نیروی انسانی بانک‌هـــا بتوانند خودشـــان را بـــرای جهش‌های بهتر در سیستم بانکداری آماده و مجهز کنند.

سیســـتم نئوبانک یا بانکداری نویـــن، تحول تازه‌ای را در همـــه بخش‌هـــای بانکی، ریالـــی و ارزی پدید خواهد آورد و رابطـــه بانـــک و مشـــتری را وارد مرحله جدیدی خواهد کرد. در این شرایط تکنولوژی، به‌ویژه اینترنت در خدمت مشتریان و کارکنان بانک‌ها برای تسهیل بیشتر خواهد بود. اطمینان دارم که ســـال‌های آینده، سال‌های بهتری برای ســـامان دادن سیســـتم بانکی و همه مردم ایران خواهد بود و از هم‌اکنون باید آمادگی خود را برای تغییر و رشد بیشتر فریاد بزنیم.

بررسی صمت از تاثیر عدم پیوستن به FATF بر تجارت جهانی ایران

خطر حذف در کمین است

سیرآنوش موسوی
editor@smtnews.ir

پیوســـتن ایـــران بـــه پیمان‌هـــای قدرتمند جهانـــی مانند بریکس یا ســـازمان همکاری شـــانگهای در شرایط تحریم، می‌تواند در زمره خبرهای خوب جای بگیرد. بعد از رسمیت یافتن عضویت ایران در بریکس بسیاری از فعالان اقتصادی از این موضوع استقبال کردند، چراکه این پیمان‌ها علاوه بر پیامدهای سیاسی می‌تواند زمینه‌های توسعه همکاری‌های اقتصادی را به‌وجود بیاورد. اما پرســـش اساسی و قابل‌طرح در این میان این اســـت که آیا باوجود تحریم‌ها و نپیوســـتن ایـــران بـــه FATF، الحاق بـــه این‌گونه پیمان‌هـــا، می‌تواند دســـتاوردهایی چـــون رونق کســـب‌وکار و رشـــد اقتصادی داشـــته باشد؟ یا تنها وجه سیاسی پیوستن به این دست از پیمان‌ها موردنظر سیاستمداران کشور است؟

FATF چیســـت و چـــرا باید عضویت در این ســـازمان را جدی بگیریـــم؟ FATF یک ســـازمان فرادولتی اســـت که سیاست‌ها و استانداردهای مبارزه با جرایم مالی را طراحی و ترویج می‌کند. این سازمان فاکتورهایی چون استانداردها، پولشویی، تامین مالی تروریسم و سایر تهدیدهای مربوط به سیستم مالی بین‌المللی را مورد رصد و پایش قرار می‌دهد.

قرار گرفتن کشـــوری در لیســـت خاکســـتری و ســـیاه این ســـازمان، شـــانس ادغام در نظام بانکی جهانی را به حداقل می‌رساند. در این میان برخی بر این باورند که بریکس ممکن است نظام پرداخت خاص خود را به‌وجود آورد و حل نشدن برجام و عدم عضویت در FATF اختلالی در فرآیند تجارت ما ایجاد نخواهد کرد و در مقابل برخی تحلیلگران اقتصادی بر این باورند که اگر مشـــکل FATF حل نشود، ایران حتی نمی‌توانـــد با اعضای بریکس هم همکاری اقتصادی داشـــته باشد و تجارت همچنان اماواگرهایی را پیش روی خود دارد.

اولویت امضای برجام است

مهراد عباد، عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران در گفت‌وگو با صمت وزن سیاســـی عضویت ایران در موافقتنامه‌های بین‌المللی را زیاد دانســـت و افزود: به‌نظر می‌رســـد وجه سیاســـی عضویت ایران در بریکس و شانگهای بیشتر از وجه اقتصادی آنها باشد.

وی بـــا تاکیـــد بر لـــزوم احیای برجام و پیوســـتن ایران به ســـازمان FATF، خاطرنشـــان کرد: در حال حاضر بسیاری از کشورهای عضو این پیمان‌ها به‌واســـطه تحریم‌ها و ترســـی که از جریمه‌های احتمالی امریکا دارند، به‌ویژه در زمینه نقل و انتقال پول با ایران کار نمی‌کنند. به‌نظر می‌رسد در آینده نیز نتوانیم با کشورهای عضو بریکس معامله‌ای داشته باشـــیم؛ مگر اینکه مشکلات پیوســـتن به FATF حل شود و رابطه ما با کشـــورهایی کـــه به‌صورت بالقوه بـــرای واردات یا صادرات مناسب هستند، به حالت عادی بازگردد.

به‌گفتـــه عباد کاهش مبـــادلات تجـــاری بین‌المللـــی و تحریم‌های اقتصادی ازســـوی صندوق بین‌المللـــی پول و بانک جهانـــی، از دیگر پیامدهای قرار گرفتن در لیست سیاه و خاکستری FATF است.

این فعال اقتصادی ادامه داد: مشـــکلات در مبادلات مالی بین‌المللی با عدم عضویـــت ایران در FATF، همچنان پابرجاســـت و بانک‌های بین‌المللـــی به‌دلیل ترس از جریمه یا ریزش ارزش ســـهام خود حاضر نیستند با ما تعامل داشته باشند.

به‌گفته عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران اگر ایران نتواند به جامعه جهانی بپیوندد، پیمان‌های منطقه‌ای هم کمک حال ما نخواهد بـــود. در مبادلات جهانی بحث FATF اهمیت دارد و ســـالیان ســـال اســـت که بخش خصوصی توان باز کردن یک ال‌سی را ندارد؛ پس در گام نخســـت باید موضوع پیوستن به FATF و برجام حل شود تا در گام‌های بعـــدی بتوانیم به الحاق ایران بـــه پیمان‌های مهم منطقه‌ای بپردازیم. وی در پاسخ به این پرسش که اعضای بریکس تاسیس بانک را جـــزو برنامه‌های خـــود قرار داده‌اند؛ به‌نظر شـــما این بانک می‌تواند تبعات تحریم و نپیوستن ایران به FATF را به حداقل برساند؟ گفت: حضور در FATF از قوانین پایه برای نقل و انتقال ارز اســـت، چراکه شـــفافیت پول از این طریق مشخص می‌شود. ممکن است کشورهایی مانند روســـیه که شـــرایط خاصی دارد، بدون FATF برخی معاملات تجاری را با ما انجام دهد، اما بعید اســـت که چین هم تمایل داشـــته باشد که خارج از قواعد بین‌المللی با ایران وارد معامله تجاری شود.

این فعال اقتصادی عدد مـــراودات تجاری ایران و چین را قابل‌توجه ندانســـت و افزود: اصلی‌ترین پرســـش در این میان این اســـت که آیا کشورهای عضو بریکس یا شـــانگهای فارغ از نگرانی بابت جریمه‌های سنگین همکاری اقتصادی با ایران، حاضر به تعامل همه‌جانبه با کشور ما هســـتند؟ پاسخ به این پرسش دشـــوار است. حجم مبادلات سالانه چین با کشـــورهای عضو بریکس حدود ۵۴۰ میلیارد دلار اســـت؛ در حالی که حجم مبادلاتش با امریکا به‌تنهایی ۷۵۰ میلیارد دلار اســـت. این آمار به‌خوبی نشـــان می‌دهد چینی‌ها به‌سادگی حاضر به از دست دادن بازار امریکا نیستند.

بنـــا بر اظهارات عباد حذف یا حفظ بازار ایران برای چین در اولویت نیســـت؛ در حال حاضر مـــا نیازمند چین و برای ایجاد گشـــایش‌های اقتصادی نیازمند پیوستن به جامعه جهانی هستیم.

بانک‌های منطقه‌ای تسهیل‌کننده روند تجاری

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران با تاکید بر اینکه تاسیس بانک‌های منطقه‌ای تســـهیل‌کننده مشـــارکت تجاری دولت‌ها اســـت، اضافه کرد: بخش خصوصی نمی‌تواند در شرایط تحریم مبادلات پولی و مالی خود را پیش ببرد و به‌نظر می‌رسد افتتاح بانک برای آن بخش از فعالان اقتصادی که وابستگی دولتی دارند، جذاب باشد.

این فعال اقتصادی ادامه داد: راه‌اندازی بانک‌های منطقه‌ای اگر منجر به جابه‌جایی پول در منطقه شود، اقدام خوبی است؛ در غیر این صورت کارویژه خود را از دســـت خواهد داد. هم‌اکنـــون در امارات بانک ملی ایران فعال اســـت، اما در عمل کار چندانی نمی‌کند. در سال‌های اخیر یک لاین بانکی برای مراودات پولی و مالی با کشورهای اروپایی افتتاح شـــد، اما در عمل اتفاق خاصی رخ نداد. همچنین ســـال گذشته حرف از تاســـیس بانک روسی در ایران و روســـیه بود اما تا امروز گزارشی از موفقیت و عدم موفیت آن رسانه‌ای نشده است.

عباد تجارت با ارز محلی را مشـــروط به پیوســـتن ایران به FATF دانســـت و افزود: شرایط ایران از نظر روابط بین‌الملل و تجارت جهانی نامطلوب اســـت و هر روزنه کوچک برای گذر این شـــرایط به ما کمک خواهد کرد. در سال‌های اخیر برنامه تجارت با ارزهای محلی با روسیه در دســـتور کار قرار گرفت، اما به‌نظر می‌رسد فعالان اقتصادی به‌دلیل افـــت ارزش روبل چندان تمایل ندارند که بـــا این ارز مراودات تجاری خود را دنبال کنند.

تاکید بریکس بر احیای برجام

وی با اشـــاره به تاکید بریکس بر مســـئله بازگشـــت ایران به برجام، خاطرنشـــان کرد: یکـــی از بندهای موافقتنامه الحـــاق ایران به بریکس، مسئله بازگشت ایران به برجام است. در روزهـــای اخیر خبرهـــای خوبی درباره توافق برجام به گوش می‌رسد و امیدواریم هرچه سریع‌تر این اتفاق رخ بدهد. هر قدر امضای برجام طول بکشد، به ضرر اقتصاد کشور تمام خواهد شد.

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران ادامه داد: کشورها حافظ منافع اقتصادی خود هســـتند؛ از این رو با کشورهایی متحد می‌شوند که این منافع را تامین کند. در ســـال‌های اخیر تعداد کشورهای هدف صادراتی و وارداتی ایران به‌واســـطه تحریم‌ها تقلیل پیدا کرد و تجارت ما محدود به امارات، عراق، روسیه، سوریه و چین شد. ما باید به‌دنبال تصاحب بازار جدید باشـــیم و به‌نظر می‌رسد بازار کشورهای افریقایی برای ورود ایرانیان مناسب باشد. اگر بتوانیم حتی یک کشور را به دایره تجاری خود اضافه کنیم، به ما کمک خواهد کرد.

این فعال اقتصادی با اشـــاره به افزایش هزینه حمل‌ونقل در تجارت بین‌المللی، تصریح کرد: بیشـــتر تمرکز تجاری کشـــورها بر کشورهای همســـایه قرار گرفته و دیگر واردات یک کالا از شـــرق چین برای یک کشـــور امریکای جنوبی توجیه اقتصادی ندارد؛ از این رو ارتباطات بین کشورهای همسایه توسعه پیدا کرده است. مراودات تجاری ما با عراق سنتی است و در سال‌های تحریم بازار کشورهای همسایه به ما کمک قابل‌توجهی کرد؛ هرچند با یک‌ســـوم همسایگان خود مراودات تجاری داریم.

عباد با اشاره به دستاوردهای مثبت سیاسی عضویت ایران در بریکس، گفت: به‌نظر بنده چیستی و چگونگی دستاورد اقتصادی حاصل از این قراردادها، همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. مهم است که در کنار مزایای سیاســـی ناشی از پیوستن کشورمان به این معاهدات، گشایش اقتصادی در روابط بین‌الملل و رونق تجارت فرامرزی نیز رقم بخورد.

وی در پایان تصریح کرد: پیوستن ایران به پیمان‌های پولی منطقه‌ای در کوتاه‌مـــدت اتفاق خاصـــی را رقم نخواهد زد و تـــا این پیمان‌ها به قراردادهای تجاری برسد زمان‌بر است. در بلندمدت نیز اگر می‌خواهیم از ثمـــره این پیمان‌ها بهـــره بگیریم باید بحث برجام و FATF را حل کنیم؛ در غیر این صورت اتفاق بزرگی رخ نخواهد داد.

> در مبادلات جهانی بحث FATF اهمیت دارد و سالیان سال است که بخش خصوصی توان باز کردن یک ال‌سی را ندارد

گشایش‌های اقتصادی با رفع تنش سیاسی

الله‌وردی رجایـــی سلماســـی، کارشـــناس اقتصـــاد در گفت‌وگـــو با صمت، گفـــت: عضویت در بریکس علاوه بر دســـتاوردهای سیاســـی، از نظـــر اقتصادی نیز برای ایران حائزاهمیت اســـت، اما نتیجه گرفتن از پیمان‌هـــای منطقـــه‌ای بـــه زمان نیـــاز دارد. در حـــال حاضر حجم قابل‌توجهی از تجارت جهانی با دلار انجام می‌شـــود و تلاش‌های ایران برای حذف دلار در مراودات مالی نیازمند تنظیم‌گری دارد.

وی ادامه داد: در چارچوب روابط حسنه با دنیا می‌توان گشایش‌های اقتصادی را متصور شـــد. به‌نظر می‌رســـد تا زمانی‌که مسائل ایران در سطح بین‌المللی رفع نشود، شاهد اتفاق‌های خاصی در اقتصاد داخلی نباشـــیم. مدیرعامل سابق بانک ســـامان با اشاره به لزوم سرازیر شدن سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به ایران، گفت: سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی باید برای ورود به ایران تشـــویق شوند. تامین مالی طرح‌های توسعه‌ای باید در دستور کار قرار بگیرد و لازم است برنامه جامع برای طرح‌های توسعه‌ای تنظیم شود.

رجایی سلماســـی با تاکید بر ضرورت مهار تورم ازسوی دولت، گفت: دولت با هدف حل مشـــکلات اقتصادی، شورای اقتصاد را تشکیل داد تـــا اعضای آن بتوانند راه‌حلی برای بیماری اقتصاد ایران پیدا کنند، اما تاکید می‌کنم که پیش‌شرط موفقیت طرح‌ها این است که مسائل خود را با دنیا حل کنیم.

وی ادامه داد: چند ســـالی اســـت که تلاش داریم مراودات تجاری با روسیه از طریق ارزهای محلی دنبال شود. به‌نظر می‌رسد بعد از گذشت چند سال می‌توانیم اثرات اقتصادی تجارت با ارز محلی را موردتحلیل قـــرار بدهیم و ببینیم که چقدر توانســـتیم در این مســـیر موفق عمل کنیـــم. در حـــال حاضر ارزش روبل افت کرده و تبدیـــل این ارزها کار آسانی نیست، چراکه این ارزها، ارزهای در اختیار و بین‌المللی نیستند.

این کارشناس بانکی با بیان اینکه کشورهای حوزه بریکس از ارزهای بین‌المللـــی در روند تجارت اســـتفاده می‌کنند، خاطرنشـــان کرد: اگر کشـــورهای بریکس برنامه ایجاد یک واحد پول جدید را دارند، باید از قواعد بانکداری جهانی دور شوند که در این صورت این احتمال وجود چالش‌های جدی مواجه خواهیم شد و مشکلات ادامه خواهد داشت.

وی در پایـــان تاکیـــد کـــرد: حل مشـــکلات در سیســـتم پولی و مالی ایـــران مشـــروط به رفـــع تنش‌های سیاســـی مـــا در جامعـــه بین‌المللی اســـت؛ اقتصاد وابســـته به سیاســـت اســـت و این دو حوزه جدا از هم نیســـتند. وقتی با یک کشـــور روابط سیاســـی خوبی نداریم، امکان تجارت ســـالم با آن کشـــور تقلیل پیدا می‌کند؛ از این رو باید در گام نخســـت چالش‌های ما با دنیا حل شـــود که در قالب آن مسائل اقتصادی نیز رفع خواهد شد.

> اگر می‌خواهیم تجارت بین‌المللی داشته باشیم باید مراودات مالی و عملیات بانکی شفافی داشته باشیم؛ این مهم با پیوستن به FATF میسر خواهد شد

سخن پایانی

به‌نظر می‌رســـد اگر ایران اقدامی برای خارج کردن خود از لیســـت ســـیاه FATF انجام ندهد، حتی در صورت امضای برجام اتفاق خاصی در زمینه تســـهیل روند مبادلات پولی و مالی در ســـطح بین‌المللی رخ نخواهد داد و حتی می‌تواند بهانه را برای ادامه تحریم‌های مالی در ســـطح بین‌المللی تشدید کند. به‌گفته فعالان اقتصادی زیان‌های نپیوستن ایران به FATF قابل‌توجه است و حتی باعث کاهش ارزش پول ملی خواهد شـــد و در مقابل پیوســـتن ایران به این سازمان باعث ایجاد نظام بانکداری شـــفاف خواهد شد که امکان توقیف دارایی‌های افراد مشکوک را نیز فراهم می‌کند.

الگوی کشت در آذربایجان غربی اجرا شد

گامی در مسیر ارتقای بهره‌وری آب

اجرای الگوی کشت در آذربایجان غربی با توجه به شرایط بحرانی دریاچه ارومیه گامی بلند در راستای ارتقای بهره‌وری و افزایش راندمان آبیاری و صرفه‌جویی در مصرف آب کشاورزی است. در سال زراعی جاری الگوی کشت برای نخستین‌بار برای استان در بخش محصولات باغی و زراعی ابلاغ شد، در سال‌های پیش تر برای ۴محصول گندم، جو، کلزا و چغندر کود یارانه‌ای در نظر گرفته می‌شد. از مزایای الگوی کشت این بود که تمامی محصولات زراعی و باغی براساس سطح ابلاغی الگو کود و بذر یارانه‌ای شامل آنها شده است. اهمیت الگوی کشت در این استان به‌خاطر نقش آن در احیای دریاچه ارومیه بسیار بالاست، چرا که با رعایت آن مدیریت بهینه مصرف آب بالا می‌رود و صرفه‌جویی در مصرف آب محقق می‌شود و این موضوع به صورت جدی پیگیری می‌شود. به‌گفته کارشناسان، معیشت، گردش مالی و اقتصاد استان وابسته به تولیدات بخش کشاورزی است و مسیر توسعه این استان از بخش کشاورزی می‌گذرد و توجه به تدوین برنامه‌های کاربردی در این زمینه یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است.

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

کشت جایگزین، راهی برای بقای کشاورزان ارومیه

به گفته معاون اول رئیس‌جمهوری، یکی از آسیب‌های جدی به دریاچه ارومیه ناشی از برداشت‌های غیرمجاز و گسترش چاه‌های غیرمجاز است که باید برای مدیریت این موضوع تدابیر لازم اندیشیده شود.

به گزارش ایرنا، محمد مخبر با توجه به گزارش‌های ارائه شده درخصوص مصرف ۴، ۷ میلیارد متر مکعب آب برای محصولات کشاورزی، مدیریت منابع آب حوضه دریاچه ارومیه و تعیین الگوی کشت را گامی ضروری برای احیای این دریاچه دانست و در نشست ۶ شهریور ۱۴۰۲، وزرای نیرو، جهاد کشاورزی و استاندار آذربایجان غربی به عنوان دبیر ستاد ملی احیای دریاچه ارومیه را مکلف کرد در اسرع وقت برنامه‌ای دقیق برای مدیریت منابع آب تدوین کنند به نحوی که در این برنامه موضوع معیشت کشاورزان و کشت جایگزین را نیز مدنظر قرار دهند تا کشاورزان متحمل آسیب نشوند.

معاون اول رئیس‌جمهوری تصریح کرد: باید با اقدامات سخت‌افزاری و نرم افزاری و از طریق مدیریت منابع آب شرایطی را فراهم کنیم تا حقابه دریاچه ارومیه تا حد امکان تامین و از آسیب به این دریاچه جلوگیری شود.

ابلاغ سطح زیر کشت آبی

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان‌غربی گفت: سطح الگوی کشت ابلاغی اراضی آبی در مجموع ۴۲۰ هزار هکتار است که ۳۰۲ هزار و ۱۲۶ هکتار اراضی آبی زراعی و ۱۱۸ هزار هکتار اراضی آبی باغی تعریف شده‌است. خسرو شهبازی افزود: پارسال در سطح ۱۰۴ هزار هکتار گندم آبی کشت شده در استان بود و امسال با ۶۷۱هزار تن خرید گندم رکورد آن شکسته شد که ۲۵ هزار تن آن گندم بذری بوده است و این استان امسال به رتبه پنجم کشوری در خرید گندم دست یافتیم.

وی ادامه داد: پیش‌بینی می‌شود تولید امسال بیش از ۹۵۰ هزار تن باشد و مرغوبیت و پاکی گندم تولیدی استان بالا بوده و درصد سن‌زدگی، آفت مفید و غیرمفید این محصول زیر یک درصد است (میزان سن‌زدگی ۰.۲۴ و ۰.۴۶ آفت مفید و ۰.۶۴ آفت غیر مفید و رطوبت آن حدود ۰.۰۹ است.)

شهبازی گفت: ارتقای میزان تولید در هکتار نیز مورد توجه بوده و در گندم آبی از ۴.۲ به پنج تن در هکتار و در گندم دیم از ۱.۱ به ۱.۵ تن در هکتار رسیده است که در نتیجه بارش‌های مطلوب، مدیریت به نژادی و به زراعی به همراه زحمات زارعان و کارشناسان بخش بوده است.

تحقق ۹۰ درصد الگوی کشت ابلاغی

براساس اظهارات معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان‌غربی در سال زراعی گذشته موفقیت سازمان در اجرای الگوی کشت ابلاغی بیش از ۹۰ درصد بوده است. حتی در محصولاتی مثل گندم ۱۲ درصد کشت اضافه انجام شد که در راستای الگو و به نفع آن بوده‌است چرا که گندم یک محصول کم‌آب‌بر است.

علی دیانتی بیان کرد: تنها محصولی که سال گذشته موفق به رعایت در الگوی ابلاغی نشدیم کلزا بود، چرا که سطح ابلاغی ۸هزار و ۵۰۰ هکتار بود و سطح زیر کشت ما ۲ هزار و ۴۰۰ هکتار بود، که ابلاغ دیر هنگام و عدم تامین آب در زمان کشت از عوامل کاهش سطح زیر کشت آن بوده‌است.

اما به گفته وی امسال الگوی ابلاغی سطح کلزا ۵هزار هکتار تعیین شده و لازم است همه ادارات مرتبط و کارکنان جهادکشاورزی در جهت تحقق آن تلاش مضاعف داشته باشند.

شناسایی ۳هزار و ۸۰۰ هکتار مزرعه برای کشت کلزا

دیانتی با اشاره به اینکه تاکنون ۳هزار و ۸۰۰ هکتار برای کشت کلزا شناسایی شده، گفت: بذر و کود آن تامین شده‌است و کشاورزان باید به مراکز جهادکشاورزی در شهرستان‌ها برای عقد قرارداد مراجعه کنند.

وی اضافه کرد: برنامه افزایش سطح زیر کشت دانه‌های روغنی در دیمزارهای استان هم در دست اجراست که گلرنگ و کاملینا در این زمینه کشت می‌شود و ۲ هزار هکتار هم سطح ابلاغی محصول کاملینا تعریف شده‌است.

کاهش سطح زیر کشت چغندرقند

معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان‌غربی اظهار کرد: در بخش چغندر قند که یک محصول پر آب بر است و به خاطر این موضوع همواره زیر سوال و الگوی کشت ابلاغی ۳۱ هزار هکتار است که ۳۰ هزار و ۶۰۰ هکتار در سال زراعی جاری زیر کشت رفته و نزدیک به ۷ تا ۸هزار هکتار سطح زیر کشت کاهش یافته است.

وی گفت: در بخش چغندرقند که یک محصول پرآب‌بر است الگوی کشت ابلاغی ۳۱ هزار هکتار است که ۳۰هزار و ۶۰۰ هکتار در سال زراعی جاری زیر کشت رفته و نزدیک به ۷ تا ۸هزار هکتار سطح زیر کشت کاهش یافته‌است.

دیانتی ادامه داد: ۱۰ هکتار کشت نشایی و نزدیک به هزار هکتار آرایش کشت ۴۰ در۶۰ و یا ۲۵ در ۵۰ داشتیم که در راستای کاهش مصرف آب بوده‌است. همچنین استفاده از نوار تیپ در این محصول در ۵۵۰ هکتار انجام شده و در سال‌های آتی تمامی محصولات ردیفی و بهاره را می‌خواهیم با آبیاری قطره‌ای آبیاری کنیم.

۸۵ درصد آبیاری با نوار تیپ

دیانتی افزود: سطح ابلاغی گوجه فرنگی امسال ۵هزار و ۳۰۰ هکتار، ۲ هزار و ۴۵۰ هکتار پیاز و یک‌هزار و ۶۸۴ هکتار سیب‌زمینی است؛ سطح ابلاغی کاملا رعایت شده و ۳۷۱ هزار تن پیش‌بینی تولید گوجه‌فرنگی، ۵۲ هزار تن سیب‌زمینی و بیش از ۱۷۰هزار تن هم محصول پیاز استان برای امسال خواهد بود.

براساس اظهارات وی رعایت الگوی کشت موجب شده تا صرفه‌جویی ۴۰ درصدی در این بخش محقق و آب صرفه‌جویی شده در خارج از فصل کشت به سمت دریاچه ارومیه رهاسازی شود.

وی گفت: الگوی کشت برای محصولاتی دیگر هم تعریف شده برای نمونه ۱۶هزار هکتار جو در برنامه ابلاغی است و در یونجه ۷۲هزار و ۵۰۰ هکتار سطح ابلاغی بوده که رعایت شده‌است.

معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهادکشاورزی آذربایجان‌غربی اظهار کرد: ۶۵ هزار هکتار باغ سیب درختی و ۲۲ هزار هکتار انگور آبی و دیمی دراستان وجود دارد که در این باغ‌ها رعایت الگو شده‌است.

براساس گفته‌های دیانتی، سال گذشته در مجموع سطح زیر کشت این محصولات ۱۲۰ هزار هکتار بود و هدف‌گذاری بیش از سطح فوق در سال زراعی پیش رو است.

وی در پاسخ به ایرنا درباره علت اصلی افزایش تولید گندم در استان باوجود تنش‌های خشکسالی در مزارع گفت: بارندگی سوم و چهارم خرداد به خصوص در جنوب استان مطلوب بود هر چند ۶۰ هزار هکتار از اراضی دیم استان در مرکز و شمال تحت تاثیر تنش خشکسالی دچار آسیب شد اما با بارش‌های ۲۵ تا ۴۰ میلیمتری (در سطح تنش دیده از کمبود بارندگی) تا حدودی جبران شد.

وی اضافه کرد: از سوی دیگر نیز طرح جهش تولید در دیمزارها به‌عنوان یک طرح ملی در دست اجراست. در این راستا حمایت‌های خوبی از نظر کود و بذر انجام شده به طوری‌که ۷۶ تن بذر در زمان کشت توزیع و ۵۵ تن اسیدهای امینه در زمان داشت در اختیار کشاورزان قرار گرفت.

معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهادکشاورزی آذربایجان‌غربی اظهار کرد: ۴۱۸ هزار هکتار سطح کل اراضی دیم آذربایجان‌غربی است که پارسال ۲۹۱هزار هکتار در طرح جهش تولید قرار گرفت. این سطح امسال به ۳۵۰هزار هکتار ارتقا یافته و درصدد هستیم ۹۰درصد اراضی دیم استان مطابق با اهداف این طرح کشت شود.

وی اضافه کرد: افزایش تنوع محصولات در دیمزارها به‌ویژه در دانه‌های روغنی، نباتات علوفه‌ای، گیاهان دارویی و حبوبات مدنظر است و می‌خواهیم از آیش زرد به آیش سبز برسیم تا هم به اقتصاد دیمکاران و هم به حاصلخیزی خاک کمک و هم جلوی فرسایش خاک گرفته شود.

> رعایت الگوی کشت موجب شده صرفه جویی ۴۰ درصدی در مصرف آب محقق و آب صرفه جویی شده در خارج از فصل کشت به سمت دریاچه ارومیه رهاسازی شود

سخن پایانی

کارشناسان این حوزه معتقدند که تعطیلی کشاورزی غیرممکن است اما تغییر روش‌های آبیاری، تغییر در آرایش کشت و کاهش سطح محصولات پر آب بر و افزایش سطح محصولات کم آب بر از روش‌هایی است که به صرفه جویی در مصرف آب و مصرف بهینه کمک می‌کند. براساس اظهارات معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان غربی اصلاح باغات درجه ۲ نیز از برنامه‌های جهادکشاورزی است و با رعایت اصول بهداشتی به باروری باغات موجود کمک می‌شود. همچنین حذف و جایگزینی باغات درجه ۳ جزو اهداف این سازمان است و از ارقام جدید که پایه رویشی هستند، استفاده خواهد شد و حتی یارانه هم در این راستا به باغداران داده می‌شود.

پیگیری کشت فراسرزمینی در دستور کار وزارت تعاون

معاون تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: دو کشور را برای کشت فراسرزمینی پیشنهاد داده‌ایم که با ظرفیت تعاونی‌ها بتوانیم موضوع را جلو ببریم. محصول آن انتخاب شده و طرح در حال نهایی شدن است.

به گزارش مهر، در سال ۱۳۳۲ خورشیدی نخستین قانون تعاونی ایران که با الهام گرفتن از قوانین خاص دیگر کشورها تهیه شده بود، به صورت لایحه قانونی به تصویب رسید. سال ۱۳۳۴ لایحه مزبور با اصلاحاتی از تصویب مجلس وقت گذشت و نخستین قانون تعاون ایران تصویب شد که پایه و اساس تعاونی‌های زیادی به ویژه بعد از سال ۱۳۴۱ قرار گرفت.

فعالیت شرکت تعاونی روستایی می‌توانند نقش مهمی در زنجیره تولید تا توزیع محصولات کشاورزی داشته باشند موضوعی که در بخش کشاورزی مغفول مانده است. درحال‌حاضر زنجیره تولید تا فروش تکمیل نیست و محصولات با چند دست چرخیدن، افزایش نرخ پیدا کرده، پولی که به جیب کشاورز نرفته و در بازار واسطه‌ها و دلال‌ها به سود یک‌شبه تبدیل شده است. این چند دست چرخیدن علاوه بر افزایش قیمت، منجر به ضایع شدن بخشی از محصولات نیز می‌شود که رفع این چالش به عزم جدی و البته اعتبار نیاز دارد.

مهدی مسکنی، معاون تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در پاسخ به این پرسش مهر که در بخش شرکت‌های تعاونی چگونه می‌توان به ارزان‌سازی مواد غذایی کمک کرد، گفت: طرح رویان یکی از پروژه‌هایی است که معاونت تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در بخش کشاورزی پیگیری می‌کند. وی افزود: شرکت‌های تعاونی این بخش در سامانه‌های فروش و زمینه‌های فروش محصولات کشاورزی یکی از بحث‌هایی است که در طرح کهکشان تعاون روی آن کار کردیم. وی ادامه داد: در این طرح ۲۵ موضوع در زنجیره ارزش محصولات احصا شد که بخش قابل توجهی از آن مربوط به محصولات کشاورزی است. این مقام دولتی تصریح کرد: در حال این هستیم که تسهیلات را به شکل هدفمند و هوشمند در راستای بازارسازی یا رفع موانعی که تولیدکنندگان برای فروش خود دارند، هزینه کنیم. به عنوان مثال، ممکن است کشاورزان در تامین مواد اولیه و تامین نهاده‌های کشاورزی مشکل داشته باشند؛ موضوعات در حال پیگیری است و تلاش می‌کنیم موانع رفع شوند. به گفته معاون تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حذف شرکت‌های تعاونی خسران جدی در بخش کشاورزی بوده و این تعاونی‌ها باید از نو ایجاد شوند. مسکنی در ادامه سخنان خود به کاهش هزینه تولید در بخش کشاورزی به کشت فراسرزمینی اشاره کرد و گفت: در راستای ارزان‌سازی مواد غذایی و تضمین امنیت غذایی کشور موضوع کشت فراسرزمینی در کنار توانمندسازی شرکت‌های تعاونی در حال پیگیری است. وی اظهار کرد: معاونت تعاون مدلی پیشنهاد داده و مجوزی از معاون اول رئیس‌جمهوری دریافت کرده که به زودی اعلام می‌شود. مسکنی در توضیح بیشتر عنوان کرد: دو کشور را برای کشت فراسرزمینی پیشنهاد داده‌ایم که با ظرفیت تعاونی‌ها بتوانیم در حوزه کشت فراسرزمینی کار را جلو ببریم. محصول آن هم انتخاب و جلسه کارشناسی آن گذاشته شده و طرح در حال نهایی شدن است. معاونت تعاون در پاسخ به این پرسش مهر که محصول مورد توافق برای کشت فراسرزمینی کدام محصول کشاورزی است، گفت: در آینده با نهایی شدن طرح اطلاع‌رسانی می‌شود. کشورها هم محدود به ونزوئلا، کشورهای حوزه اوراسیا مانند قزاقستان یا کشورهای افریقایی است که به هر حال طرح جلو می‌رود.

روی خط خبر

سهم شهرداری‌ها از عوارض ارزش‌افزوده

مدیرکل امور مالیاتی استان یزد گفت: در سه ماهه نخست امسال بیش از ۹هزار میلیارد ریال از محل عوارض ارزش‌افزوده به شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان یزد پرداخت شد. به گزارش خبرنگار صمت از استان یزد، رضا نجف‌زاده با بیان اینکه مالیات‌ها نقش بسزایی در ارائه خدمات و تامین رفاه اجتماعی مردم بر عهده دارند، اظهارکرد: در سالیان متمادی با هزینه‌کرد مالیات‌ها شاهد پیشرفت، توسعه، عمران و آبادانی شهرها و روستاهای استان بوده‌ایم. وی بیان کرد: در مدت سال ۱۴۰۱ با همکاری مردم سختکوش و پرتلاش استان یزد بیش از ۲۳ هزار میلیارد ریال از عوارض مالیات بر ارزش‌افزوده به شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان یزد پرداخت شد و این مبالغ در بسیاری از پروژه‌های عمرانی و خدمات شهری سطح استان هزینه شد. مدیرکل امور مالیاتی استان یزد افزود: در سه ماهه نخست امسال نیز بیش از ۹ هزار میلیارد ریال از محل عوارض ارزش افزوده به شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان یزد پرداخت شد تا در راستای خدمت‌رسانی بهتر به شهروندان استان یزد از آن استفاده ببرند. نجف زاده تصریح کرد: علاوه بر این موضوع بر اساس قانون هر ساله بخشی از درآمدهای مالیاتی از محل مالیات بر ارزش افزوده به بخش سلامت تعلق می‌گیرد. وی عنوان کرد: در سال گذشته بیش از ۸ هزار میلیارد ریال و در پنج ماهه امسال بیش از ۴ هزار میلیارد ریال از محل مالیات بر ارزش افزوده به بخش سلامت استان یزد پرداخت شده تا شاهد ارتقای بخش درمان و سلامت در استان باشیم.

پیشرفت طرح انتقال پساب در شهرک صنعتی شیراز

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس از پیشرفت ۹۰ درصدی طرح انتقال پساب از تصفیه خانه شهر شیراز تا شهرک صنعتی بزرگ شیراز خبر داد. به گزارش سیناپرس، سیدمصطفی هاشمی، مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس گفت: بر اساس برنامه‌ریزی انجام شده، این طرح تا مهر امسال به بهره‌برداری می‌رسد. هاشمی افزود: این طرح شامل اجرای خط انتقال و ایستگاه پمپاژ و با اعتباری افزون بر ۲۸ میلیارد ریال در حال اجرا است. هاشمی ادامه داد: عملیات اجرایی و ایستگاه پمپاژ و خط انتقال لوله پلی اتیلن به طول یک کیلومتر با قطرهای ۳۱۵ و ۲۵۰ میلیمتر از تصفیه‌خانه شیراز در مرحله پایانی قرار دارد. مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس خاطرنشان کرد: خط انتقال پساب به شبکه توزیع رینگ شهرک صنعتی شیراز که ویژه توزیع پساب اجرا شده متصل می‌شود. وی با بیان اینکه در مرحله نخست، موافقت خرید ۱.۵لیتر بر ثانیه پساب استاندارد با کیفیت مطلوب، با آبفای شیراز منعقد شده است گفت: در مجموع این خط ظرفیت انتقال ۱۰۰لیتر برثانیه پساب را دارد که متناسب با تقاضای واحدهای صنعتی، ظرفیت خرید پساب افزایش می‌یابد.

وی افزود: در مرحله نخست پساب موجود، به مصرف فضای سبز خواهد رسید تا میزان آب شربی که هم اکنون در فضای سبز استفاده می‌شود ذخیره و در مصارف شرب و واحدهای صنعتی استفاده شود که این موضوع می‌تواند بخشی از کسری آب شرب شهرک صنعتی را تامین کند.

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس با بیان اینکه شماری از واحدهای صنعتی نظیر واحدهای بتونی و کانی غیر فلزی که متقاضی استفاده از پساب هستند جهت استفاده از پساب اعلام آمادگی کرده‌اند، گفت: واحدهای دیگری که نیازمند پساب استاندارد جهت مصارف صنعتی غیرشرب هستند، نیز می‌توانند درخواست خود را ارائه دهند.

استخدام فارغ‌التحصیلان بوشهر در پارس جنوبی

مدیرکل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان بوشهر از استخدام از فارغ‌التحصیلان بومی بوشهر برای نخستین بار در پارس جنوبی خبر داد و گفت: زمان برگزاری آزمون استخدامی ۳۱ شهریور تعیین شده است.

مصدق کشاورزی در گفت‌وگو با تسنیم با بیان اینکه سال ۱۴۰۱ افزون بر ۳۱هزار و ۲۵۰ اشتغال در شهرها و روستاهای استان بوشهر ایجاد شد اظهارکرد: این مهم حاصل تعاملات خوب دستگاه‌های مختلف اجرایی و بانک‌های استان بوشهر با مدیریت ارشد استان محقق شد.

وی از تزریق تسهیلات کم بهره در طرح‌های اشتغالزایی خبر داد و بیان کرد: در این راستا افزون بر ۲هزار میلیارد تومان تسهیلات اشتغالزایی از محل تبصره ۱۶ با نرخ سود ۴ درصد پرداخت شد.

مدیرکل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان بوشهر با بیان اینکه در ۵ ماه امسال افزون ۱۱هزار و ۶۸۰ نفر در استان اشتغالزایی شده‌اند، گفت: تعهد استان در طرح‌های اشتغالزایی امسال ۱۸هزار و ۳۳۱ نفر و ۷۰ درصد آن تاکنون محقق یافته است.

کشاورزی با اشاره به اشتغال ۵ هزار نفر از محل پرداخت تسهیلات تبصره ۱۶ قانون در شهرها و روستاهای استان بوشهر خاطرنشان کرد: علاوه بر این اشتغالزایی در زمینه استخدام ادارات و صنایع پارس جنوبی در حال رقم خوردن است. کشاورزی با بیان اینکه ۳۷۵ نفر در رشته مکانیک در صنایع پارس جنوبی جذب می‌شوند، گفت: ۱۷۰ نفر در رشته برق، فارغ‌التحصیلان رشته کامپیوتر، پلیمر، شیمی، علوم آزمایشگاهی و دیگر رشته‌ها می‌توانند در این آزمون برای استخدام در صنایع پارس جنوبی ثبت‌نام کنند.

وی با بیان اینکه ۲۵ درصد از استخدامی‌ها مختص خانواده‌های ایثارگران است، اضافه کرد: از ۸۵۸ نفر استخدامی یاد شده، ۲۱۴ نفر آن مختص خانواده معظم شهدا و ایثارگر، ۵ درصد برای خانواده رزمندگان و ۱۲ درصد برای سیاست حمایت از خانواده و قانون جوانی جمعیت در نظر گرفته شده است.

یکشنبه
۱۹ شهریور ۱۴۰۲- ۲۴ صفر ۱۴۴۵ - ۱۰ سپتامبر ۲۰۲۳- شماره ۲۴۰۱-پیاپی ۳۷۱۹

صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

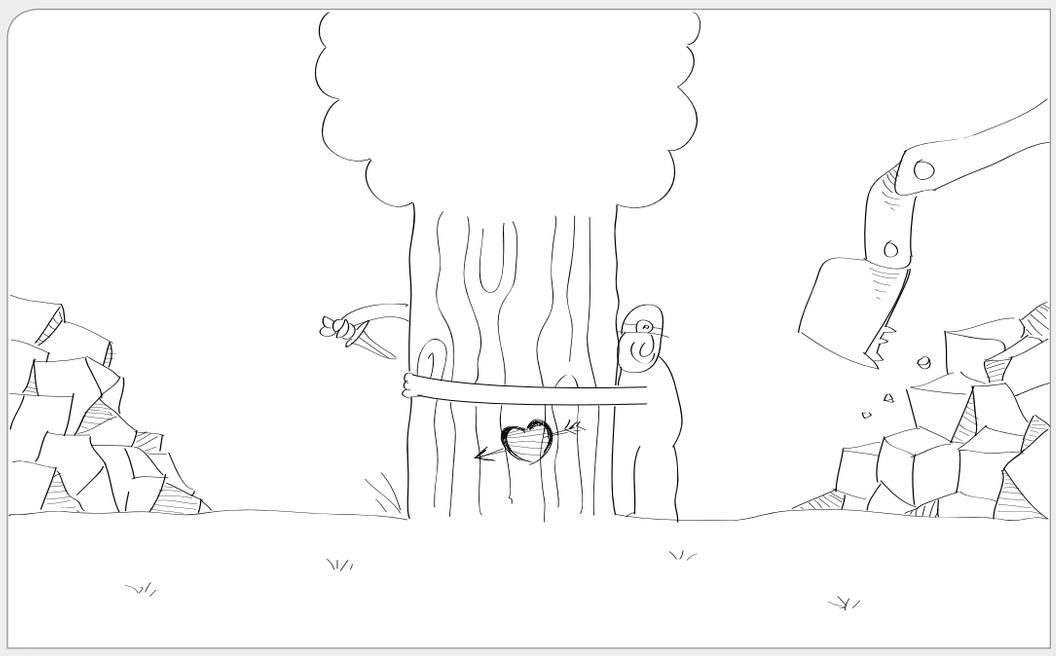

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

قطع پیامک‌های رجیستری، بازار موبایل را به هم ریخت

پاسکاری «همتا» بین ۲ وزارتخانه

عکس: آیدا فریدی

با وجود گذشت بیش از یک ماه از بروز اختلال مجدد در پیامک‌های ارسالی سامانه همتا و ایجاد دردسر برای خریداران و فروشندگان تلفن‌همراه، همچنان مقامات مسئول پاسخگو نیستند.

به گزارش مهر، سرویس پیامکی سامانه همتا در هفته‌های اخیر مجددا با اختلال شدید مواجه شده است، اتفاقی که در سال گذشته نیز در یک مقطع زمانی رخ داد اما پس از گذشت مدتی، مسئولان وزارت صمت از حل و فصل این موضوع خبر داده بودند؛ برخی اخبار حاکی از آن است که ریشه اصلی بروز این مشکلات، اختلافات مالی بین وزارت صمت و اپراتورهای تلفن‌همراه است که گویا مسئولان مربوطه در وزارت صمت و وزارت ارتباطات در حال حاضر عزم جدی برای برطرف کردن این اختلافات ندارند.

اختلال در سرویس پیامکی سامانه همتا می‌تواند موجب ضرر و زیان خریداران موبایل شود؛ چرا که ممکن است افراد بدون آنکه متوجه شوند اقدام به خریداری گوشی‌های قاچاق کنند و به دلیل عدم ارسال پیامک هشداری توسط سامانه همتا، شبکه ارتباطی آنها پس از یک ماه قطع خواهد شد.

اختلال در فرآیند خرید و فروش موبایل

البته مشکل قطعی پیامک‌های همتا تنها موجب سردرگمی و ضرر و زیان خریداران موبایل نبوده و موجب اخلال در فرآیند خریدوفروش موبایل در بازار نیز شده است. بسیاری از کسبه و اصناف بازار موبایل به علت قطعی سامانه امکان تغییر مالکیت گوشی‌های تلفن همراه را نداشته و به‌عبارت‌دیگر امکان فروش محصولات خود را ندارند. از طرفی برخی سودجویان از این وضعیت نابسامان استفاده کرده و گوشی‌های قاچاق خود را با قیمت گوشی‌های قانونی و رجیستر شده در بازار عرضه می‌کنند.

یکی از فروشندگان موبایل درباره تاثیر این اختلال بر فروش واحدهای صنفی به مهر می‌گوید: خریدوفروش انجام می‌شود؛ اما فرآیند فروش بسیار زمانبر شده و از هر ۱۰۰ خرید، یکی پیام رجیستری دریافت می‌کند. حتی برخی مشتریان پس از چند روز به علت قطع آنتن خواستار پس‌دادن گوشی‌های خریداری شده خود هستند.

پیش‌ازاین، سید حسین سادات حسینی، رئیس اتحادیه دستگاه‌های مخابراتی تهران گفته بود که اختلال و قطعی در پیامک‌های ارسالی سامانه همتا به‌صورت مداوم تکرار می‌شود. به گفته این مقام صنفی برای ورود به سامانه همتا نیاز به دریافت پیامک کد فعال‌سازی و تایید احراز هویت است؛ اما در حال حاضر به دلیل عدم ارسال پیامک‌های سامانه همتا به خریداران، کد فعال‌سازی به افراد ارسال نمی‌شود؛ به همین خاطر خدمت‌رسانی ما به مردم دررابطه‌با سامانه همتا متوقف شده است.

وی با اشاره به اینکه اتحادیه صنف دستگاه‌های مخابراتی ارتباطی و لوازم جانبی مرجع رسیدگی به خدمات تلفن همراه و مشکلات همتا است، می‌گوید: در حال حاضر ما روزانه حدود ۵۰ تا ۱۰۰ نفر مراجعه‌کننده (به‌صورت حضوری یا تلفنی) بابت مسائلی از قبیل فعال‌سازی و رجیستری تلفن همراه خریداری شده یا انتقال مالکیت گوشی‌های دست‌دوم داریم؛ زیرا ارسال کد فعال‌سازی از سامانه همتا متوقف شده است.

ضرر و زیان مالی متقاضیان

به‌طورکلی زمانی که افراد به‌صورت قانونی (چه از بازار موبایل، چه مسافری با پرداخت رجیستری) گوشی خریداری می‌کنند و سیم‌کارت خود را در داخل تلفن همراه قرار می‌دهند، از سامانه همتا پیامکی دریافت می‌کنند که دستگاه قانونی بوده؛ اما فعال نشده است؛ پس از آن، فرد ۱۰ روز مهلت دارد تا نسبت به فعال‌سازی کد دستگاه اقدام کند.

بنابراین، در صورت عدم ارسال پیامک های سامانه همتا، افرادی که تلفن همراه را خریداری کرده‌اند، دچار ضرر و زیان می‌شوند؛ زیرا با اتمام بازه زمانی ۱۰ روزه، تلفن همراه آنها قطع خواهد شد و با مراجعه افراد به گارانتی هم مسئله آنها حل نمی‌شود و تنها وزارت صمت به‌عنوان متولی سامانه همتا باید نسبت به پیگیری این موضوع اقدام کند.

پاسخگوی مشکلات سامانه همتا کیست؟

پیش‌ازاین و در تابستان سال گذشته نیز در یک مقطع زمانی یک‌ماهه، پیامک‌های ارسالی از سوی سامانه همتا قطع شده بود که این موضوع ضرر و زیان برخی خریداران را به دنبال داشت و موجب بروز اختلافات شدید میان فروشندگان و خریداران تلفن همراه برای مرجوع کردن تلفن همراه شده بود.

در همان زمان نیز گزارش‌هایی از اختلال گسترده در پیامک رجیستری موبایل منتشر و علت آن اختلافات مالی اپراتورها با دستگاه‌های دولتی عنوان شده بود. موضوعی که حمید محله‌ای، مدیرکل دفتر خدمات فنی، مهندسی و نگهداری وزارت صمت، نیز آن را تایید کرده بود.

این مقام مسئول با اشاره به قانون تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی گفته که برای خدمات سامانه همتا در سال ۱۳۹۸، کمیسیون تنظیم مقررات وزارت ارتباطات، تعرفه تصویب شده بود و تا فروردین ۱۴۰۰ این مصوبه به قوت خود باقی بود و تعرفه خدمات رجیستری تلفن همراه را مشخص می‌کرد؛ اما مسئولان وقت وزارت ارتباطات با این استدلال که این هزینه را باید دولت بدهد، این تصمیم را لغو کردند و در بودجه ۱۴۰۰ دیده شد، اما بودجه موردنظر هم پرداخت نشد؛ بنابراین مشکل این است که در حال حاضر نه بودجه تعیین شده و نه مصوبه‌های کمیسیون در دسترس است.

مشکل عدم ارسال پیامک‌ها در سال گذشته مرتفع شد، اما در هفته‌های اخیر، مجددا پیامک‌های همتا برای برخی از خریداران موبایل ارسال نمی‌شود، حمید محله‌ای، مدیرکل دفتر خدمات فنی، مهندسی و نگهداری وزارت صمت در گفت‌وگو با مهر گفت: متاسفانه هزینه لازم برای ارسال پیامک‌های سامانه همتا به اپراتورهای موبایل پرداخت نشده است.

وی با بیان اینکه مسئولیت پرداخت این هزینه براساس قانون برعهده سامانه همتا است، گفت: این سامانه زیر نظر وزارت صمت فعالیت می‌کند؛ اما به دلیل اینکه درآمد مشخص و تعیین شده‌ای ندارد نمی‌تواند هزینه پیامک‌های ارسالی توسط سامانه را پرداخت کند. در ۶سال گذشته اپراتورها حدود ۱۰۰ میلیارد تومان از سامانه همتا طلبکار هستند.

در نقطه مقابل، مصطفی درجزی، مدیرکل کسب‌وکار سازمانی همراه اول نیز در خصوص اختلالات پیامک سامانه همتا گفته بود: پیامک‌های سامانه همتا برای مشترکان همراه اول وصل است؛ اما از سال ۱۳۹۶ تا به امروز حتی یک ریال از طرف سامانه همتا به همراه اول پرداخت نشده و این سامانه بدهی سنگینی به شرکت همراه اول دارد؛ خواسته همراه اول از مسئولان این است که مشخص شود سامانه همتا زیر نظر کدام سازمان یا دستگاه دولتی است و این شرکت مطالبات مالی، اختلالات احتمالی سامانه و بروزرسانی‌های موردنیاز را چگونه و از کدام دستگاه باید پیگیری کند.

البته با وجود ادعای مسئولان شرکت ارتباطات سیار ایران (همراه اول)، بررسی‌ها نشان می‌دهد که سرویس‌های پیامکی این سامانه برای سیم‌کارت‌های همراه اول، در طول شبانه‌روز تنها ۲ تا ۳ ساعت برقرار است و در باقی زمان‌ها، پاسخی از سمت همتا برای سیم‌کارت‌های همراه اول ارسال نمی‌شود.

با این حال پیگیری‌ها حاکی از آن است که مسئولان وزارت ارتباطات و وزارت صمت در حال ارجاع این مسئله به یکدیگر هستند و هیچ‌کدام پاسخگوی مشکلات ایجاد شده برای سامانه همتا نیستند؛ در طرف مقابل اما گویا اپراتورها برای تحت فشار قرار دادن مسئولان، با ایجاد اختلال در خدمت اپراتوری سامانه، مردم و فعالان بازار موبایل را به‌دردسر انداخته‌اند!

رویداد

مهر به آب مهر به زندگی است

نشست نخستین رویداد مهر به آب با سخنرانی مرتضی فرهادی استاد دانشگاه صادق دهقانی فیلمساز و منا مسعودی آشتیانی مسئول کمیته آب و محیط‌زیست انجمن روابط‌عمومی ایران برگزار شد.

منا مسعودی پس از تبیین اهمیت پرداختن به موضوع آب و مشارکت مردم در کشوری با ذخایرآبی محدود، گفت: مهم‌ترین هدف ایجاد رویدادهای «مهر به آب»پیوند آب با زندگی و تمامی هستی است. مهر به آب، مهر به زندگی است.

وی هنر را مترداف خلق دانست و خاطر نشان کرد: هنر جانی است که به اثری بخشیده می‌شود تا آن اثر بتواند روح و جان بینندگانش را بیفزاید و یک هنرمند همیشه قسمتی از جانش را که از خالق هستی در این جهان به امانت گرفته است به اثرش می‌بخشد تا آن را خلق کند.

مسعودی ابراز امیدواری کرد که این آثار بتوانند همراهی و مشارکت مردم را با ایجاد حس همدلی که از همزیستی و همزبانی با تصاویر در آنها شکل می‌گیرد، به ارمغان آورند.

آبیاری شروع زیبایی است

در ادامه این نشست مرتضی فرهادی به عنوان دومین سخنران گفت: آبیاری در ایران شروع زیبایی بود که تاریخ بشر را تغییر داد و بزرگ‌ترین خدمت ایرانیان به جهانیان استحصال آب زیرزمینی و به وجود آوردن تمدن کاریزی است.

استاد تمام دانشگاه علامه طباطبایی و پژوهشگر دانش بومی آب اظهارکرد: اگرچه در سال‌های اخیر تحت تاثیر خشکسالی‌ها و کمبود آب توجه به موضوع آب تا حدی بیشتر شده اما دستاوردهای ایرانیان در زمینه یاریگری و تعاون همچنان ناشناخته مانده است.

نویسنده کتاب «واره» با بیان اینکه این کتاب را به زنان ایرانی تقدیم کرده است، گفت: بسیاری فکر می‌کنند تاریخ شرکت‌های تعاونی از حدود ۱۶۰ سال پیش درتعاونی راچدیل منچستر انگلیس با عضویت حدود ۳۰ نفر آغاز می‌شود در حالی که زنان ایرانی توانسته‌اند از ۷هزار سال پیش واره‌ها را به وجود آورند.

فرهادی افزود: در سال ۱۳۳۵ که ایران حدود ۱۹ میلیون نفر جمعیت داشت، حدود ۲میلیون عضو «واره‌ها» بوده‌اند و در واقع ۱۰میلیون ایرانی زیر چتر واره قرار داشتند. واره در مناطق مختلف ایران نام‌های گوناگونی دارد که حدود ۱۵۰ نام آن شناسایی شده است.

نویسنده کتاب فرهنگ یاریگری در ایران ؛ سرزمین ایران و منطقه بین‌النهرین را نقطه شروع دامداری و کشاورزی و به ویژه کشت گندم دانست و گفت: آب بن‌مایه آفرینش است و هنگامی که الفبای سرزمینی با دو حرف آ و ب آغاز می‌شود؛ این بدان معناست که برای نیاکان ما مسئله‌ای مهم‌تر از آب و یاری وجود نداشته است و یاریگری نیز بدون مهربانی نمی‌توانست اتفاق بیفتد.

وی افزود: زنان ایرانی نقش مهمی در مدیریت آب داشته‌اند که هنوز حداقل در ۲ نقطه کشور،این تاثیرگذاری به صورت یک سنت قابل مشاهده است که این دو منطقه ملایر و آمل هستند و همه‌ساله به صورت نمادین مراسمی در آنجا برگزار می‌شود.

عظمت آب در ادبیات فارسی

فرهادی افزود: عظمت آب و یاری را در ادبیات فارسی نیز می‌توان مشاهده کرد که شعر بانگ آب مولانا و اشعار سهراب سپهری نمونه‌هایی از آن هستند. از سوی دیگر در فرهنگ ایرانی، آب در تمام آداب و رسوم از تعزیه‌ها تا عروسی‌ها رسوخ یافته است.

در ادامه این نشست صادق دهقانی کارگردان و خالق صداستگاه گفت: هدف من در آثارم دادن امید به مردم و به ویژه جوانان است؛ جوانانی که از شرایط موجود دل خوشی ندارند و احیانا سودای ترک وطن دارند اما من می‌خواهم بگویم که آینده روشنی پیش‌روی ماست.

یادداشت

روانشناسی عامه پسند

ناهید محمدی- روانشناس: این روزها به اصطلاحاتی مانند روانشناسی زرد، کتاب‌های زرد، مجلات واخبار زرد برخورد می‌کنیم، که معنای زرد، در این اصطلاحات به، غیرتخصصی بودن، غیرعلمی و شبه علم بودن، اشاره دارد.

اما روانشناسی زرد چیست و چگونه عمل می‌کند؟ روانشناسی زرد یا عامه‌پسند که به‌وفور در جامعه شاهدش هستیم، به جای طرح سوال در ذهن مخاطب، در بیشتر موارد، پاسخ ارائه می‌دهد و هیچ‌گاه فرد را به تماشای واقعیت‌های موجود در زندگی و روابط پیرامونش، دعوت نمی‌کند. بیشتر بر لفاظی متکی است. روانشناسی زرد، پیچیدگی رفتار انسان را به مفاهیم پیش پاافتاده تنزل می‌دهد تا بتواند در سایه این ساده‌سازی، کسب درآمد کند.

روانشناسی عامه‌پسند را می‌توان در اشکال متفاوتی مانند کتاب‌های زرد روانشناسی، برگزاری سمینارها و سخنرانی‌های روانشناسان زرد و بازاری یا در رسانه‌های مختلف در (صفحات و سایت‌ها و کانال‌ها) با تولید محتوای روانشناسی غیرعلمی مشاهده کرد. کتاب‌های روانشناسی زرد اکثرا، خالی از هرگونه پژوهش علمی یا استناد آماری هستند. این کتاب‌ها بر پایه نظریات و تجربیات شخصی تالیف می‌شوند. کتاب‌های روانشناسی زرد که امروز در ویترین کتابفروشی‌ها و در کتابخانه‌ها به‌وفور یافت می‌شوند، با عناوین جذاب، مباحثی مانند روانشناسی موفقیت، روانشناسی مثبت اندیش، و مباحث انگیزشی، که فاقد هرگونه اعتبار علمی هستند با تیراژ بالا چاپ می‌شوند. تیراژ بالای چاپ این کتاب‌ها، به دلایلی چون عدم اطلاعات کافی خوانندگان از این رشته و استفاده از عناوینی جذاب توسط نویسندگان و ناشران، که خواننده را مجاب به خریدن می‌کند و همچنین کم حجم بودن و نرخ پایین این کتاب‌ها از دیگر دلایل فروش بالای این آثار می‌تواند باشد. روانشناسی عامه‌پسند را می‌توان در اشکال متفاوتی مانند کتاب‌ها، برگزاری سمینارها و سخنرانی‌ها یا در رسانه‌های مختلف(صفحات و سایت‌ها و کانال‌ها) با تولید محتوای روانشناسی غیرعلمی و عامه‌پسند مشاهده کرد. کتاب‌های روانشناسی زرد اکثرا خالی از هرگونه پژوهش علمی یا استناد آماری هستند و بر پایه نظریات و تجربیات شخصی تالیف می‌شوند. کتاب‌های روانشناسی زرد با عناوینی جذاب مانند روانشناسی موفقیت، روانشناسی مثبت‌اندیش و مباحث انگیزشی، با تیراژ بالا چاپ می‌شوند و بخش عمده ویترین کتابفروشی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. تیراژ بالای چاپ این کتاب‌ها به دلایلی چون عدم اطلاعات کافی خوانندگان از این رشته و استفاده مولفان و ناشران از عناوین جذاب، برای جذب مخاطب عام است. کم‌حجم بودن و در نتیجه پایین بودن برخی از کتاب‌ها در میزان استقبال و فروش بالا نیز، موثر است. قورباغه‌ات را قورت بده، کتابی آشنا در روانشناسی بازاری و عامه‌پسند است. شاید هرگز این سوال برای خواننده چنین کتاب‌هایی انگیزشی پیش نیامده باشد که؛

آیا تجارب شخصی نویسنده می‌تواند برای هر خواننده‌ای کاربرد داشته باشد؟

آیا شکست نویسنده، در تحصیل و موفقیتش در شغل و تجارت، به دیگر افراد با ویژگی‌های فردی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی متفاوت، قابل تعمیم است؟

آیا می‌توان به نظرات به ظاهر کارشناسانه افرادی، با تحصیلات و دانش غیرمرتبط اتکا کرد؟

به این جمله توجه کنید شاید مصداق مناسبی برای توضیح این قبیل کتاب‌ها باشد.

«انتخاب‌های امروز شما، کیفیت زندگی فردای شما را می‌سازند.» معنای جمله انگیزشی فوق این است که،

این شما هستید که انتخاب می‌کنید و آینده را شما تعیین می‌کنید.

مهم نیست در معرض بی‌عدالتی آموزشی و اقتصادی هستید.

مهم نیست در چه بافت اجتماعی و تاریخی هستید؛ شما در هر شرایطی که باشید، می‌توانید موفق شوید و با اتکا به پشتکار، هوش یا هر خصوصیت فردی دیگری از پس همه‌چیز برخواهید آمد.

موفقیت و شکست در درون شماست.

آیا می‌توان این جمله را سرلوحه آغاز موفقیت قرار داد؟ آیا می‌توان فرد را از امکانات و منابع و محدودیت‌های فردی و اجتماعی جدا در نظر گرفت؟ در دنیای پر از نابرابری‌ها، مانند نابرابری در فرصت‌های آموزشی، شغلی و مالی، فرد تا چه اندازه در انتخاب اختیار دارد؟ عدم انگیزه، برای آغاز کارهای دشوار، به عوامل درونی و بیرونی مانند، سرخوردگی از شکست، افسردگی، درک اشتباه از توانایی‌های خود، اضطراب، ترس و فرهنگ و آموزش می‌تواند مرتبط باشد. پس تا روشن شدن موانع، باید قورت دادن قورباغه را به تاخیر انداخت!

روانشناسی زرد به چاپ کتاب ختم نمی‌شود، افرادی در قالب کارشناسان و متخصصان در این حوزه، با برگزاری سمینارها و سخنرانی‌ها و کارگاه‌های مختلف با عناوین پرطمطراق، مانند روانشناسی موفقیت، به آموزش مهارت‌های موفقیت فردی، خانوادگی، شغلی و ازدواج می‌پردازند و تضمین می‌کنند که با شرکت در جلسات یک روزه، بر مشکلات فائق خواهید آمد. آنها، با تجویز و ارائه راهکار، بدون در نظر گرفتن پیچیدگی‌های رفتار انسان و شرایط اجتماعی، مدعی هستند، در یک جلسه، یا یک روز، با استفاده از سنت حاکم بر تفکر جامعه که هر چیزی را می‌خواهد در کوتاه‌ترین زمان به‌دست آورد به اهداف خود می‌رسند. روانشناسی زرد به یمن وجود رسانه، رسانه‌ای که قرار است؛ معلمِ سبک زندگی مردم باشد، به یک بازاریاب تبدیل می‌شود که هدفش تشویق مَخاطبان به خرید محصول است. محصول لزوما یک کالا نیست بلکه گاهی می‌تواند رفتار اجتماعی، عقیده، رأی و احساسات افراد باشد. روال کار در روانشناسی علمی این است که ابتدا واقعیت‌ها دیده می‌شوند و بر اساس واقعیت‌ها چیدمان ذهن فرد، تنظیم می‌شود و در روانشناسی بازاری با تکیه بر هیجان مخاطب این کار صورت می‌گیرد.

پیشنهادات و راهکارهایی، برای پیشگیری از ترویج روانشناسی زرد مطرح است:

نظارت هر چه بیشتر سازمان نظام روانشناسی بر چاپ و نشر کتاب‌های روانشناسی.

کمک به تالیف و معرفی کتاب‌های علمی روانشناسی به زبان ساده برای مخاطبین عام.

با توجه به نیازمندی جامعه، در زمینه گرفتن مشاوره‌های روانشناسی، تسهیل کردن امکان دسترسی مردم به مراکز درمانی، و نظارت بر عملکرد این مراکز.

توجه و نظارت بر هزینه جلسات مشاوره و درمان، با توجه به وضعیت دشوار اقتصادی مردم و در نتیجه پیشگیری از روی آوردن مردم به جلسات و کارگاه‌های رایگان غیر آکادمیک و صفحات غیر علمی افراد غیر کارشناس در این زمینه.

نکاتی که به عنوان مخاطبانِ دانش روانشناسی، توجه کنیم:

برای خرید کتاب‌های معتبرِ روانشناسی با صاحب‌نظران این رشته، مشورت کنیم.

در هنگام خرید، بخش کوچکی از کتاب را مطالعه کنیم و ارتباط محتوا و تخصص نویسنده را مد نظر قرار دهیم.

لزوما تیراژ چاپ بالای یک کتاب، نشان دهنده اعتبار کتاب و نویسنده نیست.

برای گرفتن مشاوره یا شرکت در کارگاه‌ها و سمینارها، از متخصصان روانشناسی، اطلاعات لازم را برای اعتبارسنجی فرد برگزارکننده، جمع‌آوری کنیم.

باور داشته باشیم که مشکلات انسان به عنوان موجودی با ذهن پیچیده در چند ساعت، یا یک روز قابل حل نیست.

صفحات روانشناسی که فقط با جملات کوتاهی راهکار ارائه می‌دهند، لزوما این راهکار مناسب حل مشکل شما نیست. پس در تصمیم‌گیری در چنین مواقعی کمی تامل کنید.

صفحات روانشناسان غیر بازاری را از کارشناسان و متخصصان این حوزه، جویا شویم و از دنباله‌روی بر اساس میزان فراوانی فالوورها پرهیز کنیم.